

RAPORT O STANIE GMINY CZYŻE

Rok 2024

Spis treści raportu

- I. Wstęp**
- II. Informacje ogólne**
 - A. Ogólna charakterystyka gminy (w tym demografia)
- III. Informacje finansowe**
 - A. Stan finansów gminy
 - B. Wykonanie budżetu gminy
 - C. Zadłużenie
 - D. Wykonanie wydatków inwestycyjnych/majątkowych
 - E. Wieloletnia prognoza finansowa
- IV. Informacja o stanie mienia komunalnego**
- V. Zamówienia publiczne**
- VI. Ład przestrzenny**
 - A. Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy
 - B. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
 - C. Plan ogólny
- VII. Zasoby materialne gminy**
 - A. Planowane projekty i przedsięwzięcia
 - B. Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy
 - C. Plan wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych
 - D. Program opieki nad zabytkami
- VIII. Środowisko**
 - A. Plan gospodarki niskoemisyjnej
 - B. Program ochrony środowiska
 - C. Program usuwania wyrobów zawierających azbest
 - D. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt
 - E. Gospodarka odpadami
 - F. Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
 - G. Program „Czyste powietrze”
- IX. Polityka społeczna**
 - A. Strategia rozwiązywania problemów społecznych
 - B. Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych

- C. Gminny program wspierania rodziny
- D. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- E. Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Program przeciwdziałania narkomanii
- F. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi
- X. Kultura**
- XI. Oświata**
- XII. Ochotnicze Straże Pożarne**
- XIII. Realizacja uchwał Rady Gminy**
- XIV. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi**
 - A. Związki komunalne
 - B. Stowarzyszenia JST
 - C. Inne formy współdziałania (LOT, LGD, inne)
- XV. Inne istotne działania Wójta (w tym udział w różnych ciałach lokalnych (powiatowych) i regionalnych)**
- XVI. Część analityczna (efekty działań prowadzonych w 2024 roku)**
- XVII. Podsumowanie**

Załączniki:

- 1) Sprawozdanie z realizacji budżetu gminy wraz z Informacją o stanie mienia komunalnego
- 2) Wyciąg z Wieloletniej Prognozy Finansowej

I. Wstęp

Wymóg utworzenia raportu o stanie gminy nałożyła na samorządy ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych. Zgodnie z art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym dodanym przez wymienioną wyżej ustawę raport co roku przygotowuje organ wykonawczy i przedstawia Radzie do 31 maja. Zgodnie z ustawą raport obejmuje podsumowanie działalności Wójta w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii oraz uchwał rady gminy. Rada może określić w drodze uchwały szczegółowe wymogi dotyczące raportu. W gminie Czyże taka uchwała nie została podjęta.

Z raportem jest związana procedura wprowadzona do samorządów – wotum zaufania – poprzedzona debatą, w której na zasadach określonych ustawą mogą brać udział mieszkańcy.

Fakt, że raport tworzony jest bez ogólnie przyjętych standardów oraz wzorców powoduje, że dokument ten w poszczególnych samorządach będzie różnić się między sobą w sposób znaczący. Jednak takie było chyba założenie ustawodawcy, gdyż w innym wypadku wymogi dotyczące raportu określone zostałyby szczegółowo.

II. Informacje ogólne

A. Ogólna charakterystyka gminy (w tym demografia)

Gmina Czyże położona jest na Nizinie Podlaskiej, w południowo – wschodniej części województwa podlaskiego. Administracyjnie należy do powiatu hajnowskiego. Od wschodu graniczy z Gminą Hajnówka, od południowego - wschodu z Gminą Dubicze Cerkiewne, od południowego - zachodu z Gminą Orla, od północy z Gminą Narew i od zachodu z Gminą Bielsk Podlaski. Powierzchnia gminy wynosi ogółem 134,20 km². Sieć osadniczą gminy tworzą 23 jednostki osadnicze, wchodzące w skład 18 sołectw: Czyże, Hukowicze, Kamień, Klejniki I, Klejniki II, Kojły, Kuraszewo, Lady, Leniewo, Łuszcze, Morze, Osówka, Podrzeczany, Rakowicze, Sapowo, Szostakowo, Wólka i Zbucz. Wsie są zróżnicowane pod względem wielkości, od największych- Klejniki, Czyże, Kuraszewo liczących po kilkuset mieszkańców, do wsi liczących kilkadziesiąt mieszkańców jak Lady, Łuszcze, Sapowo. Miejscowość gminna Czyże, jako lokalny ośrodek rozwoju pełni funkcje usług lokalnych w zakresie administracji samorządowej i gospodarczej, handlu, oświaty, finansów, zdrowia, obsługi rolnictwa i obsługi

komunikacyjnej. Wszystkie pozostałe wsie pełnią funkcje rolnicze, z niewielkim programem usług podstawowych. Sieć osadnicza gminy Czyże odznacza się układem przestrzennym o charakterze ulicówek i wielodrożnic. Zabytkowy układ urbanistyczny wsi Czyże (XV-XVI w.) tzw. ulicówka należy do atrakcji turystycznych.

Układ komunikacyjny gminy stanowią drogi: wojewódzkie: nr 689 Bielsk Podlaski - Hajnówka – Białowieża, 684 Bielsk Podlaski - Klejniki - Tyniewiczze Wielkie - Narew, powiatowe: 1602B Morze - Zbucz - Czyże - Leniewo - Klejniki - Gorodczyno - Janowo - Doratynka - droga 1601B, 1604B dr 1603B - Gorodczyno, Klejniki - Hukowicze, 1611B Bielsk Podlaski- Widowo- Ogrodniki- Łoknica- PodręczanyCzyże, 1613B droga 1603B - Mięgisze - Sapowo - Klejniki, 1614B Kuraszewo - Lady - Leniewo - Łoknica, 1615B Podręczany - droga 1614B, 1616B Krzywa - Rakowicze - Osówka - Szostakowo - Nowoberezowo, 1617B Czyże - Lady 1620B droga 1618B - Kamień - Kuraszewo - Kojły - Nowoberezowo, 1621B Kuraszewo - Nowokornino, 1622B Dubiny - Kotówka - Trywieża - Wólka - Kuraszewo, 1670B Orla - Krywiatycze - Stary Kornin oraz szereg gminnych.

Gmina Czyże leży w Obszarze Zielonych Płuc Polski. Pod względem hydrograficznym obszar Gminy Czyże w całości leży w zlewni rzeki Narew. Sieć wodna na obszarze gminy jest słabo rozwinięta. Gmina leży w rejonie o bardzo ograniczonych zasobach wodnych. Zaopatrzenie ludności w dobrą wodę pitną odbywa się na bazie ujęć wód podziemnych

Na obszarze gminy występuje 28 punktów eksploatacji surowców mineralnych. Są to surowce ilaste ceramiki budowlanej, kruszywo naturalne oraz piaski. 10 punktów kwalifikuje się do rekultywacji, w pozostałych eksploatacja odbywa się dorywczo i sporadycznie na potrzeby ludności.

Na terenie gminy występuje szereg wielokulturowych atrakcji turystycznych:

- Wczesnośredniowieczne Grodzisku w Zbuczu,
- Szlak Prawosławnych Świątyń na Północnym Podlasiu,
- Carski Szlak,
- Edukacyjna Ścieżka Archeologiczna,
- Rowerowy Białowieski Szlak Transgraniczny ukazuje piękno starych cerkwi, kapliczek i cmentarzy,
- Podlaski Szlak Kulturowy „Drzewo i Sacrum” - drewnianej architektury najciekawszych i wartościowych turystycznie miejsc znajdujących się w powiatach bielskim i hajnowskim.

Gmina Czyże położona jest w obrębie mezoregionu Równiny Bielskiej, wchodzącego w skład wielkiego regionu fizyczno – geograficznego, jakim jest Nizina Północnopodlaska. Stanowi ona na terenie gminy płaską wysoczyznę moreny dennej położoną na wysokości 160 – 175 m. n.p.m.

Niskofalista rzeźba terenów wysoczyzny gminy stanowi korzystny element środowiska przyrodniczego dla rozwoju i funkcjonowania rolnictwa. Gmina Czyże ma charakter typowo rolniczy:

- a) użytki rolne ogółem zajmują 11.506 ha – 85,7% powierzchni gminy, w tym: grunty orne - 56,1%, łąki– 13,0%, pastwiska - 9,0%, sady– ponad 0,4%,
- b) na lasy przypada 1.079 ha – 6,7 % powierzchni,
- c) grunty pozostałe (t. zurbanizowane, nieużytki, drogi, tereny kolejowe, wody) to 1.809 ha – 7,6 % powierzchni gminy.

Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Czyże zmienia się. Ograniczana jest powierzchnia użytków rolnych na rzecz gruntów pozostałych. Lasy gminy Czyże charakteryzują się występowaniem prawie wszystkich typów siedliskowych lasów oraz bardzo zróżnicowanym drzewostanem. Dominującymi typami siedliskowymi lasów są: bór mieszany świeży (BMśw), w którym drzewostan tworzy głównie sosna z niewielką domieszką brzozy i świerka. W dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych występują olsy (OL) – olcha z domieszką świerka, osiki i brzozy. Gmina ma bardzo mało lasów, bo zaledwie 1.079 ha, co stanowi 6,7% powierzchni gminy. W województwie podlaskim lasy zajmują 29,3% powierzchni, a w powiecie hajnowskim 49,4%. Gospodarka leśna na terenie gminy nie ma większego znaczenia. Poza granicami gminy, stosunkowo niedaleko są położone korytarze ekologiczne o znaczeniu międzynarodowym: Obszar Chronionego Krajobrazu dolina górnej Narwi, Kompleks leśny Puszczy Białowieskiej.

Według stanu na 31.12.2024 r., liczba ludności gminy Czyże wyniosła 1789 osób (osoby zameldowane na pobyt stały), z czego 52 % stanowiły kobiety, a 48 % mężczyźni. Liczba ludności gminy stanowi 5 % ludności powiatu, 0,2 % ludności województwa. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 12 %, osoby w wieku produkcyjnym 54 %, a w wieku poprodukcyjnym 34 %. W okresie ostatnich lat liczba ludności spadła o 4 %. Według stanu na 31 grudnia 2024 r. stopa bezrobocia dla powiatu wynosi 8,4 % dla województwa wynosi 6,9 %. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Czyże wynosiła 27, w tym 33,4 % stanowiły kobiety, 66,6 % mężczyźni. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności wyniósł 1,10 %.

W ciągu roku urodziło się 13 nowych mieszkańców naszej gminy, natomiast zmarło 43. Na pobyt stały zameldowało się 13 osób, na pobyt czasowy 10 osób, jednocześnie 6 osób wymeldowało się z terenu gminy Czyże do innych gmin.

Według Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej na terenie gminy funkcjonowało zaledwie 65 podmiotów gospodarczych. Poza sektorem rolniczym i publicznym mieszkańcy gminy zajmują się usługami budowlanymi, wykończeniowymi, działalnością

usługową wspomagającą produkcję roślinną, transportem drogowym towarów, sprzedażą maszyn i urządzeń rolniczych, działalnością usługową następującą po zbiorach, wykonywaniem instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych i innych.

Zadania gminy w 2024 r. były realizowane przez Urząd Gminy oraz jednostki organizacyjne:

- Szkołę Podstawową z Oddziałem Przedszkolnym,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Ośrodek Kultury.

Herb gminy Czyże przedstawia na tarczy herbowej dwudzielnej w słup w polu prawym złotym wizerunek czyżyka, w polu lewym zielonym trzy kłosa złote w słup. Herb przyjęty został uchwałą nr IV/16/90 Rady Gminy w Czyżach z dnia 27 września 1990 r. w sprawie uchwalenia statutu gminy. Wizerunek czyża stanowi nawiązanie do nazwy gminy. Kłosa zboża umieszczono w herbie po to, by podkreślić rolniczy charakter tego obszaru.

Autorem herbu jest ś.p. Jerzy Jakimiuk (dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury do 2021 roku).

Podstawowe informacje nt. Gminy

TABELA 1 DANE

1	Pełna nazwa	Gmina Czyże
2	Adres	Czyże 98, 17-207 Czyże
3	Forma prawna	Jednostka samorządu terytorialnego (gmina wiejska)
4	NIP	6030015765
5	REGON	050659243

RYСУNEK 1. POŁOŻENIE GMINY CZYŻE NA TLE POWIATU HAJNOWSKIEGO.

III. Informacje finansowe

A. Stan finansów gminy

Dochody ogółem

40 884 666,92 zł

wykonane w 2024 r.

+104,42%

do roku 2023

Dochody ogółem na mieszkańca

22 853,36 zł
wykonane w 2024 r.

+100,42%
do roku 2023

Dochody bieżące na mieszkańca

7 052,54 zł
Wartość wskazuje na poziom transferów bieżących do budżetu.

Dochody majątkowe na mieszkańca

15 800,83 zł
Wartość wskazuje na skuteczność działań w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków na inwestycje.

Dochody własne na mieszkańca

3 198,23 zł
Wartość wskazuje na poziom samodzielności finansowej jednostki i poziom elastyczności budżetu.

Dochody unijne na mieszkańca

2 170,88 zł
Wartość wskazuje na aktywność jednostki w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.

Najważniejszym źródłem dochodów Gminy Czyże w 2024 roku były środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych. Wpływy w kwocie 22 536 854,65 zł stanowiły 55,12% wszystkich dochodów Gminy. Pięć najistotniejszych pozycji po stronie dochodowej budżetu Gminy składa się łącznie na 82,38% wszystkich wpływów. Najważniejszym źródłem dochodów własnych Gminy Czyże w 2024 roku były wpływy z podatku rolnego, które wyniosły 1 492 833,67 zł i generowały 3,65% wpływów do budżetu. Istotnymi źródłami dochodów własnych gminy były również wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych, wpływy z podatku od nieruchomości oraz dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych.

WYKRES 1: 10 GŁÓWNYCH ŹRÓDEŁ DOCHODÓW GMINY CZYŻE W 2024 ROKU

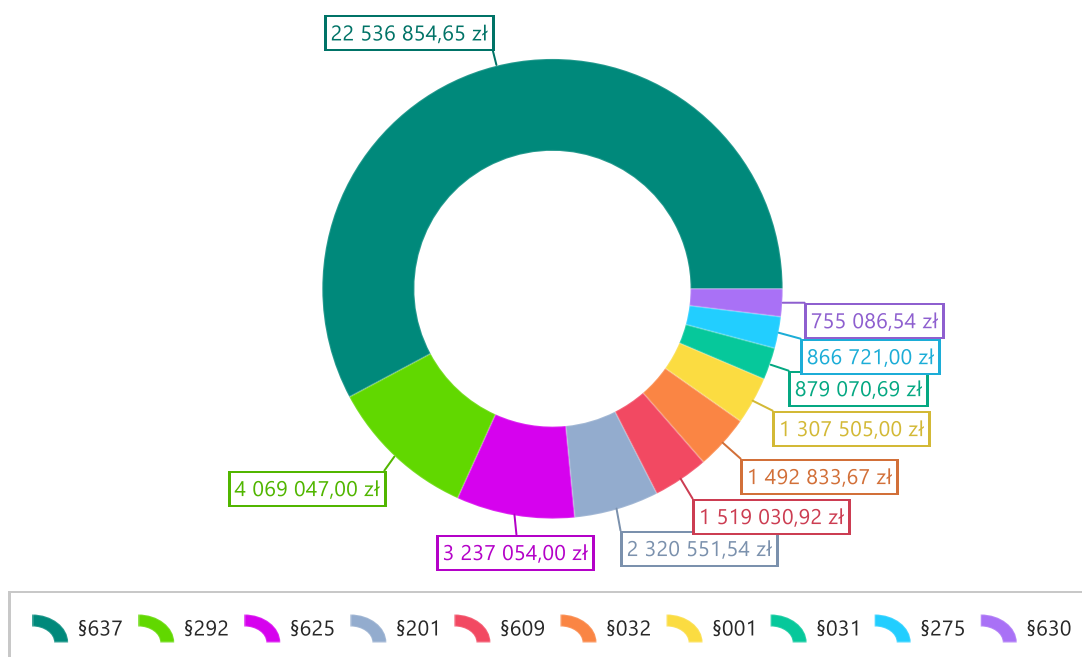
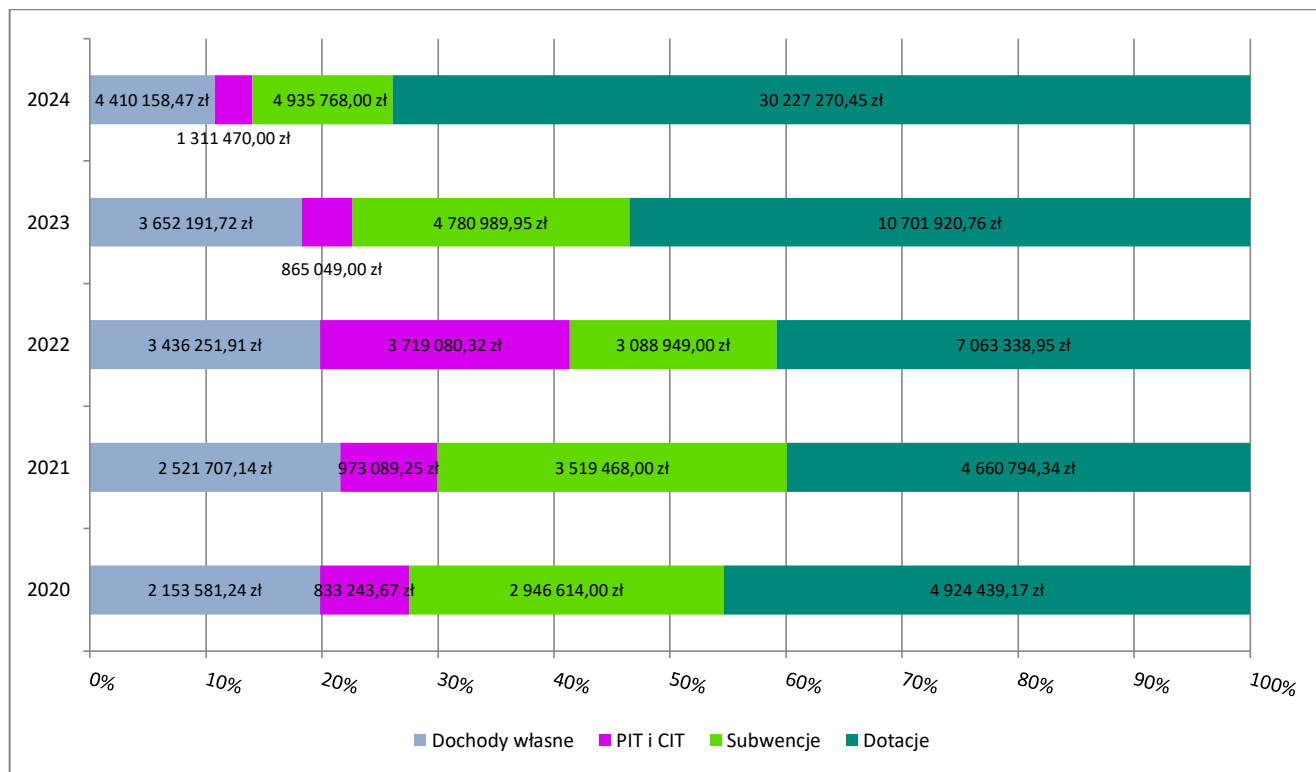

TABELA 1: DOCHODY GMINY CZYŻE W 2024

Paragraf	Wyszczególnienie	Wartość (w zł)
637	Środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych	22 536 854,65
292	Subwencje ogólne z budżetu państwa	4 069 047,00
625	Dotacja celowa w ramach programów finansowych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego	3 237 054,00
201	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	2 320 551,54
609	Środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19	1 519 030,92
032	Wpływy z podatku rolnego	1 492 833,67
001	Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	1 307 505,00
031	Wpływy z podatku od nieruchomości	879 070,69
275	Środki na uzupełnienie dochodów gmin	866 721,00
630	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych	755 086,54
049	Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	439 268,41
203	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	430 005,95
077	Wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości	197 042,80
075	Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	136 073,75
050	Wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych	110 203,00
083	Wpływy z usług	79 471,19
097	Wpływy z różnych dochodów	67 871,04
033	Wpływy z podatku leśnego	59 101,50
205	Dotacja celowa w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego	58 989,52

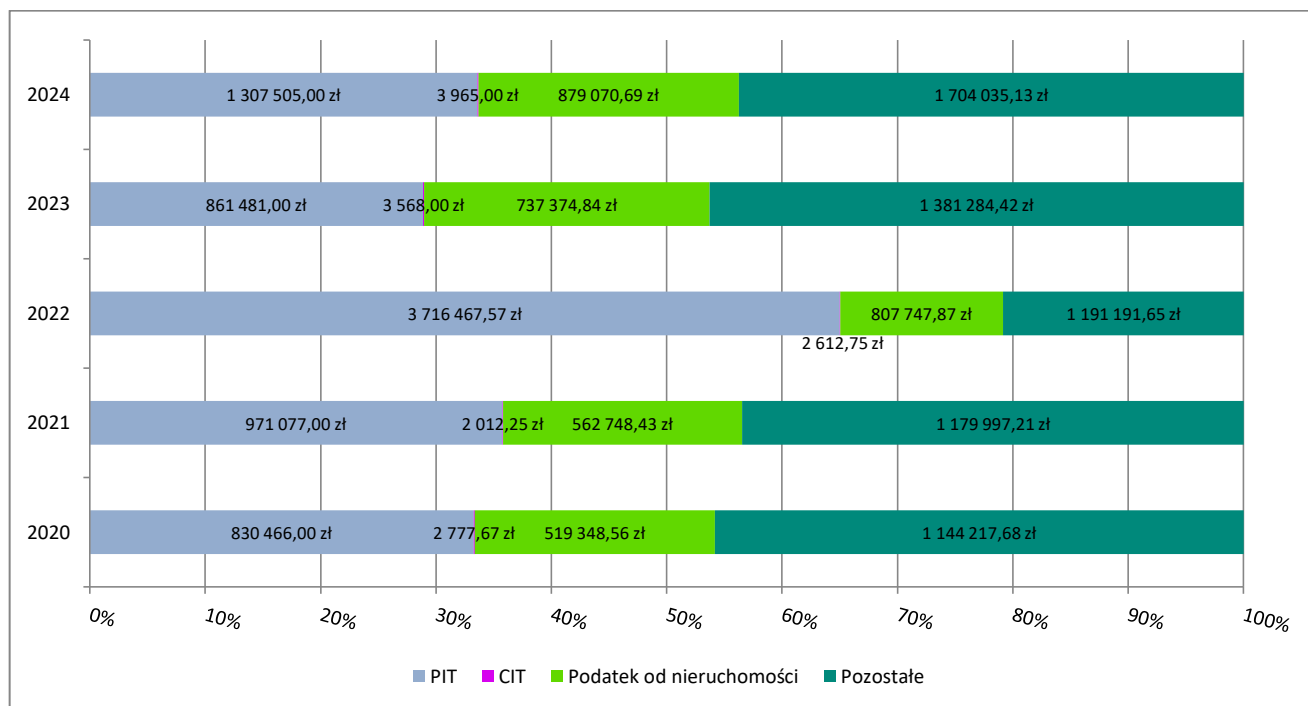
Paragraf	Wyszczególnienie	Wartość (w zł)
246	Środki otrzymane od pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na realizację zadań bieżących jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	50 201,56
036	Wpływy z podatku od spadków i darowizn	47 623,80
217	Środki otrzymane z państwowych funduszy celowych na realizację zadań bieżących jednostek sektora finansów publicznych	39 574,07
290	Wpływy z wpłat gmin i powiatów na rzecz innych jednostek samorządu terytorialnego oraz związków gmin, związków powiatowo-gminnych, związków powiatów, związków metropolitalnych na dofinansowanie zadań bieżących	35 008,24
046	Wpływy z opłaty eksploatacyjnej	27 120,96
092	Wpływy z pozostałych odsetek	23 619,60
087	Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	22 611,00
062	Wpływy z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, w tym opłaty za częstotliwości	12 829,61
041	Wpływy z opłaty skarbowej	10 673,00
271	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	9 486,60
048	Wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	9 180,28
069	Wpływy z różnych opłat	8 281,94
236	Dochody jednostek samorządu terytorialnego związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	5 716,09
027	Wpływy z części opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym	4 829,08
035	Wpływy z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej	4 103,00
002	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych	3 965,00
055	Wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości	3 896,61
064	Wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień	1 918,40
091	Wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	1 794,23
094	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	431,68
059	Wpływy z opłat za koncesje i licencje	20,00
043	Wpływy z opłaty targowej	0,00
206	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	0,00
	Razem	40 884 666,92

WYKRES 2: DOCHODY GMINY CZYŻE WG KATEGORII W 2024 ROKU W PORÓWNANIU DO LAT 2020-2023

*z uwagi na pośredni charakter w ramach zestawienia z dochodów własnych wydzielono PIT i CIT

WYKRES 3: DOCHODY PODATKOWE GMINY CZYŻE WG KATEGORII W 2024 ROKU W PORÓWNANIU DO LAT 2020-2023

Łączny koszt skutków obniżenia górnych stawek podatkowych w 2024 roku: 62 012,29 zł.

Łączny koszt udzielenia ulg i zwolnień podatkowych w 2024 roku: 287 234,00 zł.

B. Wykonanie budżetu gminy

Wydatki ogółem

42 744 492,06 zł

wykonane w 2024 r.

+96,26%

do roku 2023

Wydatki ogółem na mieszkańca

23 892,95 zł

wykonane w 2024 r.

+92,42%

do roku 2023

Wydatki bieżące na mieszkańca

6 665,65 zł

Wartość wskazuje na poziom środków, jaki przeznaczano na realizację zadań bieżących jednostki.

Wydatki majątkowe na mieszkańca

17 227,30 zł

Wartość wskazuje na poziom nakładów na realizację inwestycji oraz przyjęte priorytety w zakresie realizacji zadań własnych.

Środki własne na inwestycje

547 136,80 zł

Wartość nadwyżki operacyjnej pomniejszona o spłatę długu. Wskazuje na zdolność do realizacji inwestycji bez pozyskiwania finansowania zewnętrznego.

Wydatki zrealizowane z dofinansowaniem

26 883 949,45 zł

Wartość wydatków zrealizowanych z udziałem środków zagranicznych i z RFPŁ oraz RFIL. Świadczy o aktywności JST w zakresie pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania.

W 2024 roku Gmina Czyże najwięcej środków przeznaczyła na realizację zadań z zakresu transportu i łączności. Wykonano je na poziomie 21 686 937,78 zł, co stanowiło 50,74% wydatków Gminy. Znaczący udział w strukturze odegrały wydatki zrealizowane w ramach rolnictwa i łowiectwa. Na realizację zadań z tego zakresu wydatkowano łącznie 5 643 981,71 zł, co stanowiło 13,20% wydatków Gminy. Wydatki z zakresu oświaty i wychowania zrealizowano na poziomie 4 302 739,94 zł, co stanowiło 10,07% wydatków Gminy. Wydatki z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wykonano w wysokości 3 500 639,48 zł, co stanowiło 8,19% wydatków Gminy, natomiast w ramach administracji publicznej wydatkowano 2 508 279,12 zł, co stanowiło 5,87% wydatków Gminy.

Należy zauważyć, że Gmina Czyże zrealizowała wydatki bieżące na oświatę w wysokości 4 086 719,95 zł. Natomiast subwencję oświatową otrzymała na poziomie 2 122 889,00 zł. Oznacza to, że pokrycie wydatków oświatowych subwencją oświatową stanowiło 51,95%.

Warto zwrócić uwagę, że Gmina Czyże zrealizowała inwestycje na kwotę 30 819 641,85 zł.

Zestawiając to z otrzymanymi dotacjami w wysokości 28 048 026,11 zł, należy wskazać, że pokrycie inwestycji dotacjami wyniosło 91,01%.

Szczegóły dotyczące wydatków Gminy Czyże przedstawia poniższa tabela.

TABELA 2: WYDATKI GMINY CZYŻE W 2024

Dział	Wyszczególnienie	Wartość (w zł)
600	Transport i łączność	21 686 937,78
010	Rolnictwo i łowiectwo	5 643 981,71
801	Oświata i wychowanie	4 302 739,94
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3 500 639,48
750	Administracja publiczna	2 508 279,12
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2 111 856,79
852	Pomoc społeczna	1 002 828,38
855	Rodzina	848 874,11
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	825 364,86
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	74 033,76
757	Obsługa długu publicznego	71 363,00
700	Gospodarka mieszkaniowa	53 191,84
851	Ochrona zdrowia	36 857,95
758	Różne rozliczenia	30 050,00
710	Działalność usługowa	18 632,91
926	Kultura fizyczna	18 199,82
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	10 660,61
	Razem	42 744 492,06

C. Zadłużenie

Zadłużenie Gminy Czyże

1 190 000,00 zł

na koniec 2024 r.

+173,56%

do roku 2023

Zadłużenie na mieszkańca

665,18 zł

na koniec 2024 r.

+168,21%

do roku 2023

Wynik budżetu ogółem

-1 859 825,14 zł

Określa nominalną różnicę pomiędzy wysokością uzyskanych dochodów i zrealizowanych wydatków.

Wynik budżetu bieżącego

692 136,80 zł

Wartość wskazuje na zdolność do realizacji inwestycji i spłaty zobowiązań bez pozyskiwania finansowania zewnętrznego.

Zadłużenie w stosunku do dochodów

2,91%

Wartość wskazuje na udział kwoty długu w dochodach budżetowych.

Koszt obsługi długu

71 363,00 zł

Wartość wydatków na zapłatę odsetek.

Kwota długu w 2024 wzrosła z poziomu 435 000,00 zł do poziomu 1 190 000,00 zł. Należy zauważyć, że wzrost zadłużenia jest zjawiskiem sektorowym. Na przestrzeni ostatniego roku zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego wzrosło o 13,10%, przy czym wzrost zadłużenia gmin wyniósł 13,84%. Wzrost zadłużenia jest bezpośrednio związany ze spadkiem wyniku operacyjnego, co zwiększa konieczność skorzystania ze środków zwrotnych m.in. na zapewnienie wkładu własnego do realizowanych inwestycji. Spłata zadłużenia zaplanowana jest do 2033 roku.

D. Wykonanie wydatków inwestycyjnych/majątkowych

Zestawienie realizacji inwestycji w 2024 roku

Dział	Rozdział	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
010	01043	Nadzór inwestorski nad przebudową z rozbudową Stacji Uzdatniania Wody oraz rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej- rozbudowa sieci i budowa przyłączy w Gminie Czyże	36 000,00	36 000,00	36 000,00	100,0%	0,2%
010	01043	Przebudowa z rozbudową Stacji Uzdatniania Wody oraz rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej- rozbudowa sieci i budowa przyłączy w Gminie Czyże	3 273 989,00	3 273 989,00	3 201 054,00	100,0%	0,0%
010	01043	Przebudowa z rozbudową Stacji Uzdatniania Wody oraz rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej- rozbudowa sieci i budowa przyłączy w Gminie Czyże	1 147 861,00	1 147 861,00	1 110 040,80	100,0%	0,5%
010	01043	Przygotowanie mapy do celów projektowych dla zadania „Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie sołectwa Kojły”	0,00	5 800,00	5 800,00	0,0%	0,0%
600	60014	Dokumentacja techniczna na „ Budowę kładki dla pieszych w ciągu chodnika drogi powiatowej Nr 1602B w miejscowości Czyże	39 360,00	39 360,00	3 936,00	100,0%	21,1%
600	60014	Remont dróg powiatowych na terenie Powiatu Hajnowskiego zniszczonych w wyniku działań związanych z ochroną granicy państwa	425 031,91	393 903,23	393 600,00	100,0%	0,1%
600	60014	Remont dróg powiatowych na terenie Powiatu Hajnowskiego zniszczonych w wyniku działań związanych z ochroną granicy państwa	8 075 606,21	8 075 606,21	7 478 400,00	100,0%	0,0%
600	60016	Modernizacja drogi gminnej Kojły-Lady	282 500,00	282 500,00	282 499,94	99,9%	0,0%

Dział	Rozdział	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
600	60016	Modernizacja drogi gminnej Kojły-Lady	5 367 498,91	5 367 498,91	5 367 498,91	100,0%	0,0%
600	60016	Nadzór inwestorski nad inwestycją pn. Modernizacja drogi gminnej Kojły-Lady	50 000,00	67 650,00	67 650,00	100,0%	0,1%
600	60016	Opracowanie dokumentacji technicznej tytułem realizacji zadania p.n.: „Przebudowa zjazdu z drogi powiatowej Nr 1620B w miejscowości Kuraszewo na drogę gminną o numerze geodezyjnym 493”	0,00	2 000,00	2 000,00	99,9%	6,9%
600	60016	Opracowanie dokumentacji tytułem realizacji zadania pn.,, Rozbudowa odcinka drogi gminnej Nr 107177B w miejscowości Sapowo o długości ok 1,3 km”	0,00	145 140,00	145 140,00	100,0%	0,0%
600	60016	Remont i przebudowa dróg położonych na terenie Gminy Czyże	316 000,00	318 419,94		100,0%	0,8%
600	60016	Remont i przebudowa dróg położonych na terenie Gminy Czyże	5 599 000,00	5 999 000,00	5 998 500,00	29,0%	0,0%
700	70005	Zakup działek od KOWR na budowę zbiornika wodnego w Leniewie	0,00	15 959,00	15 959,00	97,8%	0,0%
750	75023	Przygotowanie projektu zagospodarowania terenu - miejsca postojowe na parkingu przy Urzędzie Gminy	5 500,00	2 460,00	2 460,00	100,0%	0,0%
754	75412	Dokumentacja projektowo- kosztorysowa „Budowa zadaszenia przy remizo-świetlicy w Klejnikach”	0,00	3 940,00	3 936,00	92,8%	0,2%
754	75412	Przygotowanie kosztorysu dla zadania p.n.,, Wymiana garażu strażackiego wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Zbucz”	0,00	1 845,00	1 845,00	100,0%	0,0%
754	75412	Rozbudowa i remont remizo-świetlicy oraz remont dróg gminnych na terenie sołectwa Klejniki	40 000,00	39 951,00	39 950,06	100,0%	0,2%
754	75412	Rozbudowa i remont remizo-świetlicy oraz remont dróg gminnych na terenie sołectwa Klejniki	1 960 000,00	1 960 000,00	1 957 553,27	100,0%	0,0%
801	80101	Przygotowanie kosztorysu na remont parteru w Szkole Podstawowej w Czyżach	0,00	4 305,00	4 305,00	101,1%	0,7%
801	80101	Remont placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Czyżach	150 000,00	213 676,00	213 675,60	86,8%	6,1%
801	80103	Dostawa i montaż klimatyzatorów oraz osłon na grzejniki do oddziału przedszkolnego w Czyżach	0,00	30 000,00	8 700,00	100,0%	0,1%
852	85203	Przygotowanie kosztorysów na remont ogrodzenia oraz dostawę i montaż instalacji fotowoltaicznej przy Dziennym Domu Pomocy w	0,00	2 200,00	2 152,50	95,5%	100,0%

Dział	Rozdział	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
		Szostakowie					
900	90015	Opracowanie koncepcji i kosztorysu dla zadania pn. „Budowa solarnego oświetlenia ciągu pieszego we wsi Sapowo”.	0,00	2 460,00	2 460,00	100,0%	0,2%
921	92109	Dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznej oraz pomp ciepła do budynku Świetlicy Wiejskiej w Kamieniu w celu obniżenia kosztów zużycia energii elektrycznej	0,00	64 752,71	60 085,75	100,0%	0,0%
921	92109	Pełnienie nadzoru inwestorskiego nad inwestycją „Rozbudowa i przebudowa Świetlicy Wiejskiej w Zbuczu”	0,00	11 000,00	11 000,00	100,0%	0,5%
921	92109	Przygotowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej związanej z Przebudową i rozbudową budynku Świetlicy Wiejskiej w Zbuczu wraz z zagospodarowaniem terenu	48 500,00	48 500,00	48 500,00	0,0%	0,0%
921	92109	Przygotowanie trzech kosztorysów inwestorskich dla zadania „Remont Świetlic Wiejskich na terenie Gminy Czyże”	0,00	2 214,00	2 214,00	100,0%	21,1%
921	92109	Remont i przebudowa świetlic wiejskich na terenie Gminy Czyże	222 000,00	192 774,28	194 980,93	100,0%	0,1%
921	92109	Remont i przebudowa świetlic wiejskich na terenie Gminy Czyże	1 998 000,00	1 998 000,00	1 734 902,47	100,0%	0,0%
926	92601	Opracowanie programu funkcjonalno-użytkowego wraz z podstawowymi elementami dokumentacji technicznej dla zadania p.n., Przebudowa, nadbudowa i remont zaplecza sanitarno-szatniowego do obsługi boisk sportowych wybudowanych w ramach programu „Moje boisko-orlik 2012” zlokalizowanych przy Szkole Podstawowej w Czyżach”	0,00	15 000,00	15 000,00	99,9%	0,0%
		Razem wydatki inwestycyjne	29 036 847,03	29 763 765,28	28411799,23	100,0%	0,0%

E. Wieloletnia prognoza finansowa – stanowi załącznik do raportu

IV. Informacja o stanie mienia komunalnego na dzień 31 grudnia 2024 roku

Zgodnie z ustawą z dnia 10.05.1990 r.- Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie

terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych, część mienia Skarbu Państwa stała się własnością gminy. Tytułem własności są decyzje komunalizacyjne wydane przez Wojewodę Białostockiego w latach 1991-1992 w oparciu o powyższe decyzje na mienie komunalne zostały założone Księgi Wieczyste. Na dzień 31 grudnia 2024 roku gmina jest właścicielem **94,2096 ha** gruntów w części zabudowanych budynkami wymienionymi w dalszej części informacji. Powyższe nieruchomości nie są obciążone ograniczonymi prawami rzeczowymi jak też wierzytelnościami. Część gruntów o pow. **4,5512 ha** jest przekazana w wieczyste użytkowanie dla samodzielnych jednostek organizacyjnych takich jak GS Samopomoc Chłopska w Hajnówce i SUR w Czyżach. Zasób mienia komunalnego Gminy Czyże składa się z następujących składników majątkowych:

- Grunty
- Budynki
- Obiekty inżynierii lądowej i wodnej
- Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania
- Urządzenia techniczne
- Środki transportu
- Narzędzia przyrządy, ruchomości i wyposażenia

Grunty

Ogólna wartość gruntów o powierzchni **94,2096 ha** zamyka się kwotą **677 753,24 zł**.

Są to grunty pod budynkami administracji samorządowej, szkoły, także obiektów użyteczności publicznej takich jak świetlice wiejskie, strażnice OSP, itp. Pozostałe grunty są wydierżawione na cele rolnicze jak też przekazane w wieczyste użytkowanie jednostkom takim jak GS, SUR w Czyżach i Klejnikach.

Wartość gruntów wzrosła w związku z przeprowadzoną aktualizacją wyceny gruntów. Ilość gruntów uległa zmianie w stosunku do ostatnio składanej informacji tzn. ilość gruntów zmniejszyła się o 1,4601 ha (sprzedaż działek w miejscowościach Rakowicze, Kojły, Lady, Kamień, Czyże, Szostakowo).

Budynki

Gmina jest właścicielem następujących budynków:

- Budynek administracyjny -siedziba Urzędu Gminy
- Budynki OSP we wsi Klejniki i Czyże
- Świetlice wiejskie
- Wiejski Ośrodek Aktywności Lokalnej w Osówce
- Dzienny Dom Pomocy w Szostakowie

- Szkoła Podstawowa w Czyżach
- Budynki hydroforni
- Budynki pozostałe

Ogólna wartość budynków stanowi kwotę 19 347 318,87 zł w stosunku do roku ubiegłego zwiększyła się o 7 098 466,37 zł.

Obiekty inżynierii lądowej i wodnej ogólna wartość 30 385 034,43 zł wzrosła o 12 908 235,73 zł w stosunku do poprzedniego roku.

Kotły i maszyny energetyczne –wartość 590 126,09 zł w stosunku do roku ubiegłego zwiększyła się o 92 120,00 zł .

Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania 403 625,54 zł.

Urządzenia techniczne wartość 1 347 457,83 zł wzrost o 35 578,00 zł.

Środki transportu ogólna wartość stanowi kwotę 1 776 855,16 zł wzrost o 41 319,28 zł, zmniejszenie o 20 000,00 zł.

Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenia ogólna wartość 666 803,24 zł wzrost o 361 290,52 zł.

Ogólna wartość majątku komunalnego stanowi kwotę 54 517 221,16 zł.

V. Zamówienia publiczne

Gmina Czyże w 2024 roku zrealizowała szereg zamówień publicznych, mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców, rozbudowę infrastruktury oraz zapewnienie odpowiednich usług. Wszystkie postępowania przetargowe zostały przeprowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a także z zachowaniem przejrzystości i konkurencyjności, co zapewniło uzyskanie najkorzystniejszych ofert i efektywną realizację zamówień.

W 2024 roku przeprowadzono następujące postępowania przetargowe:

„Remont i przebudowa dróg położonych na terenie Gminy Czyże” –

wykonawca STRABAG Sp z o.o.

Przedmiot umowy realizowany był w ramach uzyskanej od Banku Gospodarstwa Krajowego Wstępnej Promesy NR Edycja8/2023/6362/PolskiŁad dotyczącej Dofinansowania Inwestycji z Programu Rządowy Fundusz Polski Ład z przeznaczeniem na realizację przez Zamawiającego Inwestycji pn. „Remont i przebudowa dróg położonych na terenie Gminy Czyże” na podstawie art. 69 a ust. 1 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach

związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568) oraz Uchwały Nr 84/2021 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2021 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych oraz Regulaminu Naboru Wniosków o dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Zakres inwestycji obejmował remont dróg o łącznej długości ok 12 km oraz przebudowę dróg o łącznej długości ok. 4km. Remont polegał na wykonaniu nakładki bitumicznej na istniejącej nawierzchni bitumicznej oraz uzupełnieniu poboczy. W ramach przebudowy na części dróg została wykonana nawierzchnia bitumiczna na istniejącej nawierzchni żwirowej oraz zostały uzupełnione pobocza, natomiast odcinek o długości ok. 840 m został objęty kompleksową przebudową.

Do remontu i przebudowy przeznaczonych było 20 odcinków dróg

Rodzaj robót oraz lokalizacja:

Odcinek 1: Remont drogi -obręb Hukowicze dz. 522 i 465 oraz obręb Leszczyny dz. 75, 107 i 108

Odcinek 2: Przebudowa drogi -obręb Leszczyny dz. 106/1 oraz obręb Klejniky dz. 125

Odcinek 3: Remont drogi -obręb Klejniky dz. 635 i 636

Odcinek 4: Remont drogi -obręb Łuszcze dz. 192, 57/2 i 239 oraz obręb Kuraszewo dz. 532

Odcinek 5: Remont drogi-obręb Łuszcze dz. 59/2

Odcinek 6: Remont i przebudowa drogi -obręb Kuraszewo dz. 96 i 98 oraz obręb Kamień dz. 1

Odcinek 7: Remont i przebudowa drogi -obręb Kuraszewo dz.591

Odcinek 8: Remont i przebudowa drogi -obręb Kuraszewo dz. 384 i 358

Odcinek 9: Przebudowa drogi -obręb Kojły dz. 102

Odcinek 10: Remont drogi -obręb Kojły dz. 332

Odcinek 11: Remont drogi -obręb Osówka dz. 95 i 136

Odcinek 12: Remont drogi -obręb Osówka dz. 269

Odcinek 13: Remont drogi -obręb Szostakowo dz. 188 i 169/2

Odcinek 14: Remont drogi -obręb Morze dz. 593

Odcinek 15: Remont drogi -obręb Podrzeczany dz. 156

Odcinek 16: Remont i przebudowa drogi -obręb Czyże dz. 423

Odcinek 17: Remont i przebudowa drogi -obręb Czyże dz. 339, 448 i 476

Odcinek 18: Remont drogi -obręb Leniewo dz. 311/8 i 538

Odcinek 19: Przebudowa drogi -obręb Klejniky dz. 514

Odcinek 20: Przebudowa drogi gminnej Nr 107225B na odcinku: Śliwowo –Lady (Etap I –od km 0+000 do km 0+840)

Remont i przebudowa świetlic wiejskich na terenie Gminy Czyże –

wykonawcy SATO Sp. z o.o. i Monika Kurza Supraśl

Przedmiot umowy realizowany był w ramach uzyskanej od Banku Gospodarstwa Krajowego Wstępnej Promesy NR Edycja8/2023/6318/PolskiŁad dotyczącej Dofinansowania Inwestycji z Programu Rządowy Fundusz Polski Ład z przeznaczeniem na realizację przez Zamawiającego Inwestycji pn. „Remont i przebudowa świetlic wiejskich na terenie Gminy Czyże” na podstawie art. 69 a ust. 1 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568) oraz Uchwały Nr 84/2021 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2021 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych oraz Regulaminu Naboru Wniosków o dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Zakres inwestycji obejmował remont i przebudowę Świetlicy Wiejskiej w Zbuczu oraz remont czterech innych obiektów świetlicowych w miejscowościach: Czyże, Kuraszewo, Kamień i Kojły. Dodatkowo przy remontowanych obiektach zostało poprawione zagospodarowanie terenu.

Zamówienie podzielone było na 2 części.

Część 1 „Remont 4 świetlic wiejskich (Czyże, Kuraszewo, Kojły, Kamień)”

a) Świetlica wiejska w Czyżach:

- rozebranie posadzki z na schodach zewnętrznych oraz sali głównej i korytarzu,
- gruntowanie, uzupełnienie posadzki cementowej
- wykonanie posadzki i okładziny z płytek gres
- wymiana wjazdu do szachtu c.o.

b) Świetlica wiejska w Kuraszewie:

- rozbiórka istniejącego i wykonanie nowego pokrycia dachu, łącznie z obróbkami blacharskimi, orynnowaniem i podsufitką okapów
- oczyszczenie i wzmocnienie istniejących tynków, przyklejenie warstwy siatki oraz wyprawa elewacji tynkiem silikatowo – silikonowym
- wykonanie parkingu i drogi dojazdowej: korytowanie, podbudowa oraz nawierzchni z betonowej kostki brukowej
- wymiana drzwi
- wykonanie zadaszenia przy tylnym wejściu

c) Świetlica wiejska w Kojłach:

- remont ścian fundamentowych
- demontaż drewnianej elewacji, wzmocnienie rusztu, wykonanie poszycia ścian z płyt OSB oraz ocieplenie wraz z wyprawą elewacji
- wykonanie opaski wokół budynku
- wymiana drzwi wejściowych

d) Świetlica wiejska w Kamieniu:

- remont ścian fundamentowych
- demontaż drewnianej elewacji, wzmocnienie rusztu, wykonanie poszycia ścian z płyt OSB oraz ocieplenie wraz z wyprawą elewacji
- wykonanie opaski wokół budynku oraz chodników
- wymiana stolarki okiennej

Część 2 „Rozbudowa i przebudowa świetlicy wiejskich w Zbuczu”

Zadanie obejmowało m.in.:

- rozbudowę i przebudowę budynku
- wykonanie instalacji elektrycznej i sanitarnej
- montaż instalacji fotowoltaicznej
- zagospodarowanie terenu
- remont budynku gospodarczego
- dostawę wyposażenia
- oddanie obiektu do użytkowania po uzyskaniu wszystkich niezbędnych uzgodnień z właściwymi organami

„Remont dróg powiatowych na terenie Powiatu Hajnowskiego zniszczonych w wyniku działań związanych z ochroną granicy państwa” –

wykonawca Przedsiębiorstwo Drogowo – Mostowe “MAKSUBUD” Sp. z o.o.

Przedmiot umowy realizowany był w ramach uzyskanej od Banku Gospodarstwa Krajowego Wstępnej Promesy NR Edycja8/2023/6448/PolskiŁad dotyczącej dofinansowania Inwestycji z Programu Rządowy Fundusz Polski Ład z przeznaczeniem na realizację przez Zamawiającego Inwestycji pn. **„Remont dróg powiatowych na terenie Powiatu Hajnowskiego zniszczonych w wyniku działań związanych z ochroną granicy państwa”** na podstawie art. 69 a ust. 1 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.

poz. 568) oraz Uchwały Nr 84/2021 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2021 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych oraz Regulaminu Naboru Wniosków o dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. W wyniku działań związanych z ochroną granicy państwa oraz budową zapory zostały zniszczone drogi powiatowe: Nowoberezowo – Szostakowo – Osówka – Czyże – Rakowicze (Nr 1616B), Kuraszewo – Nowokornino (Nr 1621B), Czyże – Lady (Nr 1617B), Kuraszewo – Trywieża (Nr 1622B), Leniewo - Kuraszewo(1614B). W/w odcinki dróg wymagały remontu ze względu na poprawę bezpieczeństwa wszystkich użytkowników oraz służb uczestniczących w ochronie granicy. W zakresie remontu zostały wykonane roboty budowlane dotyczące naprawy zniszczeń oraz uszkodzonych elementów w pasie drogowym.

Do remontu przeznaczonych było pięć odcinków dróg powiatowych jak niżej

a) Droga powiatowa: Nowoberezowo – Szostakowo – Osówka – Czyże – Rakowicze (Nr 1616B)

- od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1619B w miejscowości Nowoberezowo (od krawędzi jezdni DP 1619B) do wykonanej nakładki bitumicznej w miejscowości Szostakowo,
- od końca miejscowości Szostakowo (od końca nowo wykonanej nakładki bitumicznej) przez miejscowości Osówka do skrzyżowania z drogą powiatową 1602B w miejscowości Czyże
- od skrzyżowania z drogą powiatową 1602B w miejscowości Czyże, przez miejscowość Rakowicze do granicy Gminy Czyże z Gminą Bielsk Podlaski

b) Droga powiatowa: Kuraszewo – Nowokornino (Nr 1621B)

- od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1620B (od krawędzi jezdni DP 1620B) w miejscowości Kuraszewo, do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1619B (do krawędzi jezdni DP 1619B) w miejscowości Nowokornino

c) Droga powiatowa: Czyże – Lady (Nr 1617B)

- od końca miejscowości Czyże (od krawędzi nowo wykonywanej nawierzchni) do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1614B (do krawędzi jezdni DP 1614B) w miejscowości Lady

d) Odcinek drogi powiatowej: Kuraszewo – Trywieża (Nr 1622B)

- od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1620B (od krawędzi jezdni DP 1620B) w miejscowości Kuraszewo, przez miejscowość Wólka do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1619B (do krawędzi jezdni DP 1619B) w miejscowości Trywieża

e) Odcinek drogi powiatowej: Leniewo – Kuraszewo (1614B)

- od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1602B (od krawędzi jezdni DP 1602B) w miejscowości Leniewo, przez miejscowość Lady do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1620B (do krawędzi jezdni DP 1620B) w miejscowości Kuraszewo

„Rozbudowa i remont remizo-świetlicy oraz remont dróg gminnych na terenie sołectwa

Klejniki” –

wykonawcy Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. i Przedsiębiorstwo Drogowo –
Mostowe „MAKSUBUD” Sp. z o.o.

Przedmiot umowy realizowany był w ramach uzyskanej od Banku Gospodarstwa Krajowego Wstępnej Promesy NR Edycja6PGR/2023/2767/PolskiŁad dotyczącej Dofinansowania Inwestycji z Programu Rządowy Fundusz Polski Ład z przeznaczeniem na realizację przez Zamawiającego Inwestycji pn. „Rozbudowa i remont remizo-świetlicy oraz remont dróg gminnych na terenie sołectwa Klejniki” na podstawie art. 69 a ust. 1 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568) oraz Uchwały Nr 84/2021 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2021 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych oraz Regulaminu Naboru Wniosków o dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. W ramach realizacji zadania dominującego wyremontowane zostały pomieszczenia wewnątrz oraz elewacja remizo-świetlicy, a do remontowanych pomieszczeń zostało zakupione niezbędne wyposażenie. Dodatkowo poprawie uległo zagospodarowanie terenu wokół budynku. Natomiast w ramach drugiego zadania zostały poprawione warunki techniczne nawierzchni oraz funkcjonalność komunikacyjna dwóch odcinków dróg gminnych poprzez wykonanie 4cm nakładki bitumicznej oraz uzupełnienie poboczy, na odcinkach o łącznej długości ok 3,7 km. Obydwa zadania znacząco wpłynęły na poprawę życia mieszkańców sołectwa Klejniki oraz ich bezpieczeństwo. Wyremontowana remizo - świetlica znacząco polepszy warunki w jakich funkcjonuje jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej oraz przyczyni się do lepszej integracji mieszkańców poprzez stworzenie nowoczesnego i przyjaznego miejsca do spotkań i organizacji imprez okolicznościowych. Natomiast wyremontowana droga usprawni komunikację mieszkańcom jak i jednostce OSP co wpłynie na zwiększenie bezpieczeństwa podróżujących.

Zamówienie podzielone jest na 2 części.

Część I „Rozbudowa i remont remizo-świetlicy”

W zakres robót wchodziło:

- zagospodarowanie terenu,
- remont elewacji budynku,
- wymiana istniejącej stolarki okiennej (częściowo) i drzwiowej,
- remont podłóg i ścian,
- dostawa wyposażenia,
- dostawa i montaż pomp ciepła powietrze-powietrze,
- przebudowa instalacji elektrycznej i sanitarnej,
- dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznej,
- budowa wiaty

Część II „Remont dróg gminnych na terenie Sołectwa Klejniki”

Zakres robót obejmował wykonanie remontu dwóch odcinków dróg gminnych na terenie sołectwa Klejniki zgodnie z załączoną dokumentacją techniczną i STWiOR oraz opisem poniżej

- frezowanie korekcyjne nawierzchni bitumicznej w miejscach włączenia do istniejącej nawierzchni oraz na skrzyżowaniach z wywozem materiału pochodzącego z rozbiórki i jego utylizacją,
- wykonanie nawierzchni z mieszanek mineralno-bitumicznych asfaltowych o grubości 4 cm wraz z uprzednim oczyszczeniu i skropieniu emulsją asfaltową istniejących nawierzchni drogowych,
- wykonanie poboczy żwirowych o szerokości 0,5 m z 5 centymetrowej warstwy kruszywa rozścielanego mechanicznie. W ramach wykonania tego elementu przewiduje się lokalne przygotowanie podłoża polegające na ścięciu poboczy, wyrównaniu ewentualnych zadołowań.

**„Udzielenie i obsługa kredytu bankowego do kwoty 900 000,00 zł z
przeznaczeniem na pokrycie deficytu budżetu Gminy Czyże” - BANK**

SPÓŁDZIELCZY W HAJNÓWCE

Przedmiotem zamówienia było udzielenie i obsługa kredytu bankowego do kwoty 900 000,00 zł z przeznaczeniem na pokrycie deficytu budżetu Gminy Czyże.

„Odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy Czyże” - wykonawca Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o.

Przedmiotem zamówienia był odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych położonych na terenie gminy Czyże. Przedmiot zamówienia obejmował odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych położonych na terenie gminy Czyże, wyposażenie wszystkich nieruchomości zamieszkałych w worki do selektywnego gromadzenia odpadów, odbiór z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Czyżach odpadów tj mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych opon, ustawienie odpowiedniego pojemnika na przeterminowane leki oraz odbiór i zagospodarowanie przeterminowanych leków, ustawienie odpowiedniego pojemnika na odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, a także odbiór i zagospodarowanie tych odpadów, ustawienie pojemnika na zużyte baterie i akumulatory małogabarytowe oraz odbiór i zagospodarowanie tych odpadów.

Podsumowanie

Zrealizowane i planowane postępowania przetargowe miały kluczowe znaczenie dla poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Czyże. W szczególności, następujące zamówienia publiczne wpłynęły bezpośrednio na ich komfort i dobrobyt:

1. Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych

Dzięki zawarciu umowy na odbiór i zagospodarowanie odpadów, mieszkańcy gminy mogą liczyć na poprawę jakości usług w zakresie gospodarki odpadami. Czystość i porządek na terenie gminy oraz sprawna gospodarka odpadami to podstawowe elementy wpływające na estetykę otoczenia i zdrowie mieszkańców.

2. Udzielenie i obsługa kredytu bankowego

Zaciągnięcie kredytu bankowego ma na celu pokrycie deficytu budżetu gminy, co pozwala na realizację niezbędnych inwestycji i projektów infrastrukturalnych. Dzięki temu możliwe będzie dalsze inwestowanie w rozwój gminy i poprawę jakości usług

publicznych, co bezpośrednio wpłynie na lepszą dostępność i jakość życia dla mieszkańców.

3. Rozbudowa remizo-światlicy oraz remont dróg w Klejnikach

Remont i rozbudowa remizo-światlicy oraz modernizacja dróg w sołectwie Klejniki to projekty, które znacząco poprawią infrastrukturę lokalną. Nowoczesne obiekty świetlicowe stanowią ważne centra społeczne, a lepsza jakość dróg podnosi bezpieczeństwo i komfort komunikacyjny mieszkańców, szczególnie w okresie zimowym.

4. Remont dróg powiatowych

Remont dróg powiatowych, zniszczonych w wyniku działań związanych z ochroną granicy państwa, poprawi warunki transportowe w regionie. Mieszkańcy zyskają bezpieczniejsze i bardziej komfortowe drogi, co ułatwi codzienne poruszanie się, a także wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej gminy.

5. Remont świetlic wiejskich

Remont i przebudowa świetlic wiejskich to ważne inwestycje, które wzbogacą ofertę kulturalną i rekreacyjną dla mieszkańców. Nowoczesne obiekty będą sprzyjały integracji lokalnej społeczności i organizacji wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych.

6. Przebudowa dróg gminnych

Remont i przebudowa dróg gminnych to inwestycje, które znacząco poprawią komunikację wewnętrzną gminy. Lepsza jakość dróg przekłada się na komfort podróży, bezpieczeństwo mieszkańców oraz rozwój gospodarczy poprzez ułatwienie dostępu do różnych usług i atrakcji w gminie.

Realizacja powyższych zamówień publicznych pozwoliła na poprawę infrastruktury w Gminie Czyże, co bezpośrednio wpłynie na codzienne życie mieszkańców. Inwestycje w drogi, świetlice, usługi komunalne oraz odpowiednie zabezpieczenie finansowe gminy przyczynią się do poprawy jakości usług publicznych, wzrostu komfortu życia i bezpieczeństwa, a także umożliwią rozwój społeczny i gospodarczy w regionie. Działania te wpisują się w długofalową politykę rozwoju gminy, odpowiadając na potrzeby lokalnej społeczności i tworząc fundamenty dla dalszego jej rozwoju.

Oprócz postępowań przetargowych realizowano również Zamówienia publiczne o wartości poniżej 130 000 zł netto, które dotyczyły przede wszystkim bieżących, praktycznych potrzeb gminy. Wśród nich można znaleźć m.in.:

- Opracowanie dokumentacji tytułem realizacji zadania pn. „Rozbudowa odcinka

drogi gminnej Nr 107177B w miejscowości Sapowo, o długości około 1,3 km”;

- „Remont zjazdu z drogi gminnej Nr 107180B na drogę gminną ozn. nr geod. 463 w miejscowości Klejniki”;

- „Zakup 2500 m³ pospółki drogowej wraz z dowiezieniem i wbudowaniem w drogę z przeznaczeniem na remonty dróg gminnych”;

- Opracowanie dokumentacji tytułem realizacji zadania pn. „Rozbudowa odcinka drogi gminnej Nr 107170B w miejscowości Kuraszewo, o długości około 1,075 km”;

- Opracowanie dokumentacji tytułem realizacji zadania pn. „Przebudowa odcinków dróg gminnych na obszarze Gminy Czyże”;

- „Odławianie, odbieranie, transport i utrzymanie bezpańskich zwierząt na terenie gminy Czyże”.

Tego typu zamówienia mają charakter lokalny i praktyczny – wpływają na jakość życia mieszkańców, poprawę warunków nauki, pracy czy spędzania czasu wolnego, a także wspierają lokalne firmy, które mogą takie usługi świadczyć.

VI. Ład przestrzenny

A. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czyże zostało zatwierdzone Uchwałą z dnia 29.12.1999 roku Nr IX/50/99 Rady Gminy Czyże, Uchwałą z dnia 30 grudnia 2010 r. Nr III/10/10 Rady Gminy Czyże, uchwałą z dnia 29 marca 2013 r. Nr 24.122.2013 oraz uchwałą z dnia 28 maja 2021 r. Nr XXIII/141/2021

B. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Czyże obejmujący tereny przeznaczone pod kopalnię łąk na gruntach wsi Wólka zatwierdzony uchwałą Nr 8.36.2011 Rady Gminy Czyże z dnia 25 maja 2011 r.
2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zbiornik małej retencji „Leniewo” wraz z terenami przyległymi zatwierdzony uchwałą Nr 25.127.2013 Rady

Gminy Czyże z dnia 30 kwietnia 2013 r.

3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Czyże z przeznaczeniem pod lokalizację elektrowni wiatrowych zatwierdzony uchwałą Nr 35.181.2014 Rady Gminy Czyże z dnia 18 lipca 2014 r.

C. Plan ogólny

Rada Gminy Czyże podjęła Uchwałę NR III/21/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Czyże. Granica opracowania obejmuje cały obszar gminy Czyże. Konieczność sporządzenia planu ogólnego gminy jest konsekwencją zmiany ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która weszła w życie 24 września 2023 r. oraz ustawa z dnia 4 kwietnia 2025 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z tą zmianą 1 lipca 2026 r. z mocy ustawy ważność utraci studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Ustawa wprowadza w jego miejsce nowy akt planowania przestrzennego w postaci planu ogólnego. Plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego. Wszystkie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzone i uchwalone po 30 czerwca 2026r. oraz wydawane decyzje o warunkach zabudowy będą musiały być zgodne z ustaleniami planu ogólnego. Plan ogólny ma określić podział obszaru gminy na strefy planistyczne oraz wskazać gminne standardy urbanistyczne, w których szczegółowo zostaną określone profile funkcjonalne stref oraz wskaźniki urbanistyczne.

VII. Zasoby materialne gminy

A. Planowane projekty i przedsięwzięcia

1. Aktualizacja dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla zadania pn. Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w obrębie gruntów wsi Sapowo i Klejniki.
2. Opracowanie dokumentacji projektowo – kosztorysowej tytułem realizacji zadania pn.: „Budowa sieci wodociągowej w obrębie gruntów wsi Kojły”.
3. Opracowanie dokumentacji tytułem realizacji zadania pn. „Rozbudowa odcinka drogi gminnej Nr 107170B w miejscowości Kuraszewo, o długości około 1,075 km”.
4. Opracowanie dokumentacji tytułem realizacji zadania pn. „Przebudowa odcinków dróg gminnych na obszarze Gminy Czyże”.
5. Przebudowa zjazdu z drogi powiatowej Nr 1620B na działkę o nr geod. 493 w

miejsowości Kuraszewo.

6. Budowa parkingu przy Urzędzie Gminy.
7. Wymiana garażu strażackiego wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Zbucz
8. Budowa solarnego oświetlenia ciągu pieszego we wsi Sapowo.
9. Aktualizacja dokumentacji projektowo – kosztorysowej dla zadania pn. „Budowa placu zabaw” w miejscowości Zbucz.
10. Przygotowanie kosztorysu inwestorskiego wraz z niezbędną dokumentacją umożliwiającą jego opracowanie dla zadania pn. „Remont świetlicy w Kuraszewie”.
11. Modernizacja kompleksu sportowego „Moje Boisko-ORLIK 2012” w Czyżach.

B. Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy

W zasobie gminy na dzień 31 grudnia 2024 r. znajduje się 1 mieszkanie w miejscowości Czyże. Lokali socjalnych gmina Czyże nie posiada.

Zasady polityki czynszowej:

Czynsze obejmują:

- 1) koszty konserwacji i utrzymania technicznego budynku, w tym koszty utrzymania wszystkich pomieszczeń przeznaczonych do wspólnego użytkowania wraz z kosztami utrzymania energii elektrycznej i ciepłej,
- 2) koszty administrowania

Stawka czynszu ulega podwyższeniu lub obniżeniu w zależności od wyposażenia lokalu w urządzenia techniczne i instalacje oraz położenie lokalu.

- 1) lokal położony na terenie wsi Czyże – podwyższa się o 2%
- 2) mieszkanie z łazienką bez c.w. – obniża się o 5%
- 3) mieszkanie z łazienką bez c.w. i c.o. – obniża się o 10%
- 4) mieszkanie tylko z instalacją wodociągową – obniża się o 15%
- 5) mieszkanie w budynku przeznaczonym do rozbiórki – obniża się o 10%
- 6) mieszkanie położone na parterze w budynku wielorodzinnym – obniża się o 2%
- 7) mieszkanie położone na I piętrze w budynku wielorodzinnym – podwyższa się o 2%.

Najemca lokalu jest obowiązany do uiszczania opłat eksploatacyjnych lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego tj. opłat za dostawę lub odbiór:

- 1) energii elektrycznej
- 2) wody

- 3) ścieków socjalno- bytowych
- 4) odpady komunalne

w przypadku gdy nie ma zawartej umowy na dostawę lub odbiór.

C. Plan wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych

Plan wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych określa informacja o stanie mienia gminy na koniec każdego roku, stanowiąca załącznik do uchwalanego budżetu gminy. Zawiera on dochody z mienia komunalnego zarówno osiągnięte w danym roku jak też plan dochodów na następny rok gospodarczy. Ponadto zawarte są informacje w zakresie wartości zmniejszenia zasobu w danym roku jak też jego zwiększenia. Wieloletniego planu wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych nie opracowano ze względu na niewielki jego zasób. W zasobie nieruchomości gminnych pozostał w zasadzie tylko majątek wykorzystywany przez gminę i jego mieszkańców.

Ewidencję nieruchomości prowadzi dział księgowości w odpowiednim programie komputerowym. Dotyczy to zarówno nieruchomości gruntowych jak też pozostałych składników mienia gminy. Zmiany w ewidencji wprowadzane są na bieżąco, tj. po każdorazowej sprzedaży mienia, jak też w przypadku nabycia nieruchomości do zasobu gminy.

Zarządzanie nieruchomościami gminy następuje na podstawie ustawy o gospodarce nieruchomościami, a także na podstawie uchwały Nr 22.111.2012 Rady Gminy Czyże z dnia 28 grudnia 2012 roku w sprawie określenia zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na czas oznaczony dłuższy niż trzy lata lub na czas nieoznaczony (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2013 r., poz. 754). Na podstawie tej uchwały Wójt wydaje zarządzenia o przeznaczeniu nieruchomości do sprzedaży. Sprzedaż nieruchomości jak też ich wydzierżawianie następuje w drodze przetargów, poza wyjątkami określonymi w ustawie. Przetarg przeprowadza komisja powołana przez Wójta.

Głównym kierunkiem gospodarowania nieruchomościami jest sprzedaż, wydzierżawienie, wynajem. Przedmiotem wydzierżawienia są nieruchomości gruntowe.

Aktualnie jest wydzierżawionych 18,3711 ha gruntów dla 50 osób fizycznych. Są to małe działki rolne położone przeważnie na terenach zabudowy zagrodowej. Ponadto wydzierżawionych jest kilka nieruchomości gruntowych dla osób prawnych związanych z telekomunikacją i telefonią komórkową. Wieczyste użytkowanie dotyczy kilku nieruchomości o powierzchni ogólnej 4.5512 ha użytkowanych przez SUR, GS, OSM. Roczne dochody z czynszów dzierżawnych i wieczystego użytkowania na koniec 2024 roku kształtowały się na poziomie 11116,65 zł. W związku z wyczerpaniem się zasobów komunalnych rocznie sprzedaje się niewiele nieruchomości. W roku 2024 sprzedano 9 nieruchomości za kwotę 212291,00 zł.

Mienie gminy w zasadniczej części zostało skomunalizowane w latach 1991-1992. W dalszych latach były komunalizowane pozostałe pojedyncze działki. Ostatnia komunalizacja przeprowadzona w latach 2015-2018 dotyczyła dróg gminnych.

D. Program opieki nad zabytkami

Gminny program opieki nad zabytkami ma za zadanie pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe gminy. Wskazane w programie działania ukierunkowane są na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Gminny program opieki nad zabytkami, między innymi poprzez działania edukacyjne, ma też budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, roli i znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni. Wspólna dbałość o zachowanie wartości kulturowych wzmacnia poczucie tożsamości, wspiera identyfikację jednostki z tzw. małą ojczyzną.

Gmina Czyże posiada gminną ewidencję zabytków, która została wykonana w 2006 r. Dokumenty udostępniane są przez pracowników Urzędu Gminy Czyże pok. Nr 14 zainteresowanym osobom i podmiotom.

Na stronie internetowej Gminy Czyże funkcjonuje zakładka – wielokulturowość (<http://www.ugczyze.pl/pl/artukul/wielokulturowosc>), która zawiera wykaz obiektów o najwyższym znaczeniu dla gminy pod względem zabytkowym.

W celu wyeksponowania obiektów dziedzictwa kulturowego dla potrzeb społecznych podejmowane są różnokierunkowe działania mające na celu promocję obiektów zabytkowych w materiałach promocyjnych i informacyjnych przygotowywanych przez Gminę Czyże. W zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, gmina współpracuje z placówkami oświatowymi, kulturalnymi i parafiami, promując wartości materialne oraz niematerialne dziedzictwa kulturowego naszej gminy.

Rada Gminy Czyże podjęła uchwałę nr V/30/2024 z dnia 04.09.2024 r. w sprawie udzielania dotacji Parafii Prawosławnej p.w. św. Antoniego Pieczerskiego w Kuraszewie na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku położonym na terenie Gminy Czyże w wysokości 204 500,00 zł, na realizację zadania inwestycyjnego pod nazwą „Remont zabytkowej cerkwi prawosławnej p.w. św. Antoniego Pieczerskiego w Kuraszewie”. Środki finansowe na dotację pochodziły z dotacji celowej budżetu gminy Czyże w wysokości 4 500,00 zł oraz z dofinansowania ze środków Rządowego Programu Odbudowy Zabytków w wysokości 200 000,00 zł.

Rada Gminy podjęła również uchwałę nr V/31/2024 z dnia 04.09.2024 r. w sprawie udzielenia dotacji Parafii Prawosławnej p.w. Zaśnięcia Najświętszej Bogarodzicy w Czyżach na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku położonym na terenie Gminy Czyże w wysokości 204 500,00 zł, na realizację zadania inwestycyjnego pod nazwą „Renowacja cmentarza parafialnego w Czyżach”. Środki finansowe na dotację pochodziły z dotacji celowej budżetu gminy Czyże w wysokości 4 500,00 zł oraz z dofinansowania ze środków Rządowego Programu Odbudowy Zabytków w wysokości 200 000,00 zł.

VIII. Środowisko

A. Plan gospodarki niskoemisyjnej

Gmina Czyże nie posiada obecnie opracowanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Niemniej jednak, w celu poprawy efektywności energetycznej oraz rozwoju zrównoważonej gospodarki energetycznej, przyjęto dokument – „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czyże na lata 2012-2027” – uchwałą Nr 24.123.2013 Rady Gminy Czyże z dnia 29 maja 2013 roku.

Dokument ten wyznacza cele, które mają na celu poprawę efektywności energetycznej w gminie, szczególnie w kontekście zaopatrzenia mieszkańców i instytucji publicznych w ciepło, energię elektryczną oraz paliwa gazowe. Założenia te stanowią fundament dążenia do zapewnienia mieszkańcom dostępu do bezpiecznych, ekologicznych i energooszczędnych źródeł energii, co jest istotne z punktu widzenia rozwoju gminy oraz ochrony środowiska.

Wśród głównych celów zapisanych w założeniach znajdują się:

- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej poprzez modernizację instalacji grzewczych i termomodernizację.
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, takich jak energia słoneczna i biomasa, w celu zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych.
- Edukacja mieszkańców w zakresie oszczędności energii oraz zrównoważonego użytkowania zasobów energetycznych.

Mimo że Gmina Czyże nie posiada jeszcze w pełni opracowanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, dokument ten stanowi solidny punkt wyjścia do dalszych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju energetycznego. W przyszłości, w miarę realizacji celów związanych z efektywnością energetyczną, możliwe będzie opracowanie bardziej szczegółowego planu gospodarki niskoemisyjnej, uwzględniającego nowe technologie i możliwości finansowania

zewnętrznego.

B. Program ochrony środowiska

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czyże na lata 2022-2025” jest dokumentem strategicznym oceniającym i opisującym stan środowiska oraz diagnozującym najważniejsze problemy środowiskowe oraz wskazującym kierunki działań jakie należy realizować w celu ich eliminacji tj. poprawy stanu środowiska. Celem sporządzenia i uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska ...” jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czyże na lata 2022-2025” został zaopiniowany pozytywnie przez zarząd powiatu hajnowskiego. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, na podstawie uzgodnień dokonanych z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Białymstoku, odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu przedmiotowego dokumentu, gdyż uznano, iż jego realizacja nie spowoduje znaczącego (negatywnego) oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000. W procedurze opracowywania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czyże na lata 2022-2025” zapewniono udział społeczeństwa poprzez wyłożenie projektu dokumentu do publicznego wglądu na okres 21-dni z możliwością składania uwag i wniosków.

C. Program usuwania wyrobów zawierających azbest

Zgodnie z obowiązującym prawem krajowym i Programem Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009-2032 do końca 2032 roku musi zakończyć się proces usuwania i unieszkodliwiania poprzez składowanie wyrobów zawierających azbest. Uchwałą Nr 20.98.2017 Rady Gminy Czyże z dnia 24 lutego 2017 przyjęty został Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czyże. Nadrzędnym celem Programu jest całkowite unieszkodliwienie poprzez składowanie wyrobów zawierających azbest, co spowoduje eliminację skutków negatywnego oddziaływania azbestu na mieszkańców gminy oraz na środowisko.

W oparciu o przeprowadzoną w 2016 r. inwentaryzację powstała Baza Azbestowa dla Gminy Czyże. Baza Azbestowa jest na bieżąco aktualizowana. W oparciu o środki finansowe pozyskiwane przez Gminę Czyże z zewnątrz przyznawane są dotacje na usunięcie wyrobów zawierających azbest z nieruchomości położonych na terenie gminy. Dotacje udzielane są w formie bezgotówkowej i obejmują demontaż, transport i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest.

W roku 2024 ukończono realizację zadania pn. "Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czyże". W wyniku realizacji zadania z terenu gminy Czyże odebrano 79,7 Mg za kwotę 51 129,14 zł brutto. Zadanie sfinansowano z środków własnych w kwocie 17 178,78 zł brutto oraz z dotacji z WFOŚiGW w kwocie 33 950,36 zł brutto.

D. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt

Zapobieganie bezdomności zwierząt i zapewnienie opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz ich wyłapywanie, w myśl ustawy o ochronie zwierząt, należy do zadań własnych gminy. Dlatego też każdego roku rada gminy uchwala program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt.

Rada Gminy Czyże powyższy program na rok 2024 przyjęła uchwałą Nr VIII/49/2024 z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Czyże w 2024 roku.

Realizacja Programu obejmuje w szczególności:

- 1) zapewnienie schronienia zwierzętom bezdomnym poprzez umieszczanie ich w Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Perro Marzena Golańska z siedzibą w Zamieniu ul. Leśna 23, 05-300 Mińsk Mazowiecki;
- 2) zapewnienie schronienia zwierzętom gospodarskim – Gmina podpisała umowę z gospodarzem, który ma warunki i miejsce na czasowe przetrzymanie odebranych zwierząt gospodarskich – w 2024 r. nie było konieczności czasowego umieszczania zwierząt;
- 3) opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie – w 2024 r. na karmę dla kotów wolno żyjących wydatkowano 943,82 zł brutto;
- 4) poszukiwanie właścicieli dla zwierząt bezdomnych (adopcja zwierząt) – poszukujemy na stronie internetowej oraz tablicach ogłoszeń zamieszczamy ogłoszenia o adopcji, dodatkowo schronisko z którym mamy podpisaną umowę szuka nowych właścicieli, zapewniono opiekę dla jednego bezdomnego psa przy współpracy z Fundacją „Dom Tymianka”;
- 5) zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej zwierzętom objętym Programem na wypadek

następstw zdarzeń drogowych - całodobowa opieka weterynaryjna w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt prowadzona jest na podstawie umowy zawartej z lek. wet. Eugeniuszem Rutkowskim Gabinet Weterynaryjny ul. Lipowa 83, 17-200 Hajnówka;

6) plan sterylizacji lub kastracji zwierząt w gminie – wydane zostało Zarządzenie nr 161/2020 Wójta Gminy Czyże z dnia 06 listopada 2020 r. w sprawie dofinansowania z budżetu Gminy Czyże zabiegów sterylizacji lub kastracji psów i kotów, których właściciel zamieszkuje na terenie gminy Czyże. Zarządzenie ma zastosowanie do domowych psów i kotów posiadających właściciela zamieszkującego w granicach administracyjnych gminy Czyże. Celem akcji sterylizacji lub kastracji jest: zapobieganie bezdomności psów i kotów oraz ograniczenie niekontrolowanego rozrodu domowych psów i kotów. Gmina dofinansowuje zabiegi sterylizacji lub kastracji psów i kotów posiadających właściciela. Za wykonany zabieg sterylizacji jest udzielane dofinansowanie do każdego zwierzęcia w wysokości 50% kosztów zabiegu. W 2024 r. na sterylizację lub kastrację, wydatkowano 3262,85 zł brutto.

Koszt realizacji całego zadania przewidzianego ustawą o ochronie zwierząt w 2024 r. wyniósł 19 326,67 zł brutto.

E. Gospodarka odpadami

W gminie Czyże wszystkie nieruchomości zamieszkałe oraz zamieszkałe częściowo objęte są systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Wytworzone na terenie nieruchomości odpady komunalne podlegają wydzieleniu na: odpady wielomateriałowe, szkło, papier i tektura, metale i tworzywa sztuczne, popiół i żużel oraz odpady biodegradowalne. Odpady zmieszane jak i segregowane odbierane były od mieszkańców zgodnie z harmonogramem. Usługę odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych oraz częściowo zamieszkałych (sezonowo) zgodnie z umową świadczyła firma wyłoniona w drodze zamówienia przeprowadzonego w trybie podstawowym bez negocjacji, tj. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. Z o. o., ul. Łowcza 4, 17-200 Hajnówka. Przedsiębiorca w ramach podpisanej umowy ma obowiązek wyposażenia każdej nieruchomości zamieszkałej w odpowiednie worki do gromadzenia odpadów, odbierania oraz zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości. Przekazanie worków mieszkańcom odbywa się podczas odbioru odpadów zgodnie z regułą „worek za worek”. Worki można również pozyskać w Urzędzie Gminy Czyże w referacie gospodarki odpadami komunalnymi.

Nieruchomości niezamieszkałe w tym budynki, w których prowadzona jest działalność gospodarcza i obiekty użyteczności publicznej zobowiązane są do zawierania indywidualnych

umów na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z firma wpisaną do rejestru działalności regulowanej, prowadzonego przez Wójta Gminy Czyże.

Głównym źródłem finansowym systemu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych są opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wnoszone przez mieszkańców gminy Czyże. Zmiana stawki za odbiór i zagospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości zamieszkałych nastąpiła od stycznia 2021 roku i wyniosła 26,50 zł miesięcznie od 1 osoby zamieszkałej na danej nieruchomości. Ulga z tytułu kompostowania bioodpadów w przydomowym kompostowniku wynosiła 1 zł miesięcznie od 1 osoby zamieszkałej na danej posesji. Ustalono również wysokość opłaty podwyższonej w przypadku nie przestrzegania zasad segregacji tj. 60 zł miesięcznie od 1 osoby zamieszkałej na danej nieruchomości. W 2024 roku opłat podwyższonych nie naliczono.

Gmina Czyże na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych wydatkowała łącznie 425 0934,93 zł. Wpływy z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w roku 2024 wyniosły 439 638,30 zł, a zaległości wyniosły 35 215,60 zł. Pozostałe to koszty funkcjonowania systemu np. upomnienie, utrzymanie PSZOK.

W gminie Czyże w 2024 roku z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych łącznie odebrano **265,8160 Mg** odpadów komunalnych. Z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych odebrano **7,9200 Mg**. W tabeli poniżej przedstawiono rodzaj oraz ilość odebranych i zebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Czyże.

Tabela 1. Rodzaj i ilość odpadów odebranych od mieszkańców gminy Czyże w 2024 roku.

Lp.	Kod odpadów	Rodzaj odpadów komunalnych	Masa [Mg] Opadów odebranych w ramach gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych [Mg]	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych
1.	15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	49,5600		R12
2.	15 01 07	Opakowania ze szkła	32,8000		R12 – 24,5000 Mg R5 – 8,30000Mg
3.	16 01 03	Zużyte opony		2,1800	
4.	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione 1 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03	0		Zmagazynowane przez podmiot odbierający odpady
5.	20 01 01	Papier i tektura	5,8100		R12
6.	20 01 39	Tworzywa sztuczne/zanieczyszczone	0		R12

7.	20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane selektywnie	22,8500		R12 – 12,7600 Mg R5- 10,0900 Mg
8.	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	24,6300		R13 – 12,7600 Mg R3 – 11,8700Mg
9.	20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	7,9700		D-5
10.	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	122,1700		R12
11.	20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki		2,2600	R12
12.	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe		3,4800	R13 – 2,4800 R12 – 1,0000
RAZEM			265,8160	7,9200	

Wyjaśnienie oznaczeń sposobu zagospodarowania odpadów:

- R3** - Recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania),
R5 – Recykling lub odzysk innych materiałów nieorganicznych,
R12 – wymiana odpadów w celu poddania ich któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1 – R11,
R13 – Magazynowanie odpadów poprzedzające którykolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1 – R12 (z wyjątkiem wstępnego magazynowania u wytwórcy odpadów),
D5 – Składowanie na składowiskach w sposób celowo zaprojektowany (np. umieszczanie w uszczelnionych oddzielnych komorach, przykrytych i izolowanych od siebie wzajemnie i od środowiska itd.)

Głównym zadaniem Gminy Czyże jest osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów, ograniczenia masy odpadów biodegradowalnych przekazanych do składowania. W roku 2024 poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wyniósł 53,7%, natomiast poziom składowania odpadów komunalnych wyniósł 8,89%. Jednym z najważniejszych zadań gminy jest w dalszym ciągu edukacja mieszkańców w zakresie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz ich właściwa segregacja.

F. Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

W dniu 30 września 2021 został otwarty Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Gminie Czyże. Mieszkańcy nieruchomości w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi mogą zostawić wytworzone przez siebie selektywnie zbierane odpady komunalne takie jak:

- odpady wielkogabarytowe np. stare meble (kanapy, fotele, krzesła, materace, sofy, szafy i łóżka itp.),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny np. urządzenia radiowe i telewizyjne, sprzęt komputerowy, kalkulatory, urządzenia gospodarstwa domowego (AGD i RTV).
- zużyte opony z pojazdów do 20 cali - pochodzące z pojazdów użytkowanych w gospodarstwie domowym tj. Z samochodów osobowych, motocykli, motorowerów, rowerów.

Wszystkie rodzaje odpadów komunalnych do PSZOK można rocznie przekazać maksymalnie 4 szt. z jednej nieruchomości.

Propagowanie i rozpowszechnianie selektywnej zbiórki odpadów oraz właściwych sposobów postępowania z odpadami jak również wszystkie niezbędne i aktualne informacje dotyczące zasad segregacji, obowiązujących przepisów prawa oraz harmonogramu odbioru odpadów były prowadzone za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy Czyże.

Planowana jest modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w ramach Strategii Partnerstwa Południowo-Wschodniego Podlasia. Planuje się zakup dodatkowych kontenerów na odpady, zakup wagi najazdowej czy też ciągnika oraz wybudowanie wiaty.

G. Program „Czyste Powietrze”

Gmina Czyże podpisała Porozumienie o współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku w dniu 30.09.2021 r. Program ma na celu poprawę jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Narzędziem w osiągnięciu celu jest dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez beneficjentów uprawnionych do podstawowego poziomu dofinansowania, beneficjentów uprawnionych do podwyższonego poziomu dofinansowania oraz beneficjentów uprawnionych do najwyższego poziomu dofinansowania.

W Gminie Czyże utworzono punkt konsultacyjno-informacyjny aby wspomóc mieszkańców gminy w składaniu wniosków o dofinansowanie.

Obecnie w gminie Czyże złożono 69 wniosków o dofinansowanie, zakończonych przedsięwzięć 15 na kwotę 996 148 zł.

Program „Czyste Powietrze został zawieszony od dnia 28 listopada 2024 roku. Nowa odsłona Programu ruszy na wiosnę w 2025 roku.

IX. Polityka społeczna

W gminie Czyże środki finansowe wydatkowane na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2024 roku 1 884 932 zł. Poziom wydatków w stosunku do roku poprzedniego wzrósł o 329 106 zł. (co stanowi 17,46 %). W dziale 855 – Rodzina wydatkowano 848 184 zł. co stanowi 45,00 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej. W dziale 852 - Pomoc społeczna wydatkowano 1 002 829 zł. co stanowi 53,20 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej. W dziale 851 - Ochrona zdrowia wydatkowano 23 258 zł. co stanowi 1,23 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej. W dziale 854 - Edukacja i opieka wychowawcza wydatkowano 10 661 zł. co stanowi 0,57 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.

Najwięcej środków wydano na następujące pozycje budżetowe:

1. 852 Pomoc społeczna
2. 855 Rodzina
3. 851 Ochrona zdrowia

Pomoc i wsparcie w gminie Czyże z pomocy społecznej w 2024 roku uzyskało 98 osób, co stanowiło 5,4 % wszystkich mieszkańców gminy. W roku 2024, w stosunku do 2023 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 50 osób. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 8 rodzin. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 40 osób, co oznaczało spadek w stosunku do roku 2023 o 4 osoby. W gminie Czyże najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2024 roku było kolejno:

1. Długotrwała lub ciężka choroba.
2. Niepełnosprawność.
3. Ubóstwo.
4. Bezrobocie.
5. Potrzeba ochrony macierzyństwa.

A. Strategia rozwiązywania problemów społecznych

W dniu 24 marca 2021 r. uchwałą Nr XXI/129/2021 Rady Gminy Czyże została przyjęta Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2032 roku. Określono w niej najważniejsze cele strategiczne, które mają zapewnić bezpieczeństwo socjalne mieszkańcom naszej

gminy oraz podejmowanie różnorodnych działań dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin. Uchwałą Nr VIII/51/2024 Rady Gminy Czyże z dnia 17 grudnia 2024 r. została przyjęta aktualizacja na lata 2025-2028 Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czyże do 2032 r. Konieczność opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Codziennemu życiu mieszkańców gminy towarzyszą liczne problemy, obejmujące swoim zasięgiem coraz liczniejszą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenia. Zmuszają one część społeczności do szukania różnych form pomocy, również do korzystania z pomocy społecznej. Charakterystycznym wyznacznikiem ubiegania się o pomoc jest przede wszystkim pogarszająca się sytuacja ekonomiczna mieszkańców gminy.

Bezpośredni nadzór nad prawidłowym procesem wdrażania Strategii powierzono Wójtowi Gminy Czyże, a koordynowanie, monitorowanie i ewaluację Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Czyżach.

Działania wynikające ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zrealizowane na rzecz mieszkańców gminy Czyże w 2024 roku były następujące:

I OBSZAR: powstał w oparciu o potrzeby działań na rzecz wyrównywania dostępu do edukacji, kultury, aktywności społecznej.

CEL I: ROZWÓJ EDUKACJI, KULTURY I AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW GMINY

1. W Gminie Czyże funkcjonują zespoły artystyczne, które biorą czynny udział w organizowanych przeglądach zespołów, konkursach, festynach oraz innych uroczystościach organizowanych w naszym województwie zespół „Czyżowanie”, Grupa Wokalna z Morza, zespół „Czyżowianki” działających przy Szkole Podstawowej w Czyżach.
2. Koło Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów organizowało w ramach aktywizacji osób starszych imprezy okolicznościowe, oraz wyjazdy integracyjne.
3. Gminny Ośrodek Kultury wraz z Biblioteką Publiczną w Czyżach organizował szereg imprez, służących aktywizacji życia społeczno- kulturalnego, oraz integracji społeczności lokalnej.
4. Funkcjonowanie punktu informacyjno - konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin, oraz dla osób/rodzin z problemem przemocy, którego zadaniem jest min.:
 - motywowanie i informowanie o możliwości podjęcia leczenia osób uzależnionych i terapii osób współuzależnionych;
 - motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nie uzależnionych do zmiany szkodliwego wzorca picia;

- udzielenie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym;
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy;

5. Działania realizowane przez pedagoga szkolnego w Szkole Podstawowej w Czyżach polegały na:

- zorganizowanie Pikniku Rodzinnego celem, którego było wspólne i aktywne spędzenie czasu dzieci z rodzicami,
- realizacja programu edukacyjnego w klasach V - VIII „Trzymaj formę” w którym są treści przeznaczone do realizacji wspólnie z rodzicami,
- włączanie rodziców w zbiórki i akcje charytatywne: na rzecz schroniska „Ciapek”, na rzecz powodzian oraz bożonarodzeniowa zbiórka dla seniorów z DPS w Kożynie,
- imprezy klasowe i szkolne organizowane i celebrowane wspólnie z rodzicami: Wigilie klasowe, Choinka Noworoczna, Dzień Matki, itp. mające na celu promowanie wartości rodzinnych i roli rodziny w życiu człowieka w każdym wieku.

6. Gmina Czyże współtworzy Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska oraz związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego, jest również członkiem stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska”

7. KPP w Hajnówce zorganizowała zajęcia w Szkole Podstawowej w Czyżach, były to spotkania profilaktyczne z młodzieżą.

8. Modernizacja Remizo-Świetlicy w Klejnikach

II Obszar: związany jest z grupami doświadczającymi kryzysów i trudności ubóstwa, bezpieczeństwa, problemów opiekuńczo wychowawczych.

CEL II: EFEKTYWNY SYSTEM WSPARCIA OSÓB I RODZIN W GMINIE

1. Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czyżach podczas przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i rozmów telefonicznych na bieżąco monitorowali potrzeby osób i rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. Wspólnie z przedstawicielami innych jednostek i instytucji podejmowali następujące działania:

- bieżąca współpraca z policją – wspólne odwiedziny osób potrzebujących, interwencje, informowanie o rodzinach potrzebujących pomocy, zagrożonych przemocą bądź problemem alkoholowym,
- współpraca ze szkołą – stały kontakt z wychowawcami i pedagogiem szkolnym, wspólne planowanie działań na rzecz dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo, zagrożonych problemem przemocy i alkoholizmem,

- współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – wymiana informacji na temat rodzin zagrożonych alkoholizmem,
- czynny udział w Zespole Interdyscyplinarnym ds. przemocy – wspólnie ze specjalistami z różnych dziedzin podejmowanie działań na rzecz poprawy sytuacji rodzin z problemem przemocy,
- współpraca z sołtysami i radnymi Gminy Czyże – prośba o zgłaszanie informacji o osobach i rodzinach potrzebujących pomocy, sygnalizowanie o potrzebach i problemach mieszkańców danego sołectwa,
- współpraca z ośrodkiem zdrowia – wspólne odwiedziny w środowisku z pielęgniarką środowiskową, pozyskiwanie informacji na temat osób wymagających wsparcia, działania interwencyjne w sytuacji osób zaniedbanych, potrzebujących pomocy,
- współpraca z kuratorami sądowymi – wymiana informacji niezbędnych do udzielenia właściwej i adekwatnej do potrzeb pomocy,
- współpraca ze szpitalem – współpraca przy przyznawaniu prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- współpraca z ZUS i KRUS – pomoc osobom w uzyskaniu uprawnień, wypełnianiu wniosków, gromadzeniu dokumentów, uzyskaniu świadczeń,
- współpraca z Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności – pomoc osobom w wypełnianiu wniosków, gromadzeniu dokumentacji, ustalaniu terminu komisji,
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie – pomoc osobom niepełnosprawnym w zakresie wypełniania wniosków na dofinansowanie do środków pomocniczych, turnusów, sprzętu oraz współpraca w zakresie rodzin zagrożonych problemem przemocy (informowanie o konieczności uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych i inne).

2. Współpracujemy z instytucjami i organizacjami w zakresie wsparcia osób najuboższych.

- wsparcie osób o niskich dochodach pomocą dożywiania w ramach wieloletniego Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2021-2027 Podprogram 2023 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym - objęto pomocą żywnościową 108 mieszkańców (70 rodzin) gminy Czyże. Żywność przekazana została przez Caritas Diecezji Drohiczyńskiej.

3. Jednostki OSP funkcjonujące na terenie gminy zostały wyposażone min. w sprzęt tj.: narzędzia ratownicze, sygnalizatory bezruchu, szelki ratownicze, zestaw wkrętarko- wiertarka udarowa.

4. Rozdawano materiały edukacyjne, broszury, ulotki, gadżety dotyczące zjawiska przemocy wśród społeczności na lokalnych festynach w utworzonym stoisku „Gmina Czyże bez przemocy”

5. Realizowano Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomani, min. poprzez:

- dofinansowania spotkania wigilijnego dla osób starszych i samotnych mieszkańców gminy,
- dofinansowanie kosztów wycieczki szkolnej uczniów Szkoły Podstawowej – transport,

- zakup paczek profilaktycznych dla uczniów klas I-III z okazji Dnia dziecka,

6. Członkowie GKRPA i ZI uczestniczyli w szkoleniach z zakresu:

- uczestnictwo członka GKRPA w konferencji pt. „Profilaktyka używania alkoholu i innych substancji psychotropowych przez dzieci i młodzież”,
- uczestnictwo członka GKRPA w szkoleniu z zakresu stosowania metody Dialogu Motywującego w pracy z klientem,
- uczestniczenie w 24 – godzinnym szkoleniu Lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych pn. „Współpraca interdyscyplinarna na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej” - wszyscy członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego w Czyżach,
- uczestnictwo pracowników socjalnych w szkoleniu na temat: Przemoc wobec osób starszych,
- 12 godzinne szkolenie on-line dla Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Diagnostyczno-Pomocowych w zakresie ochrony osób doznających przemocy domowej, w tym dzieci w świetle obowiązującego prawa oraz z uwzględnieniem perspektywy psychologicznej, organizowane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom,

III Obszar: zdefiniowany został jako troska o rosnące potrzeby w grupie seniorów, osób niepełnosprawnych, poprawę jakości i poziomu życia w zdrowiu całej społeczności gminy.

Cel III: ZDROWA SPOŁECZNOŚĆ GMINY Z DOSTĘPEM DO USŁUG

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czyżach, zapewnia dostęp do usług podstawowej opieki medycznej, jak również kieruje do poradni specjalistycznych.
2. Dystrybucja ulotek przez NZOZ w Czyżach, rozmowy indywidualne w placówce i w domu pacjenta, formy wizualne i pogadanki – z pacjentem w poradni, z uczniem w szkole.
3. Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy w Szostakowie, którego głównym celem jest wzrost aktywności życiowej 12 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osoby starsze niepełnosprawnością poprzez realizację usług opiekuńczo – aktywizujących, oraz innych form wsparcia doraźnego. Uczestnicy korzystali z indywidualnego wsparcia socjalnego.
4. Komenda Powiatowa Policji prowadziła:
 - spotkania w trakcie których poruszano m in. kwestie bezpieczeństwa osób starszych,
 - w Szkole Podstawowej w Czyżach przeprowadzono pogadanki i prelekcje, podczas których przekazywano informacje na temat odpowiedzialności prawnej za popełnienie czynów karalnych i stosowanych przez sąd środków wychowawczych, a także hejtu i mowy nienawiści oraz bezpieczeństwa

w Internecie.

- prowadzono aktywną edukację dzieci i młodzieży, realizowano działania profilaktyczne „poMOC, a nie przeMOC”, „Nie bądźmy obojętni”, „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczne wakacje”, „Cyberświadomi - Cyberbezpieczni”, „Świadomy senior = Bezpieczny senior”

5. Organizowane były warsztaty mieszkańcom i seniorom gminy (kulinarne, muzyczne, plastyczne, ruchowe, tworzenia maści, wyjazd do Ziołowego Zakątka, koncert skrzypcowy, zajęcia choreoterapii, przejazd bryczką po okolicy itp.) festyny i gminne imprezy integracyjno-kulturalne.

Realizacja wskazanych w Strategii działań do 2032 roku przyczyni się do poprawienia warunków życia mieszkańców Gminy Czyże. Obejmować ona może również nowe cele i zadania, będące odpowiedzią na pojawiające się regulacje prawne oraz zmieniające się warunki życia mieszkańców gminy Czyże i ich oczekiwania.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została zaktualizowana na lata 2025-2028.

B. Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny: Podnoszenie świadomości społecznej na temat niepełnosprawności, praw i uprawnień osób niepełnosprawnych oraz aktywizacja osób niepełnosprawnych.

- Aktualizacja bazy danych osób niepełnosprawnych;
- Realizacja świadczeń w celu zapewnienia niepełnosprawnym pomocy finansowej (zasiłki pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekuna, zasiłki stałe i celowe);
- Upowszechnianie informacji o prawach, uprawnieniach, formach pomocy skierowanych do osób niepełnosprawnych za pośrednictwem ulotek, plakatów, strony internetowej gminy Czyże;
- Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom wychowującym dzieci niepełnosprawne oraz integrowanie ich ze społecznością lokalną;
- Praca socjalna;

Na terenie gminy utworzono Dzienny Dom Pomocy w Szostakowie, na który otrzymano dofinansowanie w ramach projektu pn. „Nie jesteś sam!” realizowany, przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czyżach w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Puszcza Białowieska”, współfinansowany przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 (RPOWP 2014-2020), Oś Priorytetowa IX. Rozwój lokalny, Działanie 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego, typ projektu nr 9 Wsparcie usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych oraz usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami świadczonymi w

lokalnej społeczności. Głównym celem utworzenia DDP był wzrost aktywności życiowej osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osoby starsze z niepełnosprawnością poprzez realizację usług opiekuńczo – aktywizujących, oraz innych form wsparcia doraźnego świadczonych w Dziennym Domu.

Organizowane były liczne warsztaty i zajęcia tj. plastyczne, robótki ręczne, wielkanocne, bezpieczeństwa seniorów z przedstawicielem Komendy Powiatowej Policji w Hajnówce, kulinarne, muzyczne, bożonarodzeniowe.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia gotowość do świadczenia usług w Dziennym Domu Pomocy w Szostakowie dla 12 mieszkańców Gminy Czyże w wieku powyżej 60 r.ż. potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W ogłoszonym naborze przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego wniosków w ramach Działania 8.4 Wzrost dostępności usług społecznych programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027 został złożony projekt pn. „Razem Łatwiej” na funkcjonowanie Dziennego Domu Pomocy w Szostakowie.

C. Gminny program wspierania rodziny

Gmina przy pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej realizuje program wspierania rodziny na lata 2023-2025.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Czyże na lata 2023 – 2025 przyjęty został Uchwałą Rady Gminy Czyże Nr XLI/224/2023 z dnia 27 kwietnia 2023 r. i zakłada budowę usług na rzecz rodzin, przez to poprawę jakości życia dzieci i młodzieży, dostępu do wsparcia w lokalnym środowisku.

Głównym celem programu jest:

- Rozwój usług na rzecz rodziny.
- Wsparcie rodzin z trudnościami.
- Profesjonalizacja kadr pracujących z rodziną.

CEL 1. ROZWÓJ USŁUG NA RZECZ RODZIN

1. Na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje zakładka „Wspieranie Rodziny”.
2. Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna organizowali alternatywne formy spędzania czasu wolnego skierowane do dzieci i młodzieży tj.
 - IV Piknik rodzinny w Klejnikach,

- Ferie zimowe podczas których odbyły się zajęcia ruchowe, plastyczne, kulinarne, wykłady na temat „Bezpieczne Ferie”, oraz inne zabawy i niespodzianki dla dzieci i młodzieży,
 - Konkurs recytatorski „Ojczyście słowo”,
 - Spektakl teatralny dla dzieci z oddziałów przedszkolnych i uczniów Szkoły Podstawowej w Czyżach pn. „Na tropie afery-gdzie podziały się litery ?!”,
 - Spektakl teatralny dla dzieci z przedszkola i uczniów klas I-III Szkoły Podstawowej w Czyżach pn. „Czarne i białe”,
 - Warsztaty rękodzielnicze na których były wykonane wieńce na Festyn „Kupalinka”,
 - Wystawa dla dzieci i młodzieży Szkoły podstawowej pn. „Strzała czasu: Historia i sztuka łucznictwa”,
 - Zajęcia z okazji Święta Pluszowego Misia.
3. Na terenie Gminy Czyże funkcjonuje placówka wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Placówka realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne dla 15 dzieci, działa przy Szkole Podstawowej w Czyżach. Dzieci z terenu Gminy Czyże mogą korzystać z różnych form spędzania czasu wolnego organizowanych, m.in. przez Gminny Ośrodek Kultury w Czyżach i Bibliotekę w Czyżach. Ponadto na terenie szkoły w Czyżach mieści się kompleks boisk sportowych – Orlik, gdzie dzieci również mogą spędzać czas wolny. W Szkole Podstawowej w Czyżach znajduje się świetlica, w której organizowane są różnego rodzaju uroczystości.
4. Komenda Powiatowa Policji w Hajnówce prowadziła aktywną edukację dzieci i młodzieży. Realizowano działania profilaktyczne: „poMOC a nie przemoc”. „Nie bądźmy obojętni”, „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Cyberświadomi-Cyberbezpieczni”. W Szkole Podstawowej w Czyżach przeprowadzono pogadanki i prelekcje, podczas których przekazywano informacje na temat odpowiedzialności prawnej za popełnienie czynów karalnych i stosowanych przez sąd środków wychowawczych, a także hejtu i mowy nienawiści oraz bezpieczeństwa w sieci.
5. Szkoła Podstawowa w Czyżach podejmowała działania dotyczące wspierania rodziny mające charakter profilaktyki pierwszorzędowej (prewencja, zapobieganie) tj.
- Zorganizowanie Pikniku Rodzinnego celem, którego było wspólne i aktywne spędzanie czasu dzieci z rodzicami,
 - Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcją,
 - Na lekcjach wychowania do życia w rodzinie w klasie IV-VIII realizowanie tematyki wynikającej z treści programowych dotyczących rodziny, jako grupy społecznej w różnych aspektach,
 - Realizacja programu edukacyjnego w klasach V-VIII „Trzymaj formę” w których są treści

przeznaczone do realizacji wspólnie z rodzicami,

- Włączenie rodziców w zbiórki i akcje charytatywne,
- Imprezy klasowe i szkolne organizowanie i celebrowanie wspólnie z rodzicami: Wigilie klasowe, Choinka Noworoczna, Dzień Matki itp. Mające na celu promowanie wartości rodzinnych i roli rodziny w życiu człowieka w każdym wieku.

CEL 2. WSPARCIE RODZIN Z TRUDNOŚCIAMI

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czyżach wypłacił świadczenia pieniężne:

- z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności,
- z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- zasiłki rodzinne,
- świadczenie z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- dodatek z tyt. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

2. Realizacja Programu „Posiłek w szkole i w domu”:

- 22 uczniów, którym opłacono obiady w szkołach - na kwotę 17 638,00 zł,
- 24 rodzinom przyznano decyzją zasiłki celowe na zakup żywności - na kwotę 22 362,00 zł.

3. Praca socjalna

Pracą socjalną objęto rodziny nieradzące sobie z trudnościami życiowymi.

Działania podejmowane przez pracowników socjalnych koncentrowały się przede wszystkim na diagnozowaniu i analizowaniu sytuacji rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ustalaniu przyczyn występującego w nich kryzysu. Udzielana pomoc miała na celu zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodziny oraz wzmocnienie jej w wypełnianych przez nią funkcjach (opiekuńczej, wychowawczej, ekonomicznej, socjalizacyjnej, kulturowej) i była realizowana w ramach prowadzonej pracy socjalnej. Podjęte działania dotyczyły w szczególności:

- motywowania do systematycznego kontrolowania przebiegu ciąży i stosowania zaleceń lekarskich,

- wnioskowania o pomoc finansową na zakup leków, artykułów higienicznych, żywności;
- wskazywania możliwości otrzymania bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (pedagogicznego, prawnego na terenie powiatu hajnowskiego);
- monitorowania właściwego pełnienia ról rodzicielskich;
- udzielania pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych, załatwianiu spraw urzędowych, wykorzystywaniu własnych uprawnień do świadczeń społecznych; udzielania poradnictwa w zakresie opieki i wychowania dzieci.

Pracownicy socjalni wspierali rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, którym:

- wskazano i umożliwiono kontakt ze specjalistami (m.in. pedagogiem);
- udzielono wsparcia w zakresie: tworzenia warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi rodziny, edukacji (wskazywanie właściwych metod wychowawczych, sposobu spędzania wolnego czasu, zwracanie uwagi na warunki sanitarno-higieniczne i zadbanie dzieci, motywowanie rodziców do pracy nad właściwą postawą i prawidłowym wypełnianiem swoich obowiązków), zdrowia (motywowanie do podjęcia leczenia);
- rozwiązywali problemy związane z występującą w rodzinie przemocą.

Pracownicy socjalni GOPS w Czyżach na bieżąco monitorowali sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W tym zakresie współpracowali z pedagogami szkolnymi, pracownikami służb zdrowia, policją, kuratorami sądowymi i przedstawicielami innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

4. Asystent rodziny

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czyżach w 2024 r. nie zatrudniał asystenta rodziny ze względu na brak rodzin w których z powodu problemów opiekuńczo-wychowawczych potrzebne było tego rodzaju wsparcie instytucji.

5. Na terenie Gminy Czyże nie jest współfinansowany pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

6. W 2024 r. na terenie Gminy Czyże prowadzono monitoring sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Monitoring sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych prowadzony przez pracowników socjalnych w ramach pracy

socjalnej obejmował: współpracę z pedagogiem, kontakt z rodziną w miejscu zamieszkania lub rozmowy telefoniczne.

7. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce, gdzie rodziny mogą liczyć na pomoc i wsparcie ze strony psychologa. Rodziny potrzebujące pomocy prawnej mogą skorzystać z bezpłatnej pomocy prawnej w Hajnówce. Poradnictwo rodzinne świadczy pedagog ze Szkoły Podstawowej w Czyżach.

3. CEL 3. PROFESJONALIZACJA KADR PRACUJĄCYCH Z RODZINĄ

1. W 2024 r. ogłoszono nabór na kandydatów na rodziny wspierające. Zamieszczono informacje na stronie internetowej, na tablicach ogłoszeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Gminy oraz Ośrodka Zdrowia. Dotychczas nie zgłosiły się rodziny chętne pełnić tej funkcji. W związku z powyższym, nie organizowano szkoleń dla rodzin w zakresie realizacji tego zadania oraz nie finansowano kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające.

2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na bieżąco współpracuje z podmiotami i instytucjami działającymi na rzecz rodziny tj. z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Szkołą Podstawową w Czyżach, Komendą Powiatową Policji, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi.

POTRZEBY NA 2025 ROK Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY

W 2025 roku za kluczowe i ważne przyjęto:

- Wdrażanie i realizowanie w dalszym ciągu Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- Realizację i intensyfikację działań profilaktycznych oraz metod pracy z rodziną, mających na celu utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku;
- Doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, mających kontakt z dzieckiem i jego rodziną;
- Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie ewentualnych wydatków związanych z opieką i wychowaniem dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, bądź placówce opiekuńczo – wychowawczej.
- Opracowanie sprawozdawczości z zakresu realizacji ustawy i programu.

D. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1/ Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
- 2/ Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
- 3/ Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
- 4/ Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W Gminie Czyże zadania te w 2024 roku wykonywane były m.in. poprzez realizację zapisów Uchwały Rady Gminy Czyże nr III/20/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie uchwalenia Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Czyże na lata 2024-2030 i Uchwałą nr XLIV/247/2023 Rady Gminy Czyże z dnia 1 sierpnia 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Czyżach.

Głównym celem programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej, ochrona ofiar i świadków przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.

Realizatorami programu byli:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czyżach,
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czyżach,
- 3) Komenda Powiatowa Policji w Hajnówce,
- 4) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czyżach,
- 5) Szkoła Podstawowa w Czyżach,
- 6) Biblioteka w Czyżach.
- 7) Gminny Ośrodek Kultury w Czyżach

Cele szczegółowe programu:

- 1) Skuteczne i efektywne przeciwdziałanie przemocy domowej poprzez wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy domowej.
- 2) Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy domowej.
- 3) Edukacja społeczna i promocja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w

rodzinie na terenie gminy.

- 4) Podnoszenie i doskonalenie umiejętności kadry, rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej.
- 5) Zapobieganie stosowaniu przemocy domowej.

Realizacja:

W 2024 roku odbyło się 6 posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego, podczas których:

- realizowano procedurę niebieskie karty w stosunku do 5 rodzin;
- objęto pomocą łącznie 12 osób w rodzinach,
- odbyło się 11 posiedzeń grup diagnostyczno – pomocowych,
- diagnozowane były problemy przemocy domowej poprzez gromadzenie dokumentacji dot. Rodziny i analizowanie sytuacji tej rodziny;
- działania w środowisku zagrożonym przemocą domową mające na celu przeciwdziałanie temu zjawisku: współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego, pracowników socjalnych, przedstawicieli oświaty, policji, GKRPA, służby zdrowia, organizacji pozarządowej oraz kuratora sądowego,
- inicjowano interwencje w środowisku dotkniętym przemocą domową poprzez: powoływanie Grup diagnostyczno-pomocowych oraz sprawdzanie stanu bezpieczeństwa, udzielanie wsparcia podczas wizyt w środowisku przez pracownika socjalnego i dzielnicowego,

Ponadto:

- pracownicy socjalni wspólnie z dzielnicowym monitorowali sytuacje osób zagrożonych przemocą;
- na bieżąco udzielano poradnictwa w zakresie pomocy, instytucji, w których można uzyskać wsparcia;
- prowadzono pracę socjalną również w stosunku do rodzin zagrożonych problemem przemocy;
- promowano Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska linia,” podczas festynów gminnych oraz wśród klientów, osób szukających pomocy;
- na stronie internetowej GOPS znajduje się baza teleadresowa podmiotów oraz organizacji pozarządowych realizujących oddziaływania wobec osób stosujących przemoc;
- prowadzono poradnictwo medyczne w Ośrodku Zdrowia w Czyżach, podczas badania dziecka lub osoby dorosłej zwracano uwagę czy nie występują ślady na skórze, informowano pacjentów o sposobie rozwiązywania problemów związanych z

przemocą;

- poradnictwo psychologiczne – w ramach współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce informowano o możliwości skorzystania z pomocy psychologa;
- informowano o bezpłatnej pomocy prawnej w Hajnówce;
- w pierwszy i trzeci piątek miesiąca w świetlicy wiejskiej w Czyżach działa punkt informacyjno-konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin, oraz dla osób/rodzin z problemami przemocy (finansowany ze środków GKRPA)
- inicjowano działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie: informowano osoby stosujące przemoc o możliwości udziału w programach oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych organizowanych przez PCPR w Hajnówce – Zespół interdyscyplinarny, pracownicy socjalni GOPS;
- przekazywano informacje o konsekwencjach prawnych popełnianych czynów – Zespół interdyscyplinarny, dzielnicowy;
- wzywano sprawców przemocy, którzy mają problem alkoholowy na posiedzenia GKRPA, motywowano ich do zaprzestania picia i podjęcia leczenia odwykowego;
- spotkania profilaktyczne prowadzone przez funkcjonariuszy policji, prowadzono aktywną edukację dzieci i młodzieży, realizowano działania profilaktyczne „poMOC, a nie przeMOC”, „Nie bądźmy obojętni”, „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczne wakacje”,
- podejmowano działania w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępczości, a także zapobiegania przemocy w rodzinie,
- działania prowadzone przez policję na terenie gminy tj. spotkania profilaktyczne z dziećmi jak i osobami starszymi;
- podczas telefonicznego dyżuru dzielnicowy udzielał porad dot. środków prawnych oraz instytucji pomocowych dla osób doznających przemocy;
- spotkania z lokalną społecznością, podczas których poruszano tematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- pracownicy Ośrodka Zdrowia w Czyżach realizowali tematykę działań oświatowo-zdrowotnych tj.: przemoc w rodzinie, profilaktyka uzależnień, profilaktyka HIV/AIDS
- na godzinach do dyspozycji wychowawcy w klasach starszych omawianie tematyki dotyczącej rodziny, zjawiska przemocy i agresji, patologii w społeczeństwie,
- zajęcia prowadzone przez pedagoga szkolnego w klasach I-III pn.: Poznanie emocji jaka jest złość- „Sposób na złość”, Omówienie sposobów przeciwdziałania przemocy i agresji – „Nerwy do konserwy”
- zajęcia prowadzone przez pedagoga szkolnego w klasach IV-VIII pn.: Co to jest

przemoc rówieśnicza? - omówienie na podstawie filmu i obserwacji uczniów, przemoc i agresja – Fakty i mity – omówienie zjawiska oraz różnic, przemoc w rodzinie – dyskusja, portret ofiary, sprawcy i świadka przemocy, mówimy stop przemocy rówieśniczej,

- indywidualne rozmowy pedagoga szkolnego z uczniami przejawiającymi zachowania agresywne i przemocowe w szkole wobec rówieśników oraz w domu w kontaktach z rodzicami i dziadkami,
- regularne obserwacje zachowania dzieci w przedszkolu i uczniów, zwracanie uwagi na spontaniczne wypowiedzi dzieci, na ich wygląd zewnętrzny oraz podczas lekcji wychowania fizycznego na szczególne znaki na ciele,
- przeprowadzenie wśród uczniów klas IV-VIII ankiety dotyczącej bezpieczeństwa dzieci w szkole i w domu, której celem było zbadanie środowiska szkolnego i rodzinnego dzieci pod względem zjawiska przemocy.

E. Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych działań prowadzona jest w postaci Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na lata 2023-2025 przyjętego uchwałą Rady Gminy Czyże w dniu 25 stycznia 2023 r.

Gminny Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Czyże, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemem nadużywania alkoholu oraz jego konsekwencjami.

Celem Programu jest przede wszystkim:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów art. 13¹ i 15 ustawy o

wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w gminie funkcjonuje komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, której zadaniem jest w szczególności inicjowanie działań w zakresie profilaktyki oraz podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

W 2024 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czyżach odbyła pięć posiedzeń, wzywano 6 osób na rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego. Z 2 osobami przeprowadzono rozmowy, 2 osoby nie zgłosiły się na wezwanie Komisji. Dobrowolne leczenie w zakładzie stacjonarnym leczenia odwykowego od alkoholu podjęły 2 osoby. Komisja skierowała jeden wniosek do biegłych sądowych w celu przeprowadzenia badania i wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu. Następnie zgodnie z wydaną przez biegłych opinią ponowiono wniosek do Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim o zobowiązanie osoby uzależnionej do podjęcia leczenia odwykowego w zakładzie stacjonarnym leczenia odwykowego. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dokonała kontroli 2 placówek handlowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2024 było przeznaczonych **23 657,33 zł**, a wykorzystanych zostało **23 257,95 zł**, z czego **22 757,95 zł** na przeciwdziałanie alkoholizmowi, a **500,00 zł** na przeciwdziałanie narkomanii.

Przeciwdziałanie alkoholizmowi

Zrealizowano następujące zadania:

- 1) w 2024 roku dwa razy w miesiącu (w pierwszy i trzeci piątek miesiąca) działał punkt informacyjno – konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób/rodzin z problemem przemocy, w którym pracowała psychoterapeutka uzależnień, z pomocy której skorzystało 9 osób, udzielono 38 porad; spotkania odbywały się w I i III piątek miesiąca po 2 godziny (razem 48 godz.); terapeutka prowadziła rozmowy z osobami uzależnionymi motywując do podjęcia leczenia, rozmawiała z osobami współuzależnionymi wyjaśniając mechanizmy powstawania uzależnienia, udzielała informacji o miejscach, gdzie można uzyskać fachową pomoc oraz porad z zakresu występowania przemocy domowej. Na jej wynagrodzenie wydatkowano - **6720,00 zł** - ze środków z tytułu opłaty, o której mowa w art. 9² ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (od tzw. „małpek”),
- 2) dofinansowanie do cateringu wigilijnego - spotkanie wigilijne dla osób starszych i samotnych w dniu 28.12.2023 r. zorganizowane przez GOK i GOPS w Czyżach – opłacono 2 stycznia 2024 r.

_ 2500,00 zł

- 3) zakup cukierków **z logo** na prośbę KPP w Hajnówce do wykorzystania na stoiskach, konkursach profilaktycznych organizowanych przez KPP dla dzieci i młodzieży z terenu powiatu hajnowskiego – **599,99 zł**
- 4) dofinansowanie kosztów wycieczki szkolnej w kwocie 150 zł/uczeń – przewóz 31 uczniów ze Szkoły Podstawowej w Czyżach. Transport na trasie Czyże – Zakopane z wniosku szkoły w Czyżach – **4650,00 zł**
- 5) zakup paczek profilaktycznych dla uczniów klas I – III Sz. P. w Czyżach z okazji Dnia Dziecka z wniosku pedagoga szkolnego Sz. P. w Czyżach – **2000,00 zł (w tym 835,29 zł ze środków z tzw. funduszu „małpkowego”)**
- 6) uczestnictwo członka GKRPA w Czyżach w konferencji pt. „Profilaktyka używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież” w dniach 15-16 października 2024 r. w Białymstoku – delegacja w kwocie **271,40 zł**
- 7) uczestnictwo członka GKRPA w Czyżach w szkoleniu z zakresu stosowania metody Dialogu Motywującego w pracy z Klientem w dniach 4-5 listopad 2024 r. w Białymstoku – delegacja w kwocie **271,40 zł**
- 8) kontrola punktu sprzedaży napojów alkoholowych w Stacji Paliw Zbucz – delegacja - **11,50 zł**
- 9) wydanie przez biegłych sądowych opinii psychologiczno-psychiatrycznej w przedmiocie uzależnienia od alkoholu – skierowanie na badanie otrzymała 1 osoba - łączny koszt **383,66 zł**
- 10) wypłacono wynagrodzenie za posiedzenia dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – **5 850,00 zł,**

Przeciwdziałanie narkomanii

Na 2024 r. zaplanowano 500,00 zł na działania związane z przeciwdziałaniem narkomanii. Powyższą kwotę wykorzystano na częściowe dofinansowanie kosztów wycieczki szkolnej uczniów ze Szkoły Podstawowej w Czyżach do Zakopanego.

F. Wieloletni program współpracy z organizacjami pozarządowymi

Rada Gminy Czyże podjęła uchwałę nr XXX/175/2022 w sprawie przyjęcia wieloletniego programu współpracy gminy Czyże z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2022-2026.

Na realizację programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2024 r. przeznaczono kwotę

1.000,00 zł. W 2024 r. pomimo ogłoszonego konkursu żadna organizacja nie ubiegała się o środki w ramach w/w programu.

X. Kultura

Istotnym czynnikiem warunkującym aktywność w gminie jest dobrze funkcjonujący Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna w Czyżach oraz Punkt Biblioteczny w Klejnikach. Gminny Ośrodek Kultury w Czyżach jest samorządową instytucją kultury, której podstawowym zadaniem jest zaspokajanie potrzeb społeczeństwa gminy z uwzględnieniem działań w zakresie upowszechniania kultury narodowej i regionalnej z udziałem szerokiego ogółu mieszkańców gminy i aktywnego ich uczestnictwa w życiu kulturalnym. W 2024 GOK zatrudniał 2 stałych pracowników, instruktorów i animatorów wg potrzeb. Nadrzędnym celem Gminnego Ośrodka Kultury jest stworzenie mieszkańcom gminy możliwości korzystania z różnych form życia kulturalnego. W swojej ofercie programowej GOK oferuje działania, które służą integracji społeczeństwa i adresowane są dla jak najszerszej liczby mieszkańców poprzez uwzględnienie ich oczekiwań. Bardzo ważnym celem jest rozpropagowanie Gminy Czyże i jej kulturowego dziedzictwa poprzez organizację imprez o szerszym zasięgu. Tym samym Gminny Ośrodek Kultury podejmuje działania stwarzające ofertę dla przybywających turystów, zwłaszcza podczas miesięcy wakacyjnych. W ramach statutowej działalności GOK jest głównym organizatorem gminnych imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, organizuje konkursy plastyczne i wystawy twórczości. GOK służy pomocą w przygotowaniu wszelkich uroczystości. W 2024 r. GOK organizował:

- ferie zimowe dla dzieci i młodzieży z tereny gminy,
- warsztaty wielkanocne dla dzieci młodzieży,
- konkurs „Ojczyste Słowo „ dla przedszkoli i szkół podstawowych
- konkurs plastyczny „ Obrzędy i tradycje związane z obrzędem kupalskim” dla uczniów Szkoły Podstawowej . Prace były prezentowane podczas Festynu Kupalinka w Leniewie
- zajęcia warsztatowe pn. „Obrzędy Kupalskie na Podlasiu,, w świetlicy wiejskiej w Czyżach o tematyce zielarskiej
- spektakle teatralne dla dzieci z oddziałów przedszkolnych i uczniów Szkoły Podstawowej w Czyżach
- warsztaty w Ośrodku Aktywności Lokalnej w Osówce: wielkanocne, na temat naturalnych metody wzmacniających ciało, warsztaty kosmetyczne, warsztaty robienia maści leczniczych, warsztaty robienia wianków bożonarodzeniowych,

warsztaty rękodzieła i pogadanka na temat oszustw seniorów.

- lekcje biblioteczne dla dzieci z oddziałów przedszkolnych ze Szkoły Podstawowej w Czyżach w związku z obchodzonym światowym dniem pluszowego misia;
- z okazji Dnia Kobiet zostały zorganizowane „warsztaty kosmetyczne”, które skierowane były do wszystkich Pań bez względu na wiek;
- spotkanie autorskie oraz promocja książki „U prysienku staroha lessu”, która ukazuje historie ludzi z dwóch stron Puszczy Białowieskiej, jak również prezentacja książki „Czyże, Łuszcze wsie królewskie”. Podczas spotkań uczestnicy mogli nabyć książki z autografami autorów;
- IV Piknik rodzinny w miejscowości Klejniki,
- „18 Festyn Kupalinka” w miejscowości Leniewo,
- festyn „I Tam Żywuć Ludzi” w miejscowości Leszczyny,
- wystawę „Strzała czasu: Historia i sztuka łucznictwa,
- potańcówka pod chmurką z okazji Święta Parafialnego –plac przy świetlicy wiejskiej w Czyżach,
- „Jesienne Spotkania z Folklorem Białoruskim” w Kuraszewie - które mają na celu prezentację dorobku kulturalnego mniejszości białoruskiej Gminy Czyże
- Mikołajki z animatorem dla oddziałów przedszkolnych Szkoły Podstawowej w Czyżach.

Działalność ośrodka ma swoje korzenie w bogatej historii gminy i regionu. Jest dostosowywana do potrzeb i oczekiwań mieszkańców, na miarę istniejących zasobów kadrowych, finansowych i organizacyjnych. Stwarza możliwości edukacji artystycznej i rozwoju pasji oraz zainteresowań mieszkańców.

W gminie funkcjonują:

- Zespół Folklorystyczny „Czyżowianie” z Czyż - prezentujący folklor Podlasia, piosenki białoruskie, ukraińskie, polskie, grupy żeńskie i męskie
- Grupa Wokalna z Morza.
- Czyżowianki- zespół dziecięcy Szkoły Podstawowej w Czyżach

Wszystkie zespoły, kilkakrotnie prezentowały swój dorobek na antenie radiowej i telewizyjnej, a większość z nich swój repertuar ma zapisany na kasetach audio i płytach CD. Zespoły promują kulturę i gminę, biorą udział w wydarzeniach i konkursach lokalnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych. Aktywizowane jest również środowisko dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez udział

w festiwalach i konkursach. Na co dzień dla dzieci udostępnione są świetlice, i miejsca do rozwoju zainteresowań. Baza ośrodka jest wykorzystywana również na terenie gminy do organizacji: szkoleń, spotkań oraz pokazów, ćwiczeń dla seniorów, zajęć dla mieszkańców. GOK współpracuje z Urzędem Gminy w Czyżach przy promocji walorów turystycznych gminy, przy organizacji imprez i wydarzeń ze Szkołą Podstawową oraz innymi jednostkami kulturalnymi z woj. podlaskiego. Biblioteka Publiczna Gminy wraz z Punktem Bibliotecznym w Klejnikach starają się być miejscem, odwiedzanym przez czytelników młodszych i starszych, zapewniając miejsce do czytania, korzystanie z materiałów na zajęcia i pisanie referatów. Biblioteka z Punktem jest włączona w strukturę Gminnego Ośrodka Kultury w Czyżach. Dostęp do biblioteki przystosowany jest dla czytelnika niepełnosprawnego. Biblioteka stale uzupełnia księgozbiór. Biblioteka oferuje czytelnikom nowości wydawnicze, literaturę piękną zagraniczną i polską dla dzieci, młodzieży i dorosłych, literaturę popularnonaukową z różnych dziedzin wiedzy, zbiory regionalne, literaturę obcojęzyczną, księgozbiór podręczny, lektury szkolne, opracowania lektur, książkę czytaną /e-booki/, książki z dużymi literami dla dzieci, prasę w formie papierowej i elektronicznej. Biblioteka wdraża inne formy kulturalne o charakterze imprez, wydarzeń oraz cykliczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych; organizuje spotkania autorskie, na których promowani są lokalni twórcy. Na uwagę zasługują: zajęcia plastyczne, taneczne, językowe, podczas ferii zimowych dla dzieci i młodzieży, lekcje biblioteczne dla przedszkolaków i uczniów klas I-III, warsztaty dla dzieci, spotkania z autorem piszącym w języku polskim i białoruskim dla uczniów, wycieczki po gminie Czyże z pisarzem. Biblioteka Gminna współpracuje ze szkołą, parafiami i innymi instytucjami znajdującymi się na terenie gminy. Współpraca dotyczy też celowych projektów obszaru kultury: wydawnictw publikacji i książek o historii regionu i wsi gminnych między innymi z Fundacją Oni To My, Muzeum Białoruskim w Hajnówce, Fundacją Futurum. Biblioteka posiada kawiarenkę Internetową z bezpłatnym dostępem do Internetu i możliwością wydrukowania potrzebnych materiałów. W zasobach Biblioteki znajdują się publikacje dostępne dla mieszkańców związane ze zdrowiem, bezpieczeństwem.

XI. Oświata

Struktura systemu oświaty

Na terenie Gminy Czyże funkcjonuje jedna placówka oświatowa – Szkoła Podstawowa w Czyżach, która obejmuje oddział przedszkolny oraz klasy I–VIII. W roku szkolnym 2023/2024 nauką objętych było 74 uczniów w wieku szkolnym. Edukacja przedszkolna realizowana była w dwóch oddziałach przedszkolnych, obejmujących łącznie 34 dzieci: 22 przedszkolaków w wieku 3–4 lat

oraz 12 w wieku 5–6 lat. W oddziałach przedszkolnych zatrudnionych było 3 nauczycieli.

Organem prowadzącym placówkę jest Gmina Czyże. Szkoła zapewnia edukację dzieciom z terenu całej gminy, oferując im nie tylko standardowe zajęcia dydaktyczne, ale również szeroki wachlarz zajęć dodatkowych i aktywności wspierających rozwój kompetencji społecznych, obywatelskich, językowych i fizycznych.

Szkoła prowadzi nauczanie języków obcych: angielskiego, białoruskiego oraz rosyjskiego, dzięki czemu uczniowie mają szansę na rozwój kompetencji językowych już od najmłodszych lat.

Kadra pedagogiczna i wsparcie specjalistyczne

W 2024 roku zatrudnionych było 23 nauczycieli oraz 10 pracowników administracyjnych i obsługi. W skład zespołu wchodzi również specjaliści wspierający uczniów: pedagog szkolny, logopeda, terapeuci, psycholog i psycholog specjalny. Specjaliści ci odgrywają istotną rolę we wspieraniu edukacji, w tym także dzieci z niepełnosprawnościami.

Kadra systematycznie podnosi swoje kwalifikacje poprzez udział w studiach podyplomowych oraz certyfikowanych kursach doskonalących.

Infrastruktura i wyposażenie szkoły

Szkoła Podstawowa w Czyżach dysponuje nowoczesnym budynkiem dostosowanym do potrzeb uczniów w różnym wieku i zapleczem sportowym. Uczniowie mają dostęp do placów zabaw, siłowni zewnętrznej a także do Zespołu Boisk Sportowych „ORLIK”, otwartego od 2018 roku – obiekt ten służy nie tylko szkole, ale i całej społeczności lokalnej, w tym młodzieży i osobom starszym. W 2024 roku kontynuowano działania zmierzające do poprawy jakości nauczania poprzez doposażenie pracowni w pomoce dydaktyczne oraz sprzęt multimedialny. Przedszkole zostało wyposażone w klimatyzację. Placówka realizowała rządowe programy wspierające rozwój edukacji, takie jak „Laboratoria Przyszłości”, „Aktywna tablica” oraz „Poznaj Polskę”.

Opieka i organizacja dowozu

Szkoła pełni również funkcję opiekuńczą – działa tu świetlica szkolna dla dzieci i młodzieży, z której korzystają uczniowie dojeżdżający oraz dzieci pracujących rodziców. W 2024 roku gmina zapewniła dowóz do szkoły dla 56 uczniów i 24 przedszkolaków.

Placówka posiada nowoczesną kuchnię i stołówkę, które zapewniają uczniom ciepłe posiłki.

Wydarzenia edukacyjne i wychowawcze w 2024 roku

W 2024 roku w Szkole Podstawowej w Czyżach odbyło się wiele wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych i wychowawczych. Do najważniejszych należały:

- Pasowanie na czytelnika – uroczyste przyjęcie pierwszoklasistów do biblioteki szkolnej.
- Bajka muzyczna „Dyrygowanie to ważne zadanie” – spotkanie z muzykami rozwijające

wrażliwość muzyczną najmłodszych.

- Zajęcia „Poznajemy regiony Polski – Małopolska” – lekcje przybliżające dziedzictwo kulturowe kraju.
- Warsztaty pszczelarskie – edukacja ekologiczna dla uczniów klas I–III.
- Zajęcia taneczne „Crea Dance Fit” – rozwijające sprawność fizyczną.
- Spektakl „Na tropie afery – gdzie podziały się litery?” – zachęcający dzieci do czytania.
- Andrzejki i Dzień Życzliwości – wydarzenia integrujące społeczność szkolną.
- Spektakl „Brzydkie kaczątko” – organizowany z okazji Mikołajek.
- Zakończenie roku szkolnego – uroczystość z udziałem władz gminy i rodziców.

Rodzice i opiekunowie dzieci uczęszczających do przedszkola i szkoły angażują się w wiele działań. W podmiocie funkcjonowała w analizowanym okresie Rada Rodziców.

W roku szkolnym 2023/2024 nastąpiła modernizacja placu zabaw. W pierwszym etapie zdemontowano część starych urządzeń i zamontowano nowy statek piracki, w drugim etapie wymieniono bezpieczne podłoże.

XII. Ochotnicze Straże Pożarne

Na terenie gminy zarejestrowanych jest 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Jednostki ochotnicze typu S i M działają lokalnie, w obrębie swoich miejscowości i gminy, jednakże mogą być wykorzystane dla potrzeb dużych akcji prowadzonych poza ich terenem działania.

Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych zwane dalej OSP działają w następujących miejscowościach:

1. **OSP Czyżę**, jednostka włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

Jest jednostką umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt, przeznaczoną w szczególności do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami. Funkcjonuje w oparciu o przepisy ustawy – Prawo o stowarzyszeniach oraz ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej, a także statutu, który określa zadania i organizację ochotniczej straży pożarnej.

Jednostka wyposażona w następujące pojazdy: MAN TGM – pojazd ratowniczo gaśniczy, FORD TRANSIT 350 M– pojazd ratowniczo gaśniczy.

Zarząd Jednostki:

PREZES	Jan Ochrymiuk
WICEPREZES/NACZELNIK	Janusz Białowieżec
SEKRETARZ	Piotr Stepaniuk
SKARBNIK	Andrzej Tychoniuk
GOSPODARZ	Mikołaj Bilkiewicz
CZŁONEK	Tomasz Zabrocki
CZŁONEK	Jan Karpiuk

Członkowie OSP: zwyczajni: 48 - w tym 45 mężczyzn i 3 kobiety.

Członkowie mogący brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczo -gaśniczych: 19 osób.

Członkowie honorowi: 1 osoba.

W 2024 r. jednostka brała udział w 28 działaniach ratowniczo gaśniczych w tym:

- 2 pożarach,
- 23 razy w likwidacji miejscowych zagrożeń,
- odbyło się 11 wyjazdów gospodarczych,

- 3 członków OSP uczestniczyło w szkolenie podstawowych strażaków ratowników.

Zgodnie z umową pomiędzy Województwem Podlaskim, a Gminą Czyże w sprawie udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej gminom z terenu województwa podlaskiego na zakup sprzętu ratowniczo - gaśniczego i umundurowania lub działań szkoleniowych w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym z przeznaczeniem dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2024 roku Wójt Gminy przekazał zakupiony sprzęt:

- szelki ratownicze – 4 sztuki
- sygnalizator bezruchu – 8 sztuk
- zestaw Milwaukee M18 ONEPP2C-503X (wiertarko-wkrętarka 1 szt., szlifierka kątowna 1 szt.)

Na 2025 r. planowany jest zakup: ubrań koszarowych w kolorze piaskowym 12 sztuk oraz czapka z daszkiem – 12 sztuk, koszulka z krótkim rękawem – 12 sztuk, bluza, kurtka koszarowa -12 sztuk, - spodnie koszarowe – 12 sztuk, a także pozyskanie ubrania spec.-ochronnego 4 sztuki, hełmów strażackich – 10 sztuk, kominiarek 4 sztuki, butów straż. 10 sztuk, rękawic specjalnych - 10 sztuk oraz 4 sztuk mundurów galowych.

2. **OSP Klejniki**, jednostka włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego. Jest jednostką umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt, przeznaczoną w szczególności do

walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami. Funkcjonuje w oparciu o przepisy ustawy – Prawo o stowarzyszeniach oraz ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej, a także statutu, który określa zadania i organizację ochotniczej straży pożarnej.

Jednostka wyposażona w pojazd: STAR 266 – pojazd ratowniczo gaśniczy.

Zarząd Jednostki:

PREZES	Adam Baczyński
WICEPREZES/NACZELNIK	Andrzej Korniluk
SEKRETARZ	Mariusz Grygoruk
SKARBNIK	Arkadiusz Paszkowski
GOSPODARZ	Adam Baczyński
CZŁONEK	Jan Korniluk

Członkowie OSP: zwyczajni: 49 w tym 46 mężczyzn i 3 kobiety.

Członkowie mogący brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczo - gaśniczych: 10 osób.

Członkowie honorowi: 10 osób.

W 2024 r. jednostka brała udział w 7 działaniach ratowniczo gaśniczych w tym:

- 6 razy w likwidacji miejscowych zagrożeń,
- 1 wyjazd gospodarczy,

W 2024 roku zakończyła się inwestycja „Rozbudowa i remont remizo-światlicy w Klejnikach”, środki pochodziły z Programu Rządowego Fundusz Polski Ład, w ramach którego została wykonana elewacja budynku, remont remizo- światlicy, oraz doposażenie w sprzęty: pralka, suszarka oraz metalowe szafki.

3. **OSP Morze**, jednostka spoza Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.
W 2024 r. jednostka nie brała udziału w działaniach ratowniczo gaśniczych.
OSP liczy 20 członków, prezes jednostki: Surel Jan
W 2024 roku Wójt Gminy przekazał jednostce: MOTOPOMPE SZLAMOWĄ HONDA WT 30X , a także niezbędne dodatki: wąż ssawny oraz nasady.
Jednostka brała także udział w ogólnopolskiej akcji pn. „STRAŻAKÓW WSPIERAJMY - ELEKTROSPRZĘTY ODDAJMY” zorganizowanej przez Green Office Ecologic Sp. z o.o.
OPS zebrało 3 107 kg zużytego elektroprzętu, które przyczyniły się do ochrony środowiska.
4. **OSP Zbucz**, jednostka spoza Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.
W 2024 r. jednostka nie brała udziału w działaniach ratowniczo gaśniczych.
OSP liczy 18 członków, prezes jednostki: Plis Dariusz.
5. **OSP Szostakowo**, jednostka spoza Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.
W 2024 r. jednostka nie brała udziału w działaniach ratowniczo gaśniczych.
OSP liczy 21 członków, prezes jednostki: Moroz Michał.
Podjęto uchwałę o likwidacji jednostki.

Wszystkie jednostki zarejestrowane są w KRS.

XIII. Realizacja uchwał Rady Gminy

W 2024 r. Rada Gminy w Czyżach podjęła 63 uchwały, z czego 25 zostało opublikowanych w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego. Uchwały budżetowe i inne przekazano do Regionalnej Izby Obrachunkowej. W okresie sprawozdawczym realizowane były zarówno ubiegłoroczne uchwały, jak i uchwały podjęte w latach poprzednich. Natomiast znaczna część uchwał podjętych na sesji w miesiącach: wrzesień - grudzień wykonywana jest dopiero w bieżącym roku. Sytuacja taka dotyczy uchwał, które ustaliły przepisy podatkowe oraz budżet gminy na 2024 rok.

Uchwały podjęte w 2024 roku:

- Nr 8/51/2024 z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji na lata 2025-2028 Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czyże do 2032 roku.

- Nr 8/50/2024 z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych w celu zaopiniowania projektów statutów jednostek pomocniczych Gminy Czyże.

- Nr 8/49/2024 z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Czyże w 2024 roku.

- Nr 8/48/2024 z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości tej opłaty.

- Nr 8/47/2024 z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie zasad ustalenia wysokości i zasad wypłacania diet oraz zwrotu kosztów podróży służbowych sołtysom.

- Nr 8/46/2024 z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia opłaty targowej.

- Nr 8/45/2024 z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie uchwalenia budżetu gminy Czyże na rok 2025.

- Nr 8/44/2024 z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2025 - 2033.

- Nr 8/43/2024 z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2024 rok.

- Nr 8/42/2024 z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2024-2033.

- Nr 7/41/2024 z dnia 30 października 2024 r. w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości na 2025 rok.

- Nr 7/40/2024 z dnia 30 października 2024 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2024-2033.

- Nr 7/39/2024 z dnia 30 października 2024 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na

2024 rok.

- Nr 6/38/2024 z dnia 24 września 2024 r. w sprawie rozpatrzenia petycji.
- Nr 6/37/2024 z dnia 24 września 2024 r. w sprawie powołania członka Komisji Skarg, Wniosków i Petycji.
- Nr 6/36/2024 z dnia 24 września 2024 r. w sprawie odwołania członka Komisji Skarg, Wniosków i Petycji.
- Nr 6/35/2024 z dnia 24 września 2024 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2024-2033.
- Nr 6/34/2024 z dnia 24 września 2024 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2024 rok.
- Nr 5/33/2024 z dnia 4 września 2024 r. w sprawie w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, w tym sąsiedzkie i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania.
- Nr 5/32/2024 z dnia 4 września 2024 r. w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych, których właścicielem jest Gmina Czyże oraz warunków i zasad korzystania z tych przystanków.
- Nr 5/31/2024 z dnia 4 września 2024 r. w sprawie udzielenia dotacji Parafii Prawosławnej p.w. Zaśnięcia Najświętszej Bogarodzicy w Czyżach na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku położonym na terenie Gminy Czyże.
- Nr 5/30/2024 z dnia 4 września 2024 r. w sprawie udzielenia dotacji Parafii Prawosławnej p.w. św. Antoniego Pieczerskiego w Kuraszewie na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku położonym na terenie Gminy Czyże.
- Nr 5/29/2024 z dnia 4 września 2024 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2024-2033.
- Nr 5/28/2024 z dnia 4 września 2024 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2024 rok.
- Nr 4/27/2024 z dnia 30 lipca 2024 r. w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego przysługującego strażakom oraz kandydatom na strażaków Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Czyże.
- Nr 4/26/2024 z dnia 30 lipca 2024 r. w sprawie ustalenia zasad wypłacania diet radnym Rady Gminy Czyże.
- Nr 4/25/2024 z dnia 30 lipca 2024 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Hajnowskiemu.

- Nr 4/24/2024 z dnia 30 lipca 2024 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2024-2033.
- Nr 4/23/2024 z dnia 30 lipca 2024 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2024 rok.
- Nr 3/22/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących podziału sołectw Klejniki I i Klejniki II.
- Nr 3/21/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Czyże.
- Nr 3/20/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Czyże na lata 2024-2030.
- Nr 3/19/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, w tym sąsiedzkie i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania.
- Nr 3/18/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Hajnowskiemu.
- Nr 3/17/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Hajnowskiemu.
- Nr 3/16/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie udzielenia absolutorium Wójtowi Gminy Czyże za 2023 rok.
- Nr 3/15/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu za 2023 rok.
- Nr 3/14/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2024-2033.
- Nr 3/13/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2024 rok.
- Nr 3/12/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie udzielenia Wójtowi Gminy Czyże wotum zaufania.
- Nr 2/11/2024 z dnia 29 maja 2024 r. w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego przysługującego strażakom oraz kandydatom na strażaków Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Czyże.
- Nr 2/10/2024 z dnia 29 maja 2024 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Bielsk Podlaski.

- Nr 2/9/2024 z dnia 29 maja 2024 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2024 rok.
- Nr 1/8/2024 z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie ustalenia zasad wypłacania diet radnym Rady Gminy Czyże
- Nr 1/7/2024 z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie ustalenia wynagrodzenia Wójta Gminy Czyże
- Nr 1/6/2024 z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie wyboru członków Komisji Rolnictwa, Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska
- Nr 1/5/2024 z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie wyboru członków Komisji Budżetu, Finansów i Spraw Społecznych
- Nr 1/4/2024 z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie wyboru członków Komisji Skarg, Wniosków i Petycji
- Nr 1/3/2024 z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie wyboru członków Komisji Rewizyjnej
- Nr 1/2/2024 z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Rady Gminy Czyże
- Nr 1/1/2024 z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Rady Gminy Czyże
- Nr L/291/2024 z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie przyjęcia stanowiska Rady Gminy Czyże w sprawie wyrażenia opinii o projekcie Ustawy o Obiekcie Światowego Dziedzictwa UNESCO Puszcza Białowieska.
- Nr L/290/2024 z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie Statutu Gminnego Ośrodka Kultury w Czyżach.
- Nr L/289/2024 z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie wniosku Urzędu Cywilnej i Demokratycznej Kontroli dotyczącego pilnego zwołania nadzwyczajnego posiedzenia organów stanowiących.
- Nr L/288/2024 z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie wyrażenia zgody na wydzierżawienie na okres 3 lat nieruchomości stanowiących własność Gminy Czyże.
- Nr L/287/2024 z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie funduszu sołeckiego.
- Nr L/286/2024 z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Hajnowskiemu.
- Nr L/285/2024 z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Hajnowskiemu.
- Nr L/284/2024 z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Hajnowskiemu.
- Nr L/283/2024 z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2024-2033.
- Nr L/282/2024 z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2024

rok.

- Nr XLIX/281/2024 z dnia 7 lutego 2024 r. w sprawie udzielenia dotacji celowej z budżetu Gminy Czyże dla Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Hajnówce.
- Nr XLIX/280/2024 z dnia 7 lutego 2024 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2024 rok.

XIV. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi

A. Związki komunalne

Od 2006 roku Gmina Czyże jest członkiem **Związku Gmin Regionu Puszczy Białowieskiej**. Celem związku miało być wykonywanie zadań publicznych z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi. Związek powołał do życia spółkę EL-PI. Te plany zostały jednak z czasem zweryfikowane i ostatecznie w styczniu 2018 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników zdecydowało o rozwiązaniu spółki i ogłoszeniu jej likwidacji. W 2021 r. działania związku skoncentrowały się na promocji gmin członkowskich.

Składka w 2024 r. wyniosła 1836,00 zł.

B. Stowarzyszenia JST

W roku 2000 Gmina Czyże przystąpiła do Stowarzyszenia o nazwie **Związek Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego**. Celem związku jest wyartykułowanie specyficznych potrzeb i uwarunkowań gmin wiejskich, występowanie o ich uznanie oraz uzyskanie wpływu na tworzenie prawa i decyzje w regionie w dziedzinach będących żywotnym interesem gmin wiejskich. Związek realizuje swoje cele poprzez:

- a) zajmowanie stanowiska w kwestiach dotyczących ustroju, gospodarki i zasad organizacji gmin w skali krajowej,
- b) prowadzenie działalności wydawniczo-informacyjnej,
- c) delegowanie swoich przedstawicieli do organów państwowych i społecznych,
- d) inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących samorządu terytorialnego,
- e) organizowanie kształcenia i szkolenia przedstawicieli samorządu terytorialnego oraz pracowników samorządowych,
- f) podejmowanie działań na rzecz środowiska naturalnego,
- g) obronę praw swoich członków oraz innych gmin na ich wnioski,
- h) inne działania zmierzające do osiągnięcia celów

Związku. Składka w 2024 r. wyniosła 826,20 zł.

Natomiast od roku 2002 roku Gmina Czyże współtworzy **Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska**. Celem działania stowarzyszenia jest wspieranie samorządności i reprezentowanie interesów stowarzyszonych jednostek oraz podejmowanie wspólnych działań na rzecz:

- 1) aktywizacji gospodarczej regionu i poprawy poziomu życia mieszkańców;
 - 2) ochrony środowiska i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych;
 - 3) rozwoju rolnictwa ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw ekologicznych i produkcji zdrowej żywności;
 - 4) budowy zintegrowanego systemu zagospodarowania turystycznego regionu oraz rozwoju usług turystycznych i agroturystycznych;
 - 5) promocji regionu oraz zachowania wartości przyrodniczych i kulturowych regionu; rozwijania wszechstronnej, wzajemnej korzystnej współpracy transgranicznej z sąsiednimi rejonami republiki Białoruś w ramach Euroregionu Puszcza Białowieska;
 - 6) pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych (ze szczególnym uwzględnieniem funduszy Unii Europejskiej) wspomagających realizację statutowych celów stowarzyszenia.
- Składka w 2024 r. wyniosła 8 426,00 zł.

Gmina Czyże jest również członkiem stowarzyszenia **Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska”**, do którego przystąpiła w 2006 roku. Stowarzyszenie o nazwie Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska” jest partnerstwem trójsektorowym skupiającym przedstawicieli: sektora publicznego, gospodarczego, społecznego i mieszkańców, jako podmioty zamieszkałe, prowadzące swoją działalność lub działania zgodne z celami Statutu stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska (§ 9) na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju (LSR). Lokalna Grupa Działania funkcjonuje jako Stowarzyszenie i jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, mającym na celu działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów gmin wchodzących w skład LGD „PB”.

Celami działania LGD „PB” są:

- 1) opracowanie, aktualizacja i wdrożenie programów oraz przedsięwzięć służących rozwojowi obszarów gmin wchodzących w skład LGD „PB” w tym Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR);
- 2) realizacja LSR oraz wspieranie działań na rzecz realizacji LSR dla obszaru gmin wchodzących w skład LGD „PB”;

- 3) promocja obszarów wiejskich, miejsko-wiejskich i miejskich położonych w gminach wchodzących w skład LGD „PB”;
- 4) mobilizowanie ludności do aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich, miejsko-wiejskich i miejskich położonych w gminach wchodzących w skład LGD „PB”;
- 5) upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich, wiejsko-miejskich i miejskich;
- 6) działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, miejsko-wiejskich i miejskich z uwzględnieniem ochrony środowiska przyrodniczego, krajobrazu i zasobów historyczno– kulturowych;
- 7) działanie na rzecz rozwoju turystyki;
- 8) popularyzacja i rozwój produkcji wyrobów regionalnych.

Składka w 2024 r. wyniosła 4 590,00 zł.

C. Inne formy współdziałania

Od 2018 roku Gmina Czyże na mocy Uchwały Nr 19/2018 Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki Wodociągi Podlaskie Spółka z o.o. z siedzibą w Białymstoku z dnia 11 czerwca 2018 r. została wspólnikiem Spółki i objęła 1 udział – o wartości 10 000, zł.

XV. Inne istotne działania wójta (w tym udział w różnych ciałach lokalnych, (powiatowych) i regionalnych)

Wójt ponadto jest zaangażowany w działalność społeczną reprezentując Gminę Czyże w Radzie Społecznej SP ZOZ w Hajnówce i w Związku Gmin Regionu Puszczy Białowieskiej.

XVI. Część analityczna (efekty działań prowadzonych w 2024 roku)

Budżet Gminy Czyże w 2024 roku, który został przyjęty uchwałą Rady Gminy Czyże Nr XLVIII/276/2023 z dnia 27.12.2023 roku, zakładał:

- uzyskanie dochodów w kwocie 37 022 005,12 zł;
- realizację wydatków na poziomie 39 347 005,12 zł;
- pozyskanie przychodów w kwocie 2 470 000,00 zł;
- realizację rozchodów na poziomie 145 000,00 zł.

Różnica między planem dochodów a planem wydatków wynosiła 2 325 000,00 zł i stanowiła planowany deficyt budżetu Gminy Czyże na 2024 rok. Planowana na 2024 rok wartość przychodów stanowiła źródło pokrycia powstałego deficytu a w pozostałej części została przeznaczona na rozchody.

W 2024 roku dokonano łącznie 26 zmian budżetu, z czego 9 uchwałami Rady Gminy Czyże i 17 zarządzeniami Wójta Gminy Czyże, co przedstawia tabela poniżej.

Numer uchwały / zarządzenia	Dochody (w zł)		Wydatki (w zł)		Przychody (w zł)		Rozchody (w zł)	
	zwiększenia	zmniejszenia	zwiększenia	zmniejszenia	zwiększenia	zmniejszenia	zwiększenia	zmniejszenia
Zarządzenie Nr 448/2024	0,00	0,00	1 050,00	1 050,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 450/2024	0,00	401,00	1 000,00	1 401,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Uchwała Nr XLIX/280/2024	422 436,84	0,00	481 288,84	58 852,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 456/2024	2 521,00	143,00	2 521,00	143,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 463/2024	62 021,00	0,00	62 021,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Uchwała Nr L/282/2024	1 156 678,17	297 572,92	1 568 715,56	413 561,02	508 488,68	212 439,39	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 469A/2024	20 800,00	0,00	23 759,05	2 959,05	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 474/2024	791 556,93	0,00	808 458,93	16 902,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 477/2024	46 804,00	0,00	94 711,58	47 907,58	0,00	0,00	0,00	0,00
Uchwała Nr II/9/2024	819 762,92	2 950,00	826 872,92	10 060,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 19/2024	0,00	0,00	7 451,59	7 451,59	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 22/2024	31 754,00	0,00	32 754,00	1 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Uchwała Nr	94 190,19	0,00	173 669,5	79 479,35	0,00	0,00	0,00	0,00

Numer uchwały / zarządzenia	Dochody (w zł)		Wydatki (w zł)		Przychody (w zł)		Rozchody (w zł)	
	zwiększenia	zmniejszenia	zwiększenia	zmniejszenia	zwiększenia	zmniejszenia	zwiększenia	zmniejszenia
III/13/2024			4					
Zarządzenie Nr 31/2024	3 702,00	0,00	64 202,00	60 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 32/2024	699,00	0,00	699,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Uchwała Nr IV/23/2024	85 179,52	62 058,52	115 475,90	92 354,90	0,00	0,00	0,00	0,00
Uchwała Nr V/28/2024	60 202,40	13 276,96	50 777,40	3 851,96	0,00	0,00	0,00	0,00
Uchwała Nr VI/34/2024	13 992,00	0,00	75 792,00	61 800,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 55/2024	4 794,00	0,00	22 480,00	17 686,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 62/2024	697 831,61	309,47	700 331,61	2 809,47	0,00	0,00	0,00	0,00
Uchwała Nr VII/39/2024	905 811,53	0,00	907 034,03	1 222,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 67/2024	11 476,50	0,00	14 763,50	3 287,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 76/2024	5 330,85	30 000,00	28 115,85	52 785,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 77/2024	17 050,00	0,00	19 300,00	2 250,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Uchwała Nr VIII/43/2024	0,00	0,00	20 196,00	20 196,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zarządzenie Nr 84/2024	4 109,31	0,00	78 128,31	74 019,00	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM	5 258 703,77	406 711,87	6 181 569,61	1 033 528,42	508 488,68	212 439,39	0,00	0,00

W wyniku wprowadzonych zmian w ciągu roku:

- plan dochodów wzrósł o 4 851 991,90 zł do kwoty 41 873 997,02 zł;
- plan wydatków wzrósł o 5 148 041,19 zł do kwoty 44 495 046,31 zł;
- plan przychodów wzrósł o 296 049,29 zł do kwoty 2 766 049,29 zł;
- plan rozchodów nie uległ zmianie.

Na dzień 31 grudnia 2024 roku budżet Gminy Czyże zamknął się planowanym deficytem budżetowym w kwocie 2 621 049,29 zł stanowiącym różnicę między planem dochodów a planem wydatków.

Dochody bieżące

W strukturze dochodów znaczący udział odgrywają dochody bieżące, które w 2024 roku zostały wykonane na poziomie 12 616 987,01 zł, tj. w 99,46% w stosunku do planu wynoszącego 12 685 134,18 zł. Wartości zrealizowanych w 2024 roku dochodów bieżących według głównych źródeł przedstawia poniżej tabela.

TABELA 3: REALIZACJA PLANU DOCHODÓW BIEŻĄCYCH W 2024 ROKU W GMINIE CZYŻE WEDŁUG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ.

Dział	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
758	Różne rozliczenia	3 675 667,00	4 976 452,00	4 959 921,97	99,67%	39,31%
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	3 904 134,00	3 955 064,36	3 957 633,32	100,06%	31,37%
010	Rolnictwo i łowiectwo	11 664,00	1 229 832,50	1 231 942,65	100,17%	9,76%
855	Rodzina	687 000,00	824 488,84	796 608,92	96,62%	6,31%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	562 276,00	600 426,36	570 841,64	95,07%	4,52%
852	Pomoc społeczna	213 900,00	578 554,31	569 616,10	98,46%	4,51%
801	Oświata i wychowanie	21 000,00	138 855,20	150 244,03	108,20%	1,19%
700	Gospodarka mieszkaniowa	95 271,00	101 271,00	115 607,13	114,16%	0,92%
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	424,00	74 035,00	74 033,76	100,00%	0,59%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	80 000,00	80 000,00	71 771,80	89,71%	0,57%
600	Transport i łączność	59 500,00	75 528,16	68 441,28	90,62%	0,54%
750	Administracja publiczna	23 300,00	29 157,00	28 871,81	99,02%	0,23%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,00	11 871,45	11 858,05	99,89%	0,09%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	0,00	9 598,00	9 594,55	99,96%	0,08%
RAZEM DOCHODY BIEŻĄCE		9 334 136,00	12 685 134,18	12 616 987,01	99,46%	100,00%

Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 1 229 832,50 zł, zaś zrealizowane w kwocie 1 231 942,65 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 100,17%. Środki te:

- w rozdziale 01095 Pozostała działalność zrealizowano w kwocie 1 231 942,65 zł, co stanowi 100,17% planu rocznego wynoszącego 1 229 832,50 zł. Na niniejszą wartość składają się:

- dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 1 218 168,50 zł zwrot podatku akcyzowego rolnikom wraz z kosztami obsługi;
- wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze w kwocie 7 220,04 zł;
- wpływy z różnych opłat w kwocie 6 486,33 zł za obwody łowieckie;
- wpływy z pozostałych odsetek w kwocie 67,78 zł.

Dział 600 – Transport i łączność

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 75 528,16 zł, zaś zrealizowane w kwocie 68 441,28 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 90,62%. Środki te:

- w rozdziale 60004 Lokalny transport zbiorowy zrealizowano w kwocie 46 670,23 zł, co stanowi 79,94% planu rocznego wynoszącego 58 378,16 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki otrzymane z państwowych funduszy celowych na realizację zadań bieżących jednostek sektora finansów publicznych w kwocie 39 574,07 zł;
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 7 076,16 zł transport na wybory;
 - wpływy z opłat za koncesje i licencje w kwocie 20,00 zł.
- w rozdziale 60016 Drogi publiczne gminne zrealizowano w kwocie 21 771,05 zł, co stanowi 126,94% planu rocznego wynoszącego 17 150,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, w tym opłaty za częstotliwości w kwocie 12 829,61 zł;
 - wpływy z różnych dochodów w kwocie 8 941,15 zł;
 - wpływy z pozostałych odsetek w kwocie 0,29 zł;

Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 101 271,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 115 607,13 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 114,16%. Środki te:

- w rozdziale 70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami zrealizowano w kwocie 112 587,21 zł, co stanowi 118,59% planu rocznego wynoszącego 94 941,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:

- wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze w kwocie 108 683,79 zł;
- wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości w kwocie 3 896,61 zł;
- wpływy z pozostałych odsetek w kwocie 6,81 zł.
- w rozdziale 70007 Gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy zrealizowano w kwocie 3 019,92 zł, co stanowi 47,71% planu rocznego wynoszącego 6 330,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze w kwocie 3 019,92 zł.

Dział 750 – Administracja publiczna

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 29 157,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 28 871,81 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 99,02%. Środki te:

- w rozdziale 75011 Urzędy wojewódzkie zrealizowano w kwocie 24 677,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 24 677,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 24 677,00 zł.
- w rozdziale 75023 Urzędy gmin (miast i miast na prawach powiatu) zrealizowano w kwocie 1 936,41 zł, co stanowi 99,81% planu rocznego wynoszącego 1 940,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z różnych dochodów w kwocie 1 936,41 zł.
- w rozdziale 75095 Pozostała działalność zrealizowano w kwocie 2 258,40 zł, co stanowi 88,91% planu rocznego wynoszącego 2 540,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień w kwocie 1 918,40 zł;
 - wpływy z różnych opłat w kwocie 340,00 zł zwrot zaliczki za egzekucję komorniczą;

Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 74 035,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 74 033,76 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 100,00%. Środki te:

- w rozdziale 75101 Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa zrealizowano w kwocie 424,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 424,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 424,00 zł.
- w rozdziale 75109 Wybory do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz referenda gminne, powiatowe i wojewódzkie zrealizowano w kwocie 47 509,68 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 47 510,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 47 509,68 zł.
- w rozdziale 75113 Wybory do Parlamentu Europejskiego zrealizowano w kwocie 26 100,08 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 26 101,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 26 100,08 zł.

Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 11 871,45 zł, zaś zrealizowane w kwocie 11 858,05 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 99,89%. Środki te:

- w rozdziale 75412 Ochotnicze straże pożarne zrealizowano w kwocie 11 858,05 zł, co stanowi 99,89% planu rocznego wynoszącego 11 871,45 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących w kwocie 9 486,60 zł;
 - wpływy z różnych dochodów w kwocie 2 371,45 zł odszkodowanie z polisy.

Dział 756 – Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 3 955 064,36 zł, zaś zrealizowane w kwocie 3 957 633,32 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 100,06%.

Środki te:

- w rozdziale 75601 Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych zrealizowano w kwocie 4 103,00 zł, co stanowi 117,23% planu rocznego wynoszącego 3 500,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej w kwocie 4 103,00 zł.
- w rozdziale 75615 Wpływy z podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatków i opłat lokalnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych zrealizowano w kwocie 575 766,37 zł, co stanowi 88,20% planu rocznego wynoszącego 652 806,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z podatku od nieruchomości w kwocie 434 309,37 zł;
 - wpływy z podatku rolnego w kwocie 125 234,00 zł;
 - wpływy z podatku leśnego w kwocie 16 133,00 zł;
 - wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat w kwocie 90,00 zł;
- w rozdziale 75616 Wpływy z podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od spadków i darowizn, podatku od czynności cywilno-prawnych oraz podatków i opłat lokalnych od osób fizycznych zrealizowano w kwocie 2 014 473,63 zł, co stanowi 97,58% planu rocznego wynoszącego 2 064 437,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z podatku rolnego w kwocie 1 367 599,67 zł;
 - wpływy z podatku od nieruchomości w kwocie 444 761,32 zł;
 - wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych w kwocie 110 203,00 zł;
 - wpływy z podatku od spadków i darowizn w kwocie 47 623,80 zł;
 - wpływy z podatku leśnego w kwocie 42 968,50 zł;
 - wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat w kwocie 1 317,34 zł;
- w rozdziale 75618 Wpływy z innych opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego na podstawie ustaw zrealizowano w kwocie 51 820,32 zł, co stanowi 92,32% planu rocznego wynoszącego 56 130,36 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z opłaty eksploatacyjnej w kwocie 27 120,96 zł;
 - wpływy z opłaty skarbowej w kwocie 10 673,00 zł;
 - wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w kwocie 9 180,28 zł;
 - wpływy z części opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym w kwocie 4 829,08 zł;

- wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat w kwocie 17,00 zł.
- w rozdziale 75621 Udziały gmin w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa zrealizowano w kwocie 1 311 470,00 zł, co stanowi 111,31% planu rocznego wynoszącego 1 178 191,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych w kwocie 1 307 505,00 zł;
 - wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych w kwocie 3 965,00 zł.

Dział 758 – Różne rozliczenia

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 4 976 452,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 4 959 921,97 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 99,67%.

Środki te:

- w rozdziale 75801 Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego zrealizowano w kwocie 2 122 889,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 2 122 889,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - subwencje ogólne z budżetu państwa w kwocie 2 122 889,00 zł.
- w rozdziale 75802 Uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego zrealizowano w kwocie 866 721,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 866 721,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki na uzupełnienie dochodów gmin w kwocie 866 721,00 zł.
- w rozdziale 75806 Część rozwojowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego zrealizowano w kwocie 171 375,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 171 375,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - subwencje ogólne z budżetu państwa w kwocie 171 375,00 zł.
- w rozdziale 75807 Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin zrealizowano w kwocie 1 774 783,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 1 774 783,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - subwencje ogólne z budżetu państwa w kwocie 1 774 783,00 zł.
- w rozdziale 75814 Różne rozliczenia finansowe zrealizowano w kwocie 24 153,97 zł, co stanowi 59,37% planu rocznego wynoszącego 40 684,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z pozostałych odsetek w kwocie 23 469,97 zł;
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 684,00 zł.

Dział 801 – Oświata i wychowanie

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 138 855,20 zł, zaś zrealizowane w kwocie 150 244,03 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 108,20%. Środki te:

- w rozdziale 80103 Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych zrealizowano w kwocie 139 546,83 zł, co stanowi 108,89% planu rocznego wynoszącego 128 158,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 104 538,59 zł;
 - wpływy z wpłat gmin i powiatów na rzecz innych jednostek samorządu terytorialnego oraz związków gmin, związków powiatowo-gminnych, związków powiatów, związków metropolitalnych na dofinansowanie zadań bieżących w kwocie 35 008,24 zł.
- w rozdziale 80153 Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych zrealizowano w kwocie 10 697,20 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 10 697,20 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 10 697,20 zł.

Dział 852 – Pomoc społeczna

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 578 554,31 zł, zaś zrealizowane w kwocie 569 616,10 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 98,46%. Środki te:

- w rozdziale 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zrealizowano w kwocie 6 000,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 6 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 6 000,00 zł zespół interdyscyplinarny.
- w rozdziale 85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej zrealizowano w kwocie 5 168,17 zł, co stanowi 99,98% planu rocznego wynoszącego 5 169,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:

- dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 5 168,17 zł.
- w rozdziale 85214 Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zrealizowano w kwocie 72 049,42 zł, co stanowi 99,54% planu rocznego wynoszącego 72 386,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 72 049,42 zł.
- w rozdziale 85215 Dodatki mieszkaniowe zrealizowano w kwocie 94 594,73 zł, co stanowi 96,64% planu rocznego wynoszącego 97 888,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 94 594,73 zł wypłata dodatku energetycznego.
- w rozdziale 85216 Zasiłki stałe zrealizowano w kwocie 76 997,32 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 76 998,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 76 997,32 zł.
- w rozdziale 85219 Ośrodki pomocy społecznej zrealizowano w kwocie 123 657,90 zł, co stanowi 95,89% planu rocznego wynoszącego 128 964,75 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 123 657,90 zł utrzymanie ośrodka.
- w rozdziale 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze zrealizowano w kwocie 58 989,52 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 58 989,52 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w kwocie 58 989,52 zł.
- w rozdziale 85230 Pomoc w zakresie dożywiania zrealizowano w kwocie 32 000,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 32 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 32 000,00 zł.
- w rozdziale 85295 Pozostała działalność zrealizowano w kwocie 100 159,04 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 100 159,04 zł. Na niniejszą wartość składają się:

- dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 100 159,04 zł dodatki osłonowe.

Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 9 598,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 9 594,55 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 99,96%. Środki te:

- w rozdziale 85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym zrealizowano w kwocie 9 594,55 zł, co stanowi 99,96% planu rocznego wynoszącego 9 598,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 9 594,55 zł.

Dział 855 – Rodzina

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 824 488,84 zł, zaś zrealizowane w kwocie 796 608,92 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 96,62%. Środki te:

- w rozdziale 85502 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego zrealizowano w kwocie 770 908,59 zł, co stanowi 96,53% planu rocznego wynoszącego 798 647,84 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 764 760,82 zł;
 - dochody jednostek samorządu terytorialnego związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w kwocie 5 716,09 zł;
 - wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych w kwocie 431,68 zł;
- w rozdziale 85503 Karta Dużej Rodziny zrealizowano w kwocie 258,00 zł, co stanowi 91,49% planu rocznego wynoszącego 282,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 258,00 zł.
- w rozdziale 85513 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów zrealizowano w kwocie 25 442,33 zł, co stanowi 99,54% planu rocznego wynoszącego 25 559,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:

- dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 25 442,33 zł.

Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 600 426,36 zł, zaś zrealizowane w kwocie 570 841,64 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 95,07%. Środki te:

- w rozdziale 90001 Gospodarka ściekowa i ochrona wód zrealizowano w kwocie 80 703,19 zł, co stanowi 143,34% planu rocznego wynoszącego 56 300,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z usług w kwocie 79 471,19 zł;
 - wpływy z różnych opłat w kwocie 1 157,25 zł;
 - wpływy z pozostałych odsetek w kwocie 74,75 zł.
- w rozdziale 90002 Gospodarka odpadami komunalnymi zrealizowano w kwocie 439 638,30 zł, co stanowi 92,72% planu rocznego wynoszącego 474 176,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw w kwocie 439 268,41 zł;
 - wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat w kwocie 369,89 zł.
- w rozdziale 90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu zrealizowano w kwocie 16 251,20 zł, co stanowi 46,43% planu rocznego wynoszącego 35 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki otrzymane od pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na realizację zadań bieżących jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych w kwocie 16 251,20 zł.
- w rozdziale 90019 Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska zrealizowano w kwocie 298,59 zł, co stanowi 29,86% planu rocznego wynoszącego 1 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z różnych opłat w kwocie 298,36 zł;
 - wpływy z różnych dochodów w kwocie 0,23 zł.
- w rozdziale 90026 Pozostałe działania związane z gospodarką odpadami zrealizowano w kwocie 33 950,36 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 33 950,36 zł. Na niniejszą wartość składają się:

- środki otrzymane od pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na realizację zadań bieżących jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych w kwocie 33 950,36 zł środki za utylizację azbestu.

Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 80 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 71 771,80 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 89,71%. Środki te:

- w rozdziale 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby zrealizowano w kwocie 17 150,00 zł, co stanowi 85,75% planu rocznego wynoszącego 20 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze w kwocie 17 150,00 zł.
- w rozdziale 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami zrealizowano w kwocie 54 621,80 zł, co stanowi 91,04% planu rocznego wynoszącego 60 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z różnych dochodów w kwocie 54 621,80 zł.

Dochody majątkowe

Dochody majątkowe Gminy Czyże w 2024 roku zostały wykonane na poziomie 28 267 679,91 zł, tj. w 96,84% w stosunku do planu wynoszącego 29 188 862,84 zł. Strukturę zrealizowanych w 2024 roku dochodów majątkowych według głównych źródeł przedstawia poniższa tabela.

TABELA 4: REALIZACJA PLANU DOCHODÓW MAJĄTKOWYCH W 2024 ROKU W GMINIE CZYŻE WEDŁUG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ.

Dział	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
600	Transport i łączność	19 269 880,12	20 169 880,12	19 569 485,45	97,02%	69,23%
010	Rolnictwo i łowiectwo	3 309 989,00	3 309 989,00	3 237 054,00	97,80%	11,45%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 998 000,00	3 011 341,00	2 718 891,67	90,29%	9,62%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 960 000,00	1 960 000,00	1 957 553,27	99,88%	6,93%
750	Administracja publiczna	0,00	587 652,72	587 652,72	100,00%	2,08%
700	Gospodarka mieszkaniowa	150 000,00	150 000,00	197 042,80	131,36%	0,70%
RAZEM DOCHODY MAJĄTKOWE		27 687 869,12	29 188 862,84	28 267 679,91	96,84%	100,00%

Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 3 309 989,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 3 237 054,00 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 97,80%. Środki te:

- w rozdziale 01043 Infrastruktura wodociągowa wsi zrealizowano w kwocie 3 237 054,00 zł, co stanowi 97,80% planu rocznego wynoszącego 3 309 989,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa w ramach programów finansowych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w kwocie 3 237 054,00 zł stacja uzdatniania wody w Klejnikach.

Dział 600 – Transport i łączność

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 20 169 880,12 zł, zaś zrealizowane w kwocie 19 569 485,45 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 97,02%. Środki te:

- w rozdziale 60014 Drogi publiczne powiatowe zrealizowano w kwocie 7 703 486,54 zł, co stanowi 92,78% planu rocznego wynoszącego 8 303 381,21 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 7 478 400,00 zł;
 - dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych w kwocie 225 086,54 zł.
- w rozdziale 60016 Drogi publiczne gminne zrealizowano w kwocie 11 865 998,91 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 11 866 498,91 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 11 365 998,91 zł;
 - dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych w kwocie 500 000,00 zł.

Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 150 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 197 042,80 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 131,36%. Środki te:

- w rozdziale 70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami zrealizowano w kwocie 197 042,80 zł, co stanowi 131,36% planu rocznego wynoszącego 150 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:

- wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości w kwocie 197 042,80 zł sprzedaż działek gminnych.

Dział 750 – Administracja publiczna

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 587 652,72 zł, zaś zrealizowane w kwocie 587 652,72 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 100,00%. Środki te:

- w rozdziale 75095 Pozostała działalność zrealizowano w kwocie 587 652,72 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 587 652,72 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 w kwocie 587 652,72 zł środki za realizację projektu e-usługi.

Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 1 960 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 1 957 553,27 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 99,88%. Środki te:

- w rozdziale 75412 Ochotnicze straże pożarne zrealizowano w kwocie 1 957 553,27 zł, co stanowi 99,88% planu rocznego wynoszącego 1 960 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 1 957 553,27 zł.

Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 3 011 341,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 2 718 891,67 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 90,29%. Środki te:

- w rozdziale 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby zrealizowano w kwocie 1 787 513,47 zł, co stanowi 88,87% planu rocznego wynoszącego 2 011 341,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 1 734 902,47 zł;
 - dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych w kwocie 30 000,00 zł środki za realizację projektu Kreatywna wieś w Kamieniu;

- wpływy ze sprzedaży składników majątkowych w kwocie 22 611,00 zł.
- w rozdziale 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami zrealizowano w kwocie 931 378,20 zł, co stanowi 93,14% planu rocznego wynoszącego 1 000 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 w kwocie 931 378,20 zł.

Wydatki ogółem

Wydatki budżetu Gminy w 2024 roku wyniosły 42 744 492,06 zł, a ich realizacja wyniosła 96,07% planu wynoszącego 44 495 046,31 zł. Realizację planu wydatków w 2024 roku przedstawiają tabele poniżej.

TABELA 5: REALIZACJA PLANU WYDATKÓW W 2024 ROKU W GMINIE CZYŻE.

Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
Wydatki bieżące	9 169 120,59	12 597 622,30	11 924 850,21	94,66%	27,90%
Wydatki majątkowe	30 177 884,53	31 897 424,01	30 819 641,85	96,62%	72,10%
RAZEM WYDATKI OGÓŁEM	39 347 005,12	44 495 046,31	42 744 492,06	96,07%	100,00%

TABELA 6: REALIZACJA PLANU WYDATKÓW OGÓŁEM W 2024 ROKU W GMINIE CZYŻE WEDŁUG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ.

Dział	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
600	Transport i łączność	20 520 917,53	22 429 812,57	21 686 937,78	96,69%	50,74%
010	Rolnictwo i łowiectwo	4 522 206,00	5 760 214,50	5 643 981,71	97,98%	13,20%
801	Oświata i wychowanie	3 456 369,00	4 345 326,20	4 302 739,94	99,02%	10,07%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3 783 748,00	3 843 488,99	3 500 639,48	91,08%	8,19%
750	Administracja publiczna	2 488 811,00	2 582 251,46	2 508 279,12	97,14%	5,87%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2 090 300,00	2 117 207,45	2 111 856,79	99,75%	4,94%
852	Pomoc społeczna	711 375,00	1 115 529,31	1 002 828,38	89,90%	2,35%
855	Rodzina	733 084,00	875 372,84	848 874,11	96,97%	1,99%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	859 180,59	1 021 372,66	825 364,86	80,81%	1,93%
751	Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	424,00	74 035,00	74 033,76	100,00%	0,17%
757	Obsługa długu publicznego	30 000,00	76 000,00	71 363,00	93,90%	0,17%

Dział	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
700	Gospodarka mieszkaniowa	25 000,00	54 800,00	53 191,84	97,07%	0,12%
851	Ochrona zdrowia	12 700,00	37 257,33	36 857,95	98,93%	0,09%
758	Różne rozliczenia	84 890,00	99 380,00	30 050,00	30,24%	0,07%
710	Działalność usługowa	21 000,00	31 000,00	18 632,91	60,11%	0,04%
926	Kultura fizyczna	3 000,00	18 400,00	18 199,82	98,91%	0,04%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	4 000,00	13 598,00	10 660,61	78,40%	0,02%
RAZEM WYDATKI OGÓŁEM		39 347 005,12	44 495 046,31	42 744 492,06	96,07%	100,00%

Wydatki bieżące

W 2024 roku wydatki bieżące zostały wykonane na poziomie 11 924 850,21 zł, tj. w 94,66% w stosunku do planu po zmianach wynoszącego 12 597 622,30 zł. Wartości zrealizowanych w 2024 roku wydatków bieżących według działów przedstawia tabela poniżej.

TABELA 7: REALIZACJA PLANU WYDATKÓW BIEŻĄCYCH W 2024 ROKU W GMINIE CZYŻE WEDŁUG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ.

Dział	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
801	Oświata i wychowanie	3 306 369,00	4 097 345,20	4 076 059,34	99,48%	34,18%
750	Administracja publiczna	2 483 311,00	2 579 791,46	2 505 819,12	97,13%	21,01%
010	Rolnictwo i łowiectwo	64 356,00	1 296 564,50	1 291 086,91	99,58%	10,83%
852	Pomoc społeczna	711 375,00	1 113 329,31	1 000 675,88	89,88%	8,39%
855	Rodzina	733 084,00	875 372,84	848 874,11	96,97%	7,12%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	851 180,59	1 002 912,66	806 904,86	80,46%	6,77%
600	Transport i łączność	292 883,00	681 075,55	539 656,32	79,24%	4,53%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	455 248,00	466 248,00	465 170,32	99,77%	3,90%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	90 300,00	111 471,45	108 572,46	97,40%	0,91%
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	424,00	74 035,00	74 033,76	100,00%	0,62%
757	Obsługa długu publicznego	30 000,00	76 000,00	71 363,00	93,90%	0,60%
700	Gospodarka mieszkaniowa	25 000,00	38 841,00	37 232,84	95,86%	0,31%
851	Ochrona zdrowia	12 700,00	37 257,33	36 857,95	98,93%	0,31%
758	Różne rozliczenia	84 890,00	99 380,00	30 050,00	30,24%	0,25%
710	Działalność usługowa	21 000,00	31 000,00	18 632,91	60,11%	0,16%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	4 000,00	13 598,00	10 660,61	78,40%	0,09%
926	Kultura fizyczna	3 000,00	3 400,00	3 199,82	94,11%	0,03%
RAZEM WYDATKI BIEŻĄCE		9 169 120,59	12 597 622,30	11 924 850,21	94,66%	100,00%

Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 1 296 564,50 zł, zaś zrealizowane w kwocie 1 291 086,91 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 99,58%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 01030 Izby rolnicze wydatkowano kwotę 29 734,81 zł, co stanowi 96,37% planu rocznego wynoszącego 30 856,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wpłaty gmin na rzecz izb rolniczych w wysokości 2% uzyskanych wpływów z podatku rolnego w kwocie 29 734,81 zł.
- w rozdziale 01044 Infrastruktura sanitacyjna wsi wydatkowano kwotę 43 183,60 zł, co stanowi 90,84% planu rocznego wynoszącego 47 540,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup energii w kwocie 29 749,22 zł;
 - różne opłaty i składki w kwocie 13 434,38 zł za zajęcie pasa drogi.
- w rozdziale 01095 Pozostała działalność wydatkowano kwotę 1 218 168,50 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 1 218 168,50 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na zwrot podatku akcyzowego rolnikom wraz z kosztami obsługi:
 - różne opłaty i składki w kwocie 1 194 282,85 zł ;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 13 147,27 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 5 100,00 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 4 650,00 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 863,43 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 124,95 zł.

Dział 600 – Transport i łączność

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 681 075,55 zł, zaś zrealizowane w kwocie 539 656,32 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 79,24%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 60004 Lokalny transport zbiorowy wydatkowano kwotę 75 476,16 zł, co stanowi 88,09% planu rocznego wynoszącego 85 676,16 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 75 476,16 zł utrzymanie linii Hajnówka-Hajnówka.
- w rozdziale 60016 Drogi publiczne gminne wydatkowano kwotę 464 180,16 zł, co stanowi 77,96% planu rocznego wynoszącego 595 399,39 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług remontowych w kwocie 311 817,30 zł remonty i odmulenie dróg gminnych, przepust w Morzu, pospółka;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 129 683,59 zł profilowanie dróg gminnych, odśnieżanie i posypywanie dróg gminnych, naprawa kosiarki bijakowej, roczne przeglądy dróg gminnych, wznowienie znaków granicznych działek;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 19 655,46 zł zakup oleju napędowego do ciągników, części zamienne, lustro drogowe do Osówki ;
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 2 730,77 zł odkrzaczanie dróg gminnych;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 293,04 zł.

Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 38 841,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 37 232,84 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 95,86%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami wydatkowano kwotę 37 232,84 zł, co stanowi 98,39% planu rocznego wynoszącego 37 841,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup energii w budynkach świetlic w kwocie 32 368,24 zł;
 - różne opłaty i składki w kwocie 4 348,00 zł polisy ubezpieczeniowe, użytkowanie gruntów pod wodami Skarbu Państwa;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 516,60 zł reklamy prasowe z wykazem działek.
- w rozdziale 70007 Gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy zaplanowano 1 000,00 zł;

Dział 710 – Działalność usługowa

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 31 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 18 632,91 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 60,11%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 71004 Plany zagospodarowania przestrzennego wydatkowano kwotę 8 933,41 zł, co stanowi 81,21% planu rocznego wynoszącego 11 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 6 900,00 zł umowa z urbanistą na opracowywanie decyzji o warunkach zabudowy;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 2 033,41 zł za powiatową komisję urbanistyczną.
- w rozdziale 71012 Zadania z zakresu geodezji i kartografii wydatkowano kwotę 9 699,50 zł, co stanowi 48,50% planu rocznego wynoszącego 20 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 9 699,50 zł za operaty szacunkowe, wypisy i wyrisy.

Dział 750 – Administracja publiczna

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 2 579 791,46 zł, zaś zrealizowane w kwocie 2 505 819,12 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 97,13%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 75011 Urzędy wojewódzkie wydatkowano kwotę 141 249,18 zł, co stanowi 98,04% planu rocznego wynoszącego 144 075,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 93 360,00 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 17 047,68 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 14 707,56 zł licencja za program ARAM;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne w kwocie 7 029,84 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 5 520,67 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 2 417,14 zł;
 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 630,00 zł;
 - podróże służbowe krajowe w kwocie 439,30 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 96,99 zł.

- w rozdziale 75022 Rady gmin (miast i miast na prawach powiatu) wydatkowano kwotę 173 715,91 zł, co stanowi 96,24% planu rocznego wynoszącego 180 500,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - różne wydatki na rzecz osób fizycznych w kwocie 147 024,23 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 18 203,81 zł zestaw audio do głosowania i transmisji, zakupy;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 8 487,87 zł abonament za e-posiedzenia.
- w rozdziale 75023 Urzędy gmin (miast i miast na prawach powiatu) wydatkowano kwotę 2 077 724,02 zł, co stanowi 97,15% planu rocznego wynoszącego 2 138 596,46 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 1 386 476,43 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 244 639,49 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 108 672,91 zł monitoring, przesyłki pocztowe, inspektor ochrony danych osobowych, serwis roczny systemu informacji przestrzennej gminy Czyże, usługa e-gmina, licencja na program INFO SYSTEM, certyfikaty SZAFIR, przegląd pieca w budynku UG, audyt wewnętrzny;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne w kwocie 89 521,74 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 70 497,29 zł zakup oleju do kotłowni w budynku UG, materiały biurowe, Microsoft OFFISE, biurka, niszcarki ;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 40 366,23 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 34 687,79 zł;
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 34 648,58 zł informatyk, sprzątaczką, BHP;
 - podróże służbowe krajowe w kwocie 23 516,03 zł delegacje pracowników i ryczałt za używanie prywatnego pojazdu do celów służbowych ;
 - zakup usług remontowych w kwocie 13 348,62 zł wymiana okien w budynku UG;
 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 9 574,00 zł;
 - opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych w kwocie 6 894,44 zł;
 - zakup energii w kwocie 6 697,95 zł;
 - różne opłaty i składki w kwocie 4 368,66 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 3 310,86 zł zakup mydła i ręczników pracownikom;
 - zakup usług zdrowotnych w kwocie 503,00 zł;
- w rozdziale 75075 Promocja jednostek samorządu terytorialnego wydatkowano kwotę 15 133,78 zł, co stanowi 99,56% planu rocznego wynoszącego 15 200,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 9 805,00 zł film dotyczący udzielania pierwszej pomocy, aplikacja turystyczna Region Puszczy Białowieskiej;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 3 128,78 zł materiały promocyjne;
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 2 200,00 zł renowacja szlaków turystycznych.
- w rozdziale 75095 Pozostała działalność wydatkowano kwotę 97 996,23 zł, co stanowi 96,62% planu rocznego wynoszącego 101 420,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w kwocie 53 129,00 zł inkaso sołtysom za zebrane zobowiązania podatkowe;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 20 211,93 zł obsługa prawna, prowizje bankowe;

- różne opłaty i składki w kwocie 16 596,20 zł składki na rzecz SSEPB, ZGWRP, LGD PB;
- różne wydatki na rzecz osób fizycznych w kwocie 7 700,00 zł diety sołtysom za udział w sesji;
- zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 359,10 zł.

Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 74 035,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 74 033,76 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 100,00%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 75101 Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa wydatkowano kwotę 424,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 424,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 362,61 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 61,39 zł;
- w rozdziale 75109 Wybory do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz referenda gminne, powiatowe i wojewódzkie wydatkowano kwotę 47 509,68 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 47 510,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - różne wydatki na rzecz osób fizycznych w kwocie 33 080,00 zł;
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 5 800,00 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 4 823,54 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 2 149,23 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 981,94 zł;
 - podróże służbowe krajowe w kwocie 554,30 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 95,55 zł;
 - zakup energii w kwocie 25,12 zł.
- w rozdziale 75113 Wybory do Parlamentu Europejskiego wydatkowano kwotę 26 100,08 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 26 101,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - różne wydatki na rzecz osób fizycznych w kwocie 15 400,00 zł;
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 7 900,00 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 1 245,12 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1 134,31 zł;
 - podróże służbowe krajowe w kwocie 293,25 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 127,40 zł.

Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 111 471,45 zł, zaś zrealizowane w kwocie 108 572,46 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 97,40%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 75412 Ochotnicze straże pożarne wydatkowano kwotę 108 572,46 zł, co stanowi 97,40% planu rocznego wynoszącego 111 471,45 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 30 432,91 zł zakup oleju napędowego do samochodów strażackich;

- wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 28 800,00 zł ;
- zakup usług pozostałych w kwocie 21 327,97 zł naprawa samochodu w OSP Klejniki, badania techniczne pojazdów, naprawa systemu alarmowania, przegląd pił łańcuchowych, malowanie zderzaka w samochodzie OSP Czyże, prowizje bankowe ;
- zakup energii w kwocie 8 868,58 zł;
- różne wydatki na rzecz osób fizycznych w kwocie 8 604,00 zł ekwiwalent strażakom ochotnikom OSP Czyże i Klejniki;
- zakup usług remontowych w kwocie 5 043,00 zł remont kominów i sufitu po zalaniu w OSP Czyże;
- różne opłaty i składki w kwocie 2 981,00 zł ubezpieczenie strażaków i pojazdów ;
- zakup usług zdrowotnych w kwocie 2 515,00 zł badania okresowe strażaków.

Dział 757 – Obsługa długu publicznego

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 76 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 71 363,00 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 93,90%. Środki te przeznaczone następująco:

- w rozdziale 75702 Obsługa papierów wartościowych, kredytów i pożyczek oraz innych zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego zaliczanych do tytułu dłużnego – kredyty i pożyczki wydatkowano kwotę 71 363,00 zł, co stanowi 93,90% planu rocznego wynoszącego 76 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - odsetki od samorządowych papierów wartościowych lub zaciągniętych przez jednostkę samorządu terytorialnego kredytów i pożyczek w kwocie 71 363,00 zł.

Dział 758 – Różne rozliczenia

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 99 380,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 30 050,00 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 30,24%. Środki te przeznaczone następująco:

- w rozdziale 75814 Różne rozliczenia finansowe wydatkowano kwotę 30 050,00 zł, co stanowi 83,77% planu rocznego wynoszącego 35 874,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - podatek od towarów i usług (VAT). w kwocie 30 050,00 zł.
- w rozdziale 75818 Rezerwy ogólne i celowe zaplanowano 63 506,00 zł;

Dział 801 – Oświata i wychowanie

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 4 097 345,20 zł, zaś zrealizowane w kwocie 4 076 059,34 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 99,48%. Środki te przeznaczone następująco:

- w rozdziale 80101 Szkoły podstawowe wydatkowano kwotę 3 012 643,26 zł, co stanowi 99,94% planu rocznego wynoszącego 3 014 328,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe nauczycieli w kwocie 1 721 883,35 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 381 764,18 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 366 997,32 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 159 173,97 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 119 132,87 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne nauczycieli w kwocie 104 075,03 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 46 546,54 zł;

- zakup usług pozostałych w kwocie 35 297,49 zł;
- składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 27 564,29 zł;
- dodatkowe wynagrodzenie roczne w kwocie 23 849,43 zł;
- zakup energii w kwocie 16 123,72 zł;
- opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych w kwocie 3 055,67 zł;
- różne opłaty i składki w kwocie 2 897,00 zł;
- podróże służbowe krajowe w kwocie 2 617,40 zł;
- zakup usług zdrowotnych w kwocie 1 325,00 zł;
- szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 340,00 zł;
- w rozdziale 80103 Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych wydatkowano kwotę 302 977,17 zł, co stanowi 99,12% planu rocznego wynoszącego 305 654,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe nauczycieli w kwocie 158 733,07 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 58 572,64 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 37 771,28 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 13 804,38 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 13 258,42 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne nauczycieli w kwocie 10 847,59 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 5 316,53 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne w kwocie 3 949,95 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 723,31 zł;
- w rozdziale 80104 Przedszkola wydatkowano kwotę 33 924,80 zł, co stanowi 67,85% planu rocznego wynoszącego 50 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego w kwocie 33 924,80 zł.
- w rozdziale 80107 Świetlice szkolne wydatkowano kwotę 196 030,38 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 196 037,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe nauczycieli w kwocie 148 138,15 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 24 586,68 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 11 046,85 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 9 508,35 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne nauczycieli w kwocie 1 509,14 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 1 241,21 zł;
- w rozdziale 80113 Dowożenie uczniów do szkół wydatkowano kwotę 190 408,21 zł, co stanowi 99,90% planu rocznego wynoszącego 190 600,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 190 408,21 zł.
- w rozdziale 80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli wydatkowano kwotę 2 120,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 2 120,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 2 120,00 zł;

- w rozdziale 80148 Stołówki szkolne i przedszkolne wydatkowano kwotę 260 270,54 zł, co stanowi 99,94% planu rocznego wynoszącego 260 433,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 203 260,26 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 33 673,44 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne w kwocie 13 384,78 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 7 251,42 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 1 987,64 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 713,00 zł;
- w rozdziale 80153 Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych wydatkowano kwotę 10 697,20 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 10 697,20 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup środków dydaktycznych i książek w kwocie 10 590,22 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 106,98 zł.
- w rozdziale 80195 Pozostała działalność wydatkowano kwotę 66 987,78 zł, co stanowi 99,28% planu rocznego wynoszącego 67 476,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 37 966,70 zł;
 - zakup usług remontowych w kwocie 28 782,00 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 239,08 zł.

Dział 851 – Ochrona zdrowia

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 37 257,33 zł, zaś zrealizowane w kwocie 36 857,95 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 98,93%. Środki te przeznaczone następująco:

- w rozdziale 85117 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze wydatkowano kwotę 13 600,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 13 600,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - dotacja celowa przekazana z budżetu jednostki samorządu terytorialnego na dofinansowanie realizacji zadań w zakresie programów polityki zdrowotnej w kwocie 13 600,00 zł.
- w rozdziale 85153 Zwalczanie narkomanii wydatkowano kwotę 500,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 500,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 500,00 zł. dofinansowanie kosztów wycieczki szkolnej dla uczniów SP w Czyżach
- w rozdziale 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi wydatkowano kwotę 22 757,95 zł, co stanowi 98,28% planu rocznego wynoszącego 23 157,33 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 12 570,00 zł; wynagrodzenia członków komisji 5 850,00 zł; wynagrodzenie psychoterapeutki uzależnień 6 720,00 opłacone ze środków z tytułu opłaty tzw., „małpek”
 - zakup usług pozostałych w kwocie 7 033,66 zł; dofinansowanie kosztów wycieczki szkolnej dla uczniów SP w Czyżach 4650,00 zł; dofinansowanie cateringu na spotkanie wigilijne dla osób starszych i samotnych w dniu 28.12.2023 r. zorganizowane przez GOK i GOPS w Czyżach – opłacono 2 stycznia 2024 r. - 2500,00 zł; wydanie przez biegłych

sądowych opinii psychologiczno-psychiatrycznej w przedmiocie uzależnienia od alkoholu – skierowanie na badanie otrzymała 1 osoba - łączny koszt 383,66 zł

- zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 2 599,99 zł; zakup paczek profilaktycznych dla uczniów klas I-III SP w Czyżach 2 000,00 zł w tym 835,29 zł opłacone ze środków z tytułu opłaty tzw., „małpek”;
- zakup cukierków z logo do wykorzystania na stoiskach, konkursach profilaktycznych 599,99 zł
- podróże służbowe krajowe w kwocie 554,30 zł;

Dział 852 – Pomoc społeczna

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 1 113 329,31 zł, zaś zrealizowane w kwocie 1 000 675,88 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 89,88%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 85202 Domy pomocy społecznej wydatkowano kwotę 169 256,54 zł, co stanowi 99,97% planu rocznego wynoszącego 169 300,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego w kwocie 169 256,54 zł.
- w rozdziale 85203 Ośrodki wsparcia wydatkowano kwotę 8 492,46 zł, co stanowi 84,92% planu rocznego wynoszącego 10 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup energii w kwocie 5 770,87 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 1 601,80 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 1 119,79 zł.
- w rozdziale 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wydatkowano kwotę 6 500,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 6 500,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 6 500,00 zł.
- w rozdziale 85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej wydatkowano kwotę 5 168,17 zł, co stanowi 99,98% planu rocznego wynoszącego 5 169,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 5 168,17 zł.
- w rozdziale 85214 Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe wydatkowano kwotę 74 849,42 zł, co stanowi 94,29% planu rocznego wynoszącego 79 386,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - świadczenia społeczne w kwocie 74 849,42 zł.
- w rozdziale 85215 Dodatki mieszkaniowe wydatkowano kwotę 94 594,73 zł, co stanowi 96,64% planu rocznego wynoszącego 97 888,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - świadczenia społeczne w kwocie 91 839,54 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 1 500,00 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 500,08 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 486,16 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 268,95 zł.
- w rozdziale 85216 Zasiłki stałe wydatkowano kwotę 76 997,32 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 76 998,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - świadczenia społeczne w kwocie 76 997,32 zł.

- w rozdziale 85219 Ośrodki pomocy społecznej wydatkowano kwotę 424 658,20 zł, co stanowi 92,87% planu rocznego wynoszącego 457 239,75 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 311 690,44 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 51 650,35 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne w kwocie 21 043,42 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 16 007,93 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 10 675,70 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 4 469,68 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 3 587,86 zł;
 - podróże służbowe krajowe w kwocie 2 791,74 zł;
 - opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych w kwocie 1 097,40 zł;
 - podatek od nieruchomości w kwocie 571,00 zł;
 - zakup usług zdrowotnych w kwocie 419,00 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 393,68 zł;
 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 260,00 zł.
- w rozdziale 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze zaplanowano 70 689,52 zł;
- w rozdziale 85230 Pomoc w zakresie dożywiania wydatkowano kwotę 40 000,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 40 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - świadczenia społeczne w kwocie 40 000,00 zł.
- w rozdziale 85295 Pozostała działalność wydatkowano kwotę 100 159,04 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 100 159,04 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - świadczenia społeczne w kwocie 95 745,14 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 2 975,64 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 1 050,00 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 200,00 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 188,26 zł.

Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 13 598,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 10 660,61 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 78,40%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym wydatkowano kwotę 10 660,61 zł, co stanowi 78,40% planu rocznego wynoszącego 13 598,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - stypendia dla uczniów w kwocie 10 660,61 zł.

Dział 855 – Rodzina

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 875 372,84 zł, zaś zrealizowane w kwocie 848 874,11 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 96,97%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 85502 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego wydatkowano

kwotę 818 373,78 zł, co stanowi 96,88% planu rocznego wynoszącego 844 731,84 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:

- świadczenia społeczne w kwocie 643 415,96 zł;
- składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 110 677,97 zł;
- wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 60 462,05 zł;
- zakup usług pozostałych w kwocie 2 101,62 zł;
- opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych w kwocie 600,00 zł;
- zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 585,50 zł;
- zwrot dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości w kwocie 431,68 zł;
- szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 99,00 zł;
- w rozdziale 85503 Karta Dużej Rodziny wydatkowano kwotę 258,00 zł, co stanowi 91,49% planu rocznego wynoszącego 282,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 258,00 zł.
- w rozdziale 85513 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów wydatkowano kwotę 25 442,33 zł, co stanowi 99,54% planu rocznego wynoszącego 25 559,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 25 442,33 zł.
- w rozdziale 85516 System opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 wydatkowano kwotę 4 800,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 4 800,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego w kwocie 4 800,00 zł.

Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 1 002 912,66 zł, zaś zrealizowane w kwocie 806 904,86 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 80,46%. Środki te przeznaczone następująco:

- w rozdziale 90001 Gospodarka ściekowa i ochrona wód wydatkowano kwotę 32 750,93 zł, co stanowi 77,07% planu rocznego wynoszącego 42 494,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 26 024,43 zł zakup oleju napędowego do ciągnika, części zamienne do wozu asenizacyjnego;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 5 565,75 zł za badanie próbek wody do badań fizycznych i chemicznych;
 - różne opłaty i składki w kwocie 1 160,75 zł opłaty stałe i zmienne za usługi wodne Wody Polskie.
- w rozdziale 90002 Gospodarka odpadami komunalnymi wydatkowano kwotę 434 508,93 zł, co stanowi 79,51% planu rocznego wynoszącego 546 491,71 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 398 458,18 zł za odbiór odpadów od mieszkańców i PSZOK;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 20 574,60 zł;

- kary, odszkodowania i grzywny wypłacane na rzecz osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych w kwocie 8 574,00 zł kara za nieosiągnięcie wskaźnika recyklingu za 2022 rok;
- składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 3 486,71 zł;
- zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 1 396,95 zł fotopułapka ;
- szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 790,00 zł;
- odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 725,15 zł;
- składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 503,34 zł.

Zgodnie z art. 6r ust. 2 ustaw z dnia 23 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2519 z późn. zm.), z pobranych opłat za gospodarowania odpadami komunalnymi, gmina pokryła koszty funkcjonowania systemu Gospodarki odpadami komunalnymi w okresie od 01.01.2024 r. do 30.12.2024 r. w wysokości 425 934,93 zł.

Koszty te obejmują:

- ✓ odbieranie, transport, zbieranie, odzysk i unieszkodliwienie odpadów komunalnych w wysokości 398 458,18 zł (podstawa prawna art. 6r. ust. 2, pkt 1 u.c.p.g);
- ✓ obsługa administracyjna w wysokości 27 476,75 zł (podstawa prawna art. 6r. ust. 2, pkt 3 u.c.p.g).

- w rozdziale 90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano kwotę 15 735,01 zł, co stanowi 43,48% planu rocznego wynoszącego 36 186,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 8 260,00 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 4 684,81 zł gadzety reklamowe, niszcarka, materiały biurowe;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1 401,83 zł;
 - różne opłaty i składki w kwocie 1 186,00 zł opłata za korzystanie ze środowiska;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 202,37 zł;
- w rozdziale 90013 Schroniska dla zwierząt wydatkowano kwotę 19 326,67 zł, co stanowi 60,59% planu rocznego wynoszącego 31 900,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - różne opłaty i składki w kwocie 15 120,00 zł opłata stała za gotowość na odławianie i transport zwierząt;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 3 262,85 zł za sterylizacje psów i kotów;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 943,82 zł karma dla kotów wolnożyjących, karma dla psów.
- w rozdziale 90015 Oświetlenie ulic, placów i dróg wydatkowano kwotę 105 893,40 zł, co stanowi 81,96% planu rocznego wynoszącego 129 207,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup energii w kwocie 97 197,89 zł oświetlenie uliczne;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 8 695,51 zł naprawa awarii na linii oświetlenia ulicznego;

- w rozdziale 90026 Pozostałe działania związane z gospodarką odpadami wydatkowano kwotę 54 711,15 zł, co stanowi 78,33% planu rocznego wynoszącego 69 850,36 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 54 711,15 zł, w tym usuwanie azbestu 51 129,14 zł.
- w rozdziale 90095 Pozostała działalność wydatkowano kwotę 143 978,77 zł, co stanowi 98,09% planu rocznego wynoszącego 146 783,59 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - podatek od nieruchomości w kwocie 95 461,00 zł;
 - zakup usług remontowych w kwocie 24 616,00 zł remont dachu na budynku gospodarczym w Kojłach, opony do ciągnika Kioti;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 12 094,67 zł artykuły do renowacji tablic informacyjnych, artykuły na potrzeby pracowników gospodarczych, części zamienne;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 11 491,10 zł okresowa kontrola obiektów stanowiąca własność gminy, wykonanie tablic informacyjnych, przegląd i czyszczenie przewodów dymowych i wentylacyjnych;
 - pozostałe podatki na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego w kwocie 316,00 zł.

Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 466 248,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 465 170,32 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 99,77%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 92105 Pozostałe zadania w zakresie kultury zaplanowano 1 000,00 zł;
- w rozdziale 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby wydatkowano kwotę 355 545,32 zł, co stanowi 99,98% planu rocznego wynoszącego 355 623,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - dotacja podmiotowa z budżetu dla samorządowej instytucji kultury w kwocie 331 623,00 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 10 772,36 zł olej opałowy do Świetlicy w Czyżach, artykuły higieniczne, blaszak do Osówki;
 - zakup usług remontowych w kwocie 7 995,00 zł remont ogrodzenie przy Świetlicy Wiejskiej w Kuraszewie;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 5 154,96 zł tablice informacyjne, przygotowanie instalacji elektrycznej do zmiany zasilania w Świetlicy w Kojłach, zwiększenie mocy w Świetlicy w Zbuczu .
- w rozdziale 92116 Biblioteki wydatkowano kwotę 109 625,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 109 625,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - dotacja podmiotowa z budżetu dla samorządowej instytucji kultury w kwocie 109 625,00 zł.

Dział 926 – Kultura fizyczna

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 3 400,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 3 199,82 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 94,11%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 92601 Obiekty sportowe wydatkowano kwotę 3 199,82 zł, co stanowi 94,11% planu rocznego wynoszącego 3 400,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:

- zakup energii w kwocie 3 100,96 zł;
- zakup usług pozostałych w kwocie 98,86 zł.

Wydatki majątkowe

Wydatki majątkowe Gminy Czyże w 2024 roku zostały wykonane na poziomie 30 819 641,85 zł, tj. w 96,62% w stosunku do planu po zmianach wynoszącego 31 897 424,01 zł. Wartości zrealizowanych w 2024 roku wydatków majątkowych według działów przedstawia tabela poniżej.

TABELA 8: REALIZACJA PLANU WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH W 2024 ROKU W GMINIE CZYŻE WG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ.

Dział	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
600	Transport i łączność	20 228 034,53	21 748 737,02	21 147 281,46	97,23%	68,62%
010	Rolnictwo i łowiectwo	4 457 850,00	4 463 650,00	4 352 894,80	97,52%	14,12%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3 328 500,00	3 377 240,99	3 035 469,16	89,88%	9,85%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2 000 000,00	2 005 736,00	2 003 284,33	99,88%	6,50%
801	Oświata i wychowanie	150 000,00	247 981,00	226 680,60	91,41%	0,74%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8 000,00	18 460,00	18 460,00	100,00%	0,06%
700	Gospodarka mieszkaniowa	0,00	15 959,00	15 959,00	100,00%	0,05%
926	Kultura fizyczna	0,00	15 000,00	15 000,00	100,00%	0,05%
750	Administracja publiczna	5 500,00	2 460,00	2 460,00	100,00%	< 0,01%
852	Pomoc społeczna	0,00	2 200,00	2 152,50	97,84%	< 0,01%
Razem wydatki majątkowe		30 177 884,53	31 897 424,01	30 819 641,85	96,62%	100,00%

Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo

Wydatki majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 4 463 650,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 4 352 894,80 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 97,52%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 01043 Infrastruktura wodociągowa wsi wydatkowano kwotę 4 352 894,80 zł, co stanowi 97,52% planu rocznego wynoszącego 4 463 650,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych w kwocie 4 352 894,80 zł Stacja Uzdatniania Wody w Klejnikach.

Dział 600 – Transport i łączność

Wydatki majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 21 748 737,02 zł, zaś zrealizowane w kwocie 21 147 281,46 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 97,23%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 60014 Drogi publiczne powiatowe wydatkowano kwotę 8 938 539,03 zł, co stanowi 93,73% planu rocznego wynoszącego 9 536 528,17 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:

- wydatki jednostek poniesione ze środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 7 478 400,00 zł;
- dotację celową na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych w kwocie 1 027 179,03 zł;
- wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych w kwocie 432 960,00 zł.
- w rozdziale 60016 Drogi publiczne gminne wydatkowano kwotę 12 208 742,43 zł, co stanowi 99,97% planu rocznego wynoszącego 12 212 208,85 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wydatki jednostek poniesione ze środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 11 365 998,91 zł;
 - wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych w kwocie 812 743,52 zł;
 - dotację celową na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych w kwocie 30 000,00 zł.

Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa

Wydatki majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 15 959,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 15 959,00 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 100,00%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami wydatkowano kwotę 15 959,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 15 959,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych w kwocie 15 959,00 zł zakup działek od KOWR pod budowę zbiornika wodnego w Leniewie.

Dział 750 – Administracja publiczna

Wydatki majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 2 460,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 2 460,00 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 100,00%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 75023 Urzędy gmin (miast i miast na prawach powiatu) wydatkowano kwotę 2 460,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 2 460,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych w kwocie 2 460,00 zł.

Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Wydatki majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 2 005 736,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 2 003 284,33 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 99,88%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 75412 Ochotnicze straże pożarne wydatkowano kwotę 2 003 284,33 zł, co stanowi 99,88% planu rocznego wynoszącego 2 005 736,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wydatki jednostek poniesione ze środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 1 957 553,27 zł;
 - wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych w kwocie 45 731,06 zł.

Dział 801 – Oświata i wychowanie

Wydatki majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 247 981,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 226 680,60 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 91,41%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 80101 Szkoły podstawowe wydatkowano kwotę 217 980,60 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 217 981,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych w kwocie 217 980,60 zł.
- w rozdziale 80103 Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych wydatkowano kwotę 8 700,00 zł, co stanowi 29,00% planu rocznego wynoszącego 30 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych w kwocie 8 700,00 zł.

Dział 852 – Pomoc społeczna

Wydatki majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 2 200,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 2 152,50 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 97,84%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 85203 Ośrodki wsparcia wydatkowano kwotę 2 152,50 zł, co stanowi 97,84% planu rocznego wynoszącego 2 200,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych w kwocie 2 152,50 zł.

Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Wydatki majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 18 460,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 18 460,00 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 100,00%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 90015 Oświetlenie ulic, placów i dróg wydatkowano kwotę 2 460,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 2 460,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych w kwocie 2 460,00 zł.
- w rozdziale 90095 Pozostała działalność wydatkowano kwotę 16 000,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 16 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - dotację celową z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych w kwocie 16 000,00 zł dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Wydatki majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 3 377 240,99 zł, zaś zrealizowane w kwocie 3 035 469,16 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 89,88%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby wydatkowano kwotę 2 049 469,16 zł, co stanowi 88,44% planu rocznego wynoszącego 2 317 240,99 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wydatki jednostek poniesione ze środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 1 734 902,47 zł;
 - wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych w kwocie 314 566,69 zł.

- w rozdziale 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami wydatkowano kwotę 986 000,00 zł, co stanowi 93,02% planu rocznego wynoszącego 1 060 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - dotację celową przekazaną z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych w kwocie 986 000,00 zł.

Dział 926 – Kultura fizyczna

Wydatki majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 15 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 15 000,00 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 100,00%. Środki te przeznaczone następująco:

- w rozdziale 92601 Obiekty sportowe wydatkowano kwotę 15 000,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 15 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych w kwocie 15 000,00 zł.

Przychody w 2024 roku zrealizowano w łącznej kwocie 2 766 049,29 zł, (co stanowi 100,00% planu), w tym:

- kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych – 900 000,00 zł;
- nadwyżka z lat ubiegłych, pomniejszona o niewykorzystane środki pieniężne, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt. 8 ustawy o finansach publicznych – 1 357 560,61 zł;
- niewykorzystane środki pieniężne, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy o finansach publicznych – 73 488,68 zł;
- wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych – 435 000,00 zł.

Rozchody

Rozchody w 2024 roku zrealizowano w łącznej kwocie 145 000,00 zł (co stanowi 100,00% planu), w tym:

- Spłaty kredytów i pożyczek, wykup papierów wartościowych – 145 000,00 zł.

TABELA 9: ZMIANA STANU ZADŁUŻENIA NA KONIEC 2024 ROKU W GMINIE CZYŻE.

Wyszczególnienie	Wartości
Przychody z tytułu kredytów, pożyczek i emisji papierów wartościowych	900 000,00
Rozchody z tytułu spłaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych	145 000,00
Wzrost zadłużenia na koniec roku	755 000,00

Stan zadłużenia na dzień 31.12.2024 roku wynosi 1 190 000,00 zł.

Realizacja wydatków następowała w granicach kwot określonych w budżecie z uwzględnieniem dokonywanych przeniesień, zgodnie z planowanym przeznaczeniem w sposób celowy i oszczędny.

Dotacje celowe na finansowanie zadań zleconych oraz na dofinansowanie zadań własnych wykorzystane były zgodnie z przeznaczeniem, niewykorzystane zostały zwrócone w grudniu 2024 roku.

Na koniec okresu sprawozdawczego nie było zobowiązań wymagalnych. Zobowiązania niewymagalne na dzień 31 grudnia 2024 roku stanowiły 787 398,44 zł z czego największa kwota to zobowiązania wynikające z dodatkowego wynagrodzenia rocznego przysługującego za rok 2024 dla zatrudnionych pracowników oświaty, urzędu gminy, gops-u. Pozostałe zobowiązania to faktury, których termin zapłaty upływa w miesiącu styczniu 2025 roku.

Rok budżetowy zakończono deficytem w kwocie 1 859 825,14 zł.

Na dzień 31 grudnia 2024 roku zadłużenie gminy stanowi kwotę 1 190 000,00 zł. Gmina nie udzielała poręczeń i gwarancji.

XVII. Podsumowanie

Przedstawiony raport obejmuje przekrój działalności samorządu gminy w 2024 r. Nadrzędnym celem, który sukcesywnie jest realizowany pozostaje zwiększenie komfortu życia mieszkańców. Służą temu wszystkie realizowane przedsięwzięcia i inwestycje. To, że gmina się zmienia i pięknieje nie ulega wątpliwości. Oczywiście nie wszystko można zrobić od razu zarówno ze względu na obowiązujące procedury jak i środki finansowe. Jednak konsekwentna realizacja wyznaczonych celów przynosi określone efekty, także w postaci zadowolenia mieszkańców z życia w naszej gminie. W kolejnych latach władze gminy będą dążyły do rozwoju gminy poprzez rozbudowę i unowocześnianie infrastruktury, wspieranie przedsiębiorczości, podejmowanie kolejnych działań z zakresu ochrony środowiska, w tym innowacji związanych z poszanowaniem energii. W dalszym ciągu jednym z priorytetów pozostanie też pobudzanie i wspieranie aktywności lokalnej mieszkańców.

Dążymy do tego, aby nasza gmina była miejscem, w którym mieszkańcy czują się bezpieczni, zadowoleni i dumni ze swojego miejsca na ziemi. Wspólnie będziemy kontynuować budowanie lepszej przyszłości, korzystając z innowacji, współpracy oraz zrównoważonego rozwoju.

Załączniki:

- 1) Sprawozdanie z realizacji budżetu gminy wraz z Informacją o stanie mienia komunalnego
- 2) Wyciąg z Wieloletniej Prognozy Finansowej